

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**X VE Y KUŞAĞI BİREYLERİNDE ÖZ-ELEŞTİREL RUMİNASYON VE
PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ALGILANAN
EBEVEYN TUTUMU BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Özge KILIÇ HAWARNEH**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Fatma KAYIM**

İSTANBUL

Ocak 2024

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**X VE Y KUŞAĞI BİREYLERİNDE ÖZ-ELEŞTİREL RUMİNASYON VE
PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ALGILANAN
EBEVEYN TUTUMU BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Özge KILIÇ HAWARNEH**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Fatma KAYIM**

**İSTANBUL
Ocak 2024**

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Psikolojisi..... Anabilim/Anasanat Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi
Öğrenci KILIÇ HANVARNEH.. tarafından hazırlanan "Xv. Y. Kuşağı Envanterinde Öz-Değerlendirme ve Psikolojik
konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. Sağlanan Araştırma Etik Kurulundan Alınan Ebeveyn Tutumu İncelemesi
Tez Savunma Tarihi: 25.11/2024

Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu:

İmzası

Jüri Üyesi : (Tez Danışmanın Ünvanı, Adı, Soyadı)
(Bağlı Olduğu Kurum)

Dr. Öğr. Üy. Fatma Kocaman
T.C. Halic Üniversitesi

Jüri Üyesi : (Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı)
(Bağlı Olduğu Kurum)

Doç. Dr. Öğr. Üy. Uğur Ural
İstanbul Kültür Üniversitesi

Jüri Üyesi : (Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı)
(Bağlı Olduğu Kurum)

Dr. Öğr. Üy. Zeynep Kocak

Bu tez yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun kararıyla kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürünün Ünvanı, Adı, Soyadı)
Müdür

X ve Y Kuşığı

ORJİNALLİK RAPORU

%6

BENZERLİK ENDEKSİ

%6

İNTERNET KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%1

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

dergipark.org.tr

İnternet Kaynağı

%1

2

acikbilim.yok.gov.tr

İnternet Kaynağı

%1

3

sporbilimleri.org.tr

İnternet Kaynağı

%1

4

www.researchgate.net

İnternet Kaynağı

<%1

5

16e300a7-e9f6-4937-a7f0-793b8a4a3bf4.filesusr.com

İnternet Kaynağı

<%1

6

docs.neu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

7

gcris.ieu.edu.tr

İnternet Kaynağı

<%1

8

Submitted to European University of Lefke

Öğrenci Ödevi

<%1

9

Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK)

<%1

01.01.2024

TEZ ETİK BEYANI

X ev Y Kuşığı Bireylerde Öz Eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkinin Algılanan Ebeveyn Tutumu Bağlamında İncelenmesi isimli Yüksek Lisans Tezi çalışmamı başından sonuna kadar tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fatma KAYIM sorumluluğunda gerçekleştirdiğimi, verileri kendi çabamla topladığımı, analiz çalışmalarını ilgili laboratuvarlarda gerçekleştirdiğimi, diğer kaynaklardan edindiğim bilgilerin referanslarını metin içinde ve kaynakça bölümünde eksiksiz gösterdiğimi, çalışmam boyunca etik ve bilimsel araştırma kurallarına uygun davrandığımı, aksinin görülmesi durumunda gerçekleşecek yasal süreçleri kabul ettiğimi beyan ederim.

Özge KILIÇ HAWARNEH

ÖNSÖZ

Yüksek lisans sürecim boyunca yaşadıklarımızla bana güçlü olmakla ilgili örnek olan, yeniden ayağa kalkmayı, sevgiyi ve vefayı bir kez daha öğreten LARA'ya, tez sürecim boyunca bilgi ve deneyimleriyle bana destek olmuş olan değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fatma KAYIM'a, her bir katılımcıya ulaşmam için bana yardımcı olan aileme ve arkadaşlarıma, benimle sokak sokak gezip tez sürecime yardım eden ve bu yaşıma kadar yetişmemi sağlayan sevgili babam Cenk KILIÇ'a, sevgisini her daim gösteren sevgili annem Özlem PATUS'a, zorlandığım zaman beni yüreklendiren sevgili eşim Hassan HAWARNEH'e, mesleğe başladığım ilk günden beri desteğini üzerimde tutmuş ve tez sürecim boyunca nazımı çekmiş sevgili meslektaşım, dostum ve ağabeyim Barış GÜRKAŞ'a, her anımda yanımda olan beraber büyüdüğüm Serenay HANÇER'e sonsuz teşekkür ederim. Attığım her adımda yanımda olan, çok değerli insanlara sahip olduğum için için şükran doluyum. Sizlerin desteğiyle kendimi gerçekleştirmek için attığım tüm adımları güvenle atabiliyorum. İyi ki hayatımdasınız.

Ocak, 2024

Özge KILIÇ HAWARNEH

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEZ ETİK BEYANI	i
ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vii
SEMBOLLER	viii
TABLO LİSTESİ	ix
ÖZET.....	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	1
1.2. Araştırmanın Hipotezleri	2
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	3
1.5. Araştırmanın Etiği	3
2. LİTERATÜR TARAMASI veya GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Kuşak Kavramı	4
2.1.1. Kuşak Sınıflandırmaları	6
2.1.1.1. Sessiz Kuşak	7
2.1.1.2. Bebek Patlaması Kuşağı.....	8
2.1.1.3. X Kuşağı	8
2.1.1.4. Y Kuşağı	9

2.1.1.5. Z Kuşağı.....	10
2.2. Ebeveynlik.....	11
2.2.1. Ebeveyn Tutumları.....	11
2.2.2. Algılanan Ebeveyn Tutumları.....	13
2.2.2.1. Duygusal Sıcaklık	15
2.2.2.2. Aşırı Koruyuculuk.....	16
2.2.2.3. Reddedicilik	17
2.2.3. Ebeveyn Tutumları ve Kuşaklar Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Araştırmalar	19
2.3. Ruminasyon.....	22
2.3.1. Öz Eleştirel Ruminasyon	24
2.3.2. Ruminasyon ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkiyi Kuşaklararası Perspektifle İnceleyen Araştırmalar.....	25
2.4. Psikolojik Sağlamlık	28
2.4.1. Risk Faktörleri.....	30
2.4.1.1. Bireysel Risk Faktörleri	30
2.4.1.2. Ailesel Risk Faktörleri	31
2.4.1.3. Toplumsal Risk Faktörleri.....	31
2.4.2. Koruyucu Faktörler	31
2.4.2.1. Bireysel Koruyucu Faktörler.....	32
2.4.2.2. Ailesel Koruyucu Faktörler.....	32
2.4.2.3. Dışsal Koruyucu Faktörler	33
2.4.3. Psikolojik Sağlamlık ve Ebeveyn Tutumu Arasındaki İlişkiyi Araştıran Çalışmalar	34
2.4.4. Psikolojik Sağlamlık ve Ruminasyon Arasındaki İlişkiyi Araştıran Çalışmalar	36
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	38
3.1. Araştırmanın Deseni.....	38
3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	38

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	38
3.3.1. Dışlama Kriterleri	38
3.3.2. Dahil Etme Kriterleri	39
3.4. Veri Toplama Araçları	39
3.4.1. Sosyodemografik Bilgi Formu.....	39
3.4.2. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği – Çocuk Formu (KAET-Ç)	39
3.4.3. Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ)	40
3.4.4. Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği (ÖERÖ)	40
3.5. Veri Toplama Yöntemi.....	40
3.6. Verilerin Değerlendirilmesi.....	41
4. BULGULAR.....	42
4.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgilere Yönelik Bulgular	42
4.2. Araştırmaya Ait Tanımlayıcı Bulgular.....	43
4.3. Katılımcıların Öz-Eleştirel Ruminasyon, Psikolojik Dayanıklılık ve Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutlarının Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi	44
4.4. Değişkenlere Yönelik Korelasyon Testleri ve Özeleştirel Ruminasyon ile Algılanan Ebeveyn Tutumu Alt Boyutlarının Psikolojik Sağlamlık Şiddetine Etkisine Yönelik Bulgular.....	60
5. TARTIŞMA	73
5.1. Sosyodemografik Verilere İlişkin Bulguların Yorumlanması	73
5.2. Korelasyon Analizi Bulgularının Yorumlanması.....	82
5.3. Regresyon Analizi Bulgularının Yorumlanması	85
6. SONUÇLAR	90
7. ÖNERİLER	98
KAYNAKLAR	99
EKLER.....	124
ÖZGEÇMİŞ.....	134

KISALTMALAR

KAET-Ç: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu

KPSÖ: Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

ÖERÖ: Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği

Akt.: Aktaran

TDK: Türk Dil Kurumu

Ve ark.: Ve arkadaşları

SEMBOLLER

& : Ve

% : Yüzde

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 4.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgilere Yönelik Bulgular.....	41
Tablo 4.2. Katılımcıların Öz-Eleştirel Ruminasyon, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler...	42
Tablo 4.3. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği Alt Boyutlarının Kuşaklara Göre Fark Testi.....	44
Tablo 4.4. Kuşaklara Göre Algılanan Anne-Baba Ebeveyn Tutumu, Psikolojik Sağlamlık ve Öz-Eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi.....	45
Tablo 4.5. X ve Y Kuşağının Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Psikolojik Sağlamlık, Öz-Eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi.....	46
Tablo 4.6. X ve Y Kuşağının Psikolojik İlaç Kullanma Durumlarına Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Psikolojik Sağlamlık ve Öz-eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi.....	48
Tablo 4.7. X ve Y Kuşağının Psikolojik Destek Alma Durumlarına Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Psikolojik Sağlamlık ve Öz-eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi.....	50
Tablo 4.8. X ve Y Kuşağının Eğitim Düzeylerine Göre Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Fark Testi.....	52
Tablo 4.9. X ve Y Kuşağının Gelir Durumlarına Göre Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Fark Testi.....	54
Tablo 4.10. X ve Y Kuşağının Gelir Durumlarına Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları Arasındaki Fark Testi.....	56
Tablo 4.11. X ve Y Kuşağının Eğitim Düzeylerine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Altboyutları Arasındaki Fark Testi.....	58

Tablo 4.12.	X Kuşığı Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları.....	60
Tablo 4.13.	Y Kuşığı Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 4.14.	X Kuşığı; Anne-Baba Algılanan Ebeveyn Tutumu Alt Boyutlarının Özeleştirel Ruminasyon ile Psikolojik Sağlamlık Şiddetini Yordaması.....	65
Tablo 4.15.	Y Kuşığı Anne-Baba Algılanan Ebeveyn Tutumu Alt Boyutlarının Özeleştirel Ruminasyon ile Psikolojik Sağlamlık Şiddetini Yordaması.....	66

ÖZET

X VE Y KUŞAĞI BİREYLERİNDE ÖZ-ELEŞTİREL RUMİNASYON VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ALGILANAN EBEVEYN TUTUMU BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Gerçekleştirilen çalışmada 1965-1999 yılları arasında doğmuş X ve Y kuşağı bireylerin psikolojik sağlamlık şiddetlerinin, öz-eleştirel ruminasyon ve algılanan ebeveyn tutumu ile ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışma için gerekli dahil etme ve dışlama kriterleri belirlenmiştir. Sonuçları manipüle edebilecek etkenler dışarıda bırakılmıştır. Veriler çevrimiçi ve yüzyüze toplanmış olup, toplamda 668 kişinin katıldığı bu çalışmada dışlama kriterleri ve dağılımın eşitliği göz önünde bulundurularak çıkarılan katılımcılar sonrasında toplamda 420 katılımcı ile çalışma sürdürülmüştür. Çalışmada Sosyodemografik Bilgi Formu, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Çocuk Formu (KAET-ÇF), Kısaltılmış Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ), Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği (ÖERÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizleri SPSS-23 programında gerçekleştirilmiştir. Psikolojik sağlamlık şiddeti, algılanan ebeveyn tutumları ve öz-eleştirel ruminasyon değerleri sosyodemografik bilgilere göre araştırılırken bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Devam eden analizlerde Pearson korelasyon testi ve regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, gerçekleştirilen analizlerde her iki kuşak için de algılanan anne ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli ve pozitif yönlü; algılanan anne ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli ve negatif yönlü; öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında orta şiddetli ve negatif yönlü; anne duygusal sıcaklık ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli ve negatif yönlü; anne duygusal sıcaklık ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli ve pozitif yönlü; anne aşırı koruma ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli ve pozitif yönlü; anne reddetme ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli ve pozitif yönlü; anne reddetme ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli ve negatif yönlü; baba reddetme ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. X ve Y kuşağının anne aşırı koruma ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasındaki ilişkileri; duygusal sıcaklık ile öz-eleştirel ruminasyon arasındaki ilişkileri; baba duygusal sıcaklık ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasındaki ilişkileri; baba aşırı koruma ile öz-eleştirel ruminasyon ilişkileri; baba reddetme ile öz-eleştirel ruminasyon arasında ilişkileri kuşaklara göre farklılık göstermiştir. Regresyon analizlerine göre yordayıcı etkiler bulunmuştur ve bu etkiler kuşaklara göre değişmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Öz-Eleştirel Ruminasyon, Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık*

ABSTRACT

THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-CRITICAL RUMINATION AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE IN X AND Y GENERATION INDIVIDUALS IN THE CONTEXT OF PERCEIVED PARENTAL ATTITUDES

The conducted study aimed to investigate the relationship between psychological resilience severity, self-critical rumination and perceived parental attitudes of the individuals born between 1965 and 1999, belonging to the X and Y generations. Factors that could manipulate the results were excluded. Data were collected both online and face-to-face. After considering exclusion criteria and ensuring distribution equality, the study proceeded with a total of 420 participants out of the initially recruited 668 individuals. Sociodemographic Information Form, the Perceived Parenting Attitudes-Child Form (S-EMBU for Children), the Brief Resilience Scale (BRS), and the Self-Critical Rumination Scale (SCRS) were used in the research. Data analyses were conducted using SPSS-23. Independent samples t-test and one-way analysis of variance (ANOVA) were conducted to investigate psychological resilience severity, perceived parental attitudes, and self-critical rumination values according to sociodemographic information. Subsequent analyses involved Pearson correlation tests and regression analyses. For both of the generations, the results of the study revealed moderate and positive relationship between perceived maternal parental attitudes and self-critical rumination; low and negative relationship between perceived maternal parental attitudes and psychological resilience severity, moderate and negative relationship between self-critical rumination and psychological resilience severity, low and negative relationship between maternal emotional warmth and self-critical rumination, low and positive relationship between maternal emotional warmth and psychological resilience severity, moderate and positive relationship between maternal overprotection and self-critical rumination, moderate and positive relationship between maternal rejection and self-critical rumination, low and negative relationship between maternal rejection and psychological resilience severity, low and negative relationship between paternal rejection and psychological resilience severity. Generational differences were observed in some of the relationships such as the relationship between maternal overprotection and psychological resilience severity, emotional warmth and self-critical rumination, paternal emotional warmth and psychological resilience severity, paternal overprotection and self-critical rumination, and paternal rejection and self-critical rumination. Regression analyses identified predictive effects, and these effects varied across generations.

Keywords: *Self-Critical Rumination, Perceived Parental Attitudes, Psychological Resilience*

1. GİRİŞ

Belirli dönem ve zaman aralığında doğmuş ve bu dönemin şartlarını birlikte deneyimlemiş olan kişilerin topluluğuna literatürde “kuşak” ismi verilmiştir ve bu kişilerin o dönem şartlarına birlikte maruziyetlerinden dolayı aralarında benzeşen özelliklerin olduğu alinyazında ifade edilmektedir. (Albayrak ve Özkul, 2013: 18; Lower, 2008). Kuşaklarda deneyimlenen şartlar değiştikçe kişilerin tutum ve algılarında da değişim söz konusu olmaktadır ve bu sayede bireylerin ebeveyn tutumları da değişime uğramaktadır. (Baumrind, 1991; Bronfenbrenner, 1979; Taylor, 2014).

Alanyazın incelendiğinde ebeveyn tutumlarının bireylerde ruminasyon (Spasojević ve Alloy, 2002) ve öz eleştiri (Brewin ve ark, 1996; Furnham ve Cheng, 2000) gibi kavramlar ile ilişkili olduğu görülmektedir. Ruminasyon kavramı ebeveyn tutumlarından duygusal sıcaklık ve kabul tutumu ile negatif ilişkili bulunurken; aksine reddeden ve kontrolcü tutumların bireylerde ruminasyonla pozitif ilişkilide bulunmaktadır (Spasojević ve Alloy, 2002). Bununla birlikte bireyler tarafından ebeveynlerinden algılanan kabul ve duygusal sıcaklık tutumu psikolojik sağlamlık ile pozitif ilişkilide bulunurken (Werner ve Smith, 1982), ebeveynler tarafından uygulanan otoriter ve kontrolcü tutumlar ile negatif ilişkilide olduğu gözlenmiştir (Ritter, 2005; Lavasani ve ark., 2011). Ek olarak literatürdeki birçok çalışma psikolojik sağlamlık ile ruminasyon arasında negatif ilişki saptamıştır (Troy ve Mauss, 2011; Willis ve Burnett, 2016; Çetinkaya ve ark., 2017). Ancak ruminasyon, psikolojik sağlamlık, öz eleştiri ve ebeveyn tutumları arasındaki nedensel ilişkiyi kuşaklar arası bakış açısı ile ele alan çalışmaların literatürde yeterli sayıda bulunmadığı görülmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, kuşaklarla birlikte farklılaşan şartlarla gerçekleşen değişimleri de göz önünde bulundurarak; X ve Y kuşağına ait bireylerde psikolojik sağlamlık ve öz eleştirel ruminasyon kavramlarını, algılanan ebeveyn tutumunu da ele

olarak incelemektir. Çalışma, X ve Y kuşağı arasında bir karşılaştırma yaparak, geçmişten günümüze bu kavramlarla ilgili var olan değişikliği anlamaya dair psikoloji literatürüne katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte X ve Y kuşakları arasında olan farklılıklardan yapılacak çıkarımlar ile, kişilerin çocuk yetiştirme tutumlarına ve psikolojik sağlıklarını desteklemeye yönelik gelecek potansiyel çalışmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Özeleştirel Ruminasyon ile Psikolojik Sağlamlık arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Özeleştirel Ruminasyon ve Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlığı yordamaktadır.

H3: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından anne duygusal sıcaklığı ile Psikolojik Sağlamlık şiddeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından baba duygusal sıcaklığı ile Psikolojik Sağlamlık şiddeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından anne aşırı koruma ile Psikolojik Sağlamlık şiddeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından baba aşırı koruma ile Psikolojik Sağlamlık şiddeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından anne reddedicilik ile Psikolojik Sağlamlık şiddeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından baba reddedicilik ile Psikolojik Sağlamlık şiddeti arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H9: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından anne duygusal sıcaklığı ile Öz-Eleştirel Ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H10: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından baba duygusal sıcaklığı ile Öz-Eleştirel Ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H11: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından anne aşırı koruma ile Öz-Eleştirel Ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H12: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından baba aşırı koruma ile Öz-Eleştirel Ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H13: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından anne reddedicilik ile Öz-Eleştirel Ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H14: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutlarından baba reddedicilik ile Öz-Eleştirel Ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H15: Özeleştirel Ruminasyon, sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

H16: Algılanan Ebeveyn Tutumu alt boyutları, sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

H17: Psikolojik Sağlamlık şiddeti, sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

H18: X kuşağı ve Y kuşağı bireylerin algılanan ebeveyn tutumları alt boyutları arasında anlamlı bir fark vardır.

H19: X kuşağı ve Y kuşağı bireylerin psikolojik sağlamlık şiddeti arasında anlamlı bir fark vardır.

H20: X kuşağı ve Y kuşağı bireylerin öz-eleştirel ruminasyon düzeyi arasında anlamlı bir fark vardır.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Katılımcılardan elde edilen sosyodemografik bilgilerden sadece eğitim durumu, gelir durumu, yaş grubu, psikiyatrik ilaç kullanma durumu, psikolojik destek alma durumu gibi veriler araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada kullanılan sosyodemografik form, ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır.

Çalışmaya dahil edilen katılımcılar, internet erişimi olan bireylerle sınırlıdır. Katılımcılardan elde edilen bilgiler Google Forms yöntemiyle toplanmış olup, katılımcıların öz bildirimi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yanıtlarında objektif olmama olasılıkları bir sınırlılık olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, çalışmada kullanılan ölçeklerle sınırlıdır.

Veri toplama sürecinde X kuşağından ulaşılan katılımcı sayısı ile Y kuşağından ulaşılan katılımcı sayısı arasında fark oluşmuştur. X kuşağından ulaşılan katılımcıların sayısı Y kuşağından ulaşılan katılımcıların sayısına göre yetersiz kalmıştır. Bu sebeple Y kuşağı örneklemini X kuşağından ulaşılan katılımcı sayısı ile eşit şekilde ele alınmıştır.

1.4. Araştırmanın Sayıltıları

Çalışmaya dair seçilen araştırma yöntemleri ve ölçeklerinin araştırmanın konusuna uygun seçildiği ve katılımcıların ölçek sorularına gerçeği yansıtacak şekilde yanıt verdiği varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Etiği

Çalışma gerçekleştirilmeden önce Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı'ndan çalışmaya yönelik izin alınmıştır. Çalışmada kullanılacak ölçme araçlarına dair izinler, ölçek sahipleri ile iletişime geçilerek yazılı olarak mail yolu ile alınmıştır. Çalışmaya katılan katılımcılara kendilerinden veriler alınmadan önce Bilgilendirilmiş Onam Formu verilmiş ve onay alınmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1 Kuşak Kavramı

Kuşak kavramı, sosyal bilimler çerçevesinde yıllar içerisinde hakkında birçok araştırma yapılmış olan bir kavram olmuştur. Kuşak kelimesinin Türkçe’de aynı anlamı taşıyan kelimelendirmeleri arasında “jenerasyon” ve “nesil” kelimeleri de bulunmaktadır. Özellikle sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji, antropoloji ve benzeri birçok sosyal bilimler alanında kuşak kavramı üzerine çok sayıda araştırma yapılmış olup, bu kavram hakkında birçok tanım ve sınıflandırma bulunmaktadır. Bu tanım ve sınıflandırmalar arasında bir standardizasyon bulunmamakla da birlikte, literatürdeki çalışmalar arasında bazı tanım ve sınıflandırmalar daha yaygınlıkla kullanılmıştır.

Her ne kadar araştırmacılar arasında kuşak kavramının tanım, standardizasyon ve kullanımı hakkında görüş ayrılıkları olsa da; özellikle psikoloji alanında yaygın kullanıma bakıldığında "kuşak" terimi, belirli zaman dilimleri ve dönemlerde doğmuş ve bu zamanların koşullarını aynı şekilde tecrübe etmiş olan kişileri tanımlar (Albayrak ve Özkul, 2013: 18; Lower, 2008; Kupperschmidt, 2000) ve bu kişiler, aynı koşulları paylaştıkları için bazı benzer özellikler gösterirler (Albayrak ve Özkul, 2013: 18; Lower, 2008). Benzer dönemler içerisinde doğmuş ve o döneme ait ekonomik, politik, siyasi, sosyal, kültürel ve benzeri birçok şartlara ve olaylara tanıklık etmiş kimselerin algı, tutum ve davranışlarında olan ortak etkilenmeler sebebiyle sınıflandırılmasının kuşak kavramını ifade ettiği gözlemlenmektedir (Baydar, 2016). Yine aynı bakış açısıyla kuşaklar, her ülkenin tarihsel bağlamına göre de şekillenebilir (Urick ve Arslantas, 2018).

Türk Dil Kurumu’nun Toplum Bilimi Sözlüğü’nde kuşak kavramı, “yaklaşık yirmi beş otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği; göbek, nesil, batın, jenerasyon” olarak ele alınırken; Felsefe Terimleri Sözlüğü’nde “yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu; batın” olarak ele alınmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>).

Her kuşak, kendine özgü niteliklere, yetiştirme biçimlerine, beklentilere, algılara, davranışlara sahiptir ve her yeni kuşakla birlikte, bireylerin algıları ve tutumları da değişir (Albayrak ve Özkul, 2013: 18; Lower, 2008). Chen (2010: 132) başka bir araştırmada, jenerasyon teorisinin bireylerin birbirlerinden farklı zamanlarda hayata gelmiş olmalarına rağmen birbirlerine benzeyen değerler, yargılar, davranışlar ve yaşamlara sahip olmalarının, belli bir dönemde hayata gelmiş olmaları ile ilgili olduğunu ele almaktadır. Her kuşağın kendi içinde belli benzer özellikleri ve değer yargılarının bulunuyor olması sebebiyle, bireyler hayata geldikleri kuşağın diğer bireylerinin davranışları ile benzerlik gösterirken, kendilerinden farklı kuşakların tutum ve davranışlarından farklılaşma gösterebilmektedirler (Gurlaş, 2016). Yapılan çalışmalara bakıldığında; kuşakların kendine özgü ve birbirinden farklılaşan algı, değer, yargı, düşünce, tutum ve davranışlarından dolayı, kuşaklararası bazı çatışmaların yaşandığı da gözlenebilmektedir (Lower, 2008: 80).

2.1.1. Kuşak Sınıflandırmaları

Belirli bir dönemde gerçekleşen politik, ekonomik, teknolojik ve benzeri değişiklikler bireylerin yer aldığı kültürün yapısının değişmesine sebep olmuştur ve bu değişimler farklı dönemlerde hayata gelmiş olan kişilerin davranışları arasında da farklılaşmalar yaratmıştır (Ayhün, 2013: 93). Karl Mannheim (1928), aynı dönem ve yerde doğan jenerasyonların, benzer tarihsel deneyimlerden etkilendiğini ve yaşadıkları benzer şartlar sebebiyle birbirlerine benzediklerini “Das Problem der Generationen” çalışmasında ele almıştır.

Aynı kuşak bireyleri arasındaki benzerlikler ve kuşaklararası farklılıklar, kuşaklar arasında bir sınıflandırma yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Literatüre bakıldığında kuşak sınıflandırmaları için birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır. Ancak yapılan sınıflandırmalar, bireylerin birbirlerine yakın dönemlerde hayata gelmesiyle yakın yaş aralıklarına sahip olarak tanık oldukları olaylar ile sahip oldukları ortak özelliklere dayanmaktadır ve ortalama 20-25 senelik aralıklarla ayrılmaktadır (Weingarten, 2009). Kişilerin sadece aynı dönemde doğmuş olması, aynı kuşaklarda ele alınması için yeterli değildir. Bireylerin aynı kuşak diliminde gruplandırılabilmesi için yakın zaman aralıkları içerisinde, aynı yaşam şartlarını deneyimlemeleri gerekmektedir (Mücevher, 2015 :5).

Aynı kuşak içerisinde doğan bireylerin, yaşadıkları dönemin etkilerine göre oluşan ve ortaklaşan karakteristik özellikleri ve değerleri bulunmaktadır (Demirdöğmez ve ark., 2017 :1035). Bununla birlikte kuşak gruplandırmaları, aynı zamanda her ülkenin tarihsel bağlamına göre de şekillenebilir (Urlick ve Arslantas, 2018). Bu sebeple bu çalışmada, literatürde yaygın yer bulan ve Türkiye’de yürütülmüş araştırmalarca da sıklıkla kullanıldığı görülen beş gruplu kuşak sınıflandırmasından yararlanılmıştır (Adıgüzel ve ark., 2014). Bu sınıflandırmaya göre 1923-1945 yılları arasında doğanlar Sessiz Kuşak veya Gelenekçiler, 1946-1964 yılları arasında doğanlar Bebek Patlaması Kuşağı (Baby Boomers), 1965-1979 arasında doğanlar X Kuşağı, 1980-1999 yılları arasında doğanlar Y kuşağı ve 2000 yılından sonra doğanlar Z kuşağı olarak değerlendirilmiştir (Adıgüzel ve ark., 2014; Latif ve Serbest, 2014). Bu çalışmada araştırma evreni X ve Y kuşaklarından oluşan bireyleri kapsayacak şekilde seçilmiştir.

2.1.1.1 Sessiz Kuşak

Sessiz kuşak, bazı kaynaklarda farklı isimlere sahiptir. Bu isimlerden bazıları “Gelenekselciler, Savaş Kuşağı, Yetişkinler” şeklindedir. Birçok kaynakta kuşakların başlangıç ve bitiş yılları hakkında görüş farklılıkları bulunmaktadır. Literatürdeki yaygın kullanımı 1925-1945 yılları şeklindedir (Mücevher, 2015). Bu kuşağa gelenekselci denmesinin arkasındaki sebeplerden biri, söz konusu kuşağın tarım toplumu zihniyetinden sanayi toplumu zihniyetine geçişe ettikleri şahitliktir (Kuran, 2018).

Sessiz kuşak, İkinci Dünya Savaşı’nı görmüş, birçok büyük savaşa tanık olmuş, kayıpları olan, kıtlık dönemleri geçiren bir nesildir (Kuran. 2018). Yaşadıkları bu tarihsel olaylar dikkate alındığında, söz konusu jenerasyonun kendi arzu ve çıkarlarını arka plana atıp, ortak amaçlar için aksiyon aldığı gözlenmektedir (Adıgüzel ve ark., 2014). Hem dünya genelinde hem ülkemizde büyük ekonomik zorluklarla mücadele etmişlerdir. Gayret etme ve toplumsal fedakârlık anlayışı, bu kuşakta baskın bir bakış açısidir (Carver ve Candela, 2008). Sessiz Kuşak, büyük aileler ve sosyal komşuluk ilişkileri ile yetişmiştir. Toplum normları, otoriteye saygı gibi kavramlar çoğunlukla bu kuşağın değer yargılarını oluşturur. Aile, din, vatan, gelenek konularını önemseyen yapılara sahiplerdir (Adıgüzel ve ark., 2014). Otorite onlar için önemli bir yerdedir, geleneksel aile yapısına önem verirler ve ataerkil bakış açısına sahiplerdir. (Çağlayan, 2019).

2.1.1.2 Bebek Patlaması Kuşağı

Bu kuşak, 1946-1964 yılları arasında doğmuş olan bireyleri kapsamaktadır. İkinci Dünya Savaşı sonrası nüfusların patlama yaşamasıyla hayata gelmiş bu kişiler, Bebek Patlaması Kuşağı olarak isimlendirilmiştir (Adıgüzel ve ark., 2014). Kalabalık ailelerde büyüyen bu kuşak, önce çocuklarını büyütüp, ardından yaşlanan ebeveynlerine bakım verdikleri için “sandviç kuşağı” olarak da anılır (Metin ve Kızıldağ, 2017).

Tıpkı kendilerinden önce gelen ve anne babaları olan Sessiz Kuşak gibi, bu kuşak da savaş sonrası kıtlık yaşamıştır ve genel görüş olarak “çalışmak için yaşamak” hakimdir (Aşkar, 2018). Yaşadıkları zorlukların da etkisiyle iyi bir yaşam standardı için çok çalışmaları gerektiği görüşüne sahip olmakla da birlikte, bu kuşağın bireylerinin fedakar ve otorite karşısında itaatkar yapıya sahip oldukları bazı araştırmalarda belirtilmiştir (Aşkar, 2018). Aile hayatını önemli gören bir yapıya sahip oldukları görülmüştür (Çağlayan 2019).

Bebek patlaması kuşağı, dünya geneline bakıldığında bolluk içerisinde büyümüştür ancak bunun aksine Türkiye’de ekonomik sıkıntılar çeken, siyasi zorluklarla baş eden ve içine kapanık bir kuşak olarak yetiştikleri görülmektedir (Çağlayan 2019).

2.1.1.3 X Kuşağı

Kuşakların yıllara göre başlangıç ve bitiş tarihleri hakkında literatürde birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır. Bu çalışmada X kuşağı için ele alınan başlangıç ve bitiş yılları, literatürde genel kullanımından yola çıkılarak 1965 ve 1979 yılları şeklinde ele alınmıştır. X kuşağının literatürde de yer alan, doğdukları dönemin özelliklerinden etkilenmiş birçok farklı ismi bulunmaktadır. Bu isimlerden bazıları “Bebek İflası Kuşağı, Kayıp Kuşak, Patlama Sonrası Kuşağı” şeklindedir. X Kuşağı bireyleri, dönemlerinde gerçekleşen teknolojik gelişmeler sayesinde genellikle eğitilmiş, akıllı ve hareketli olarak nitelendirilmektedir. Dönemlerinde gerçekleşen ekonomik zorluklar sebebiyle tutumlu, rekabetçi ve temkinli, ancak bunlarla birlikte eğlenceli ve dinamik olma gibi niteliklere sahip, şüpheli ve çalışkan olma eğilimindedirler (Fox, 2011; Reilly, 2012).

X kuşağı döneminde ülkemizde ve dünya genelinde ekonomik değişimler gerçekleşmiştir. Bu dönemin sancılarında etkilenen X kuşağı, Türkiye’de “Geçiş

Dönemi Kuşağı” ve “Kayıp Kuşak” olarak da adlandırılmıştır. Ekonomik zorluklardan etkilenen X kuşağı bireyleri, çalışmaya, para kazanmaya, tedbirli olmaya daha fazla odaklı olmuşlardır (Çağlayan, 2019). Bu gibi etkilerle de, para kazanmaya daha çok önem verip, diğer nesillere göre daha geç yaşlarda çocuk sahibi olmuşlardır (Gurlaş, 2016) Türkiye’de X kuşağının etkilendiği dönemin önemli olayları arasında 1980 Askeri Darbesi, 1961 Anayasası’nın toplumu şekillendirmesi, televizyonun günlük hayata dahiliyeti, petrol krizi, ekonomik zorlanmalar yer almaktadır. Bu kuşak, toplumda var olan problemlere duyarlı, otoriteye saygısı olan, çalışma motivasyonu yüksek bireylerden oluşur (Keleş, 2011).

2.1.1.4.Y Kuşağı

Diğer kuşaklarda da olduğu gibi, Y kuşağının başlangıç ve bitiş yılları hakkında da farklı görüşler bulunmaktadır. Ancak literatürdeki genel kullanıma bakıldığında, araştırmaların önemli çoğunluğu 1980-1999 yıllarını ele almıştır. Bu araştırmada da Y kuşağı için bu yıl aralıkları kullanılmıştır. Bu neslin bireyleri yirminci yüzyılın sonunda, teknolojinin geliştiği dönemde doğduğu için teknoloji ile iç içe büyümüşlerdir. Çeşitli dijital mecralarda sosyalleşen bu nesil, eleştirel bir bakış açısına sahiptir ve eleştirilerini bu mecralardaki hesaplarında yansıtır (Kaplan ve Çarıkçı, 2018).

Genelde bu neslin aileleri olan X kuşağı tarafından spor, sanat ve müzik alanlarında eğitime yönlendirilmişlerdir ve bu gibi etkilerle de özgüvenleri yüksektir (Shragay ve Tziner, 2011). Bu gelişmelerle de birlikte Y kuşağı, özgüveni yüksek, olumlu ilişkilere sahip, risk alabilen, bireysel, özgürlükçü bir nesil olarak yetişmiştir (Bozyiğit, Özeltürkay, 2015). Bu kuşağa bakıldığında, teknolojiyi önceki kuşaklar arasında en iyi kullanabilen, lider yapıda bireylerden oluştuğu görülmüştür (Keleş, 2013). Önceki kuşaklarla farklarına bakıldığında, Y kuşağının daha hırslı, sabırsız ve sadakatsiz olduğu bazı araştırmalarda ifade edilmiştir (Kuyucu, 2014). Çalışma hayatlarında iş değiştirme frekansları fazladır ve işyerlerine sadakat konusunda hassasiyetleri diğer kuşaklara göre azdır. Otorite kavramına diğer nesillere göre daha fazla karşı çıkmaları söz konusudur.

Y kuşağı, X kuşağının diğer jenerasyonlara göre daha geç yaşlarda çocuk sahibi olmasından dolayı, kuşaklar arasında en yaşlı ebeveynlere sahip olan kuşak olarak ele alınır. Zaman içerisinde jenerasyonlarda gerçekleşen algı ve tutum değişiklikleriyle de

birlikte, Y jenerasyonunun dörtte birinin ailelerinin en az niversite eēitimli olduēu, üçte birinin ise boşanmış ebeveynlere sahip olduēu görülmüştür (Raines ve ark., 2013). Raines (2002), bir çalışmasında Y kuřaēını; diēer kuşaklar arasında en meşgul kılınarak yetişmiş, aşırı seviyede korunmuş, yakın ilişkilerle yetiştirilmiş ancak en çok strese maruz kalmış jenerasyon olarak ele alır. Y kuřaēı, daha stresli byse de, bir önceki kuřaēa oranla daha varlıklı büyümüştür. Bu noktada sabırlı olmayı ve beklemeyi, bir önceki kuřaēa göre daha az bildikleri bazı çalışmalarda ne sürülmektedir.

Bununla birlikte iş hayatlarına baktıēımızda, Y kuřaēının motivasyonları, X kuřaēından daha farklıdır. Bu kuşak kazandıkları maaştan ziyade, esnek çalışma saatleri, sosyal yardımlar, bireysel özgürlük alanı ve manevi doyuma ulaşma gibi faktörlere odaklanmaktadırlar (Gurlaş, 2016). Türkiye’de ise Y kuřaēının döneminde dikkat çeken önemli olaylar arasında artan terör olayları, cep telefonunun kullanımı, Körfez Savaşı gibi hadiseler bulunur. Bu olaylar Y kuřaēı üzerinde etkilere sahip olmuşlardır.

2.1.1.5. Z Kuřaēı

Z kuřaēı, 2000 yılından itibaren hayata gelen bireyleri oluşturmaktadır ve günümüzdeki en genç kuşaktır. Literatürde Z Kuřaēı, Sanal Kuşak, Yeni Sessiz Kuşak, İnternet Kuřaēı ve benzeri isimlerle de anılır. Bu kuşak, teknolojinin içine doēmuřtur ve hayata geldikten kısa süre sonra teknolojiye adapte olan bir kuşaktır (Kaplan ve arıkcı, 2018) Bazı araştırmalarda, oldukça bireysel bir kuşak olarak ele alınmakla beraber (Mücevher, 2015), daha az risk alan ve faydacı bir yapıya sahip oldukları da bazı çalışmalarda ifade edilmiştir (Seymen, 2017 :472).

Z kuřaēı, aşırı bireyselleşmeleri, internet kullanımıyla uzaktan sosyalleşmeleri ve baēımsız yaşama eēilimleri nedeniyle “Yeni Sessiz Kuşak” olarak da tanımlanmıştır (Strauss ve Howe, 1991). Dünya zevklerine olan ilgileri, teknolojiyi hızlı kavrama ve kullanma yetenekleriyle tanınırlar (Berkman, 2009). İnsan hakları konusunda hassas olan bu neslin bireylerinin, kendini ifade zgrlēu ve empatiye önem verdiēi gözlemlenmiştir (Kuran, 2018 :134) Bu kuşakla ilgili çalışmalar hala devam etmektedir ve diēer kuşaklara göre literatürdeki bilgiler kısıtlıdır.

2.2. Ebeveynlik

Ebeveynlik kavramı yıllar içerisinde literatürde hakkında çokça araştırma yapılan bir kavram olmuştur. Bu kavram hakkında alanyazında birçok tanım bulunmaktadır. Pressler (1990), ebeveynliği, “bir bireyin başka bir bireyin gelişim ve büyümesini sürdürebilmesi için gerekli ideal düzeydeki ortamı sağlama becerisi” olarak ele almıştır.

Biyolojik olarak ebeveynlik, çocuğa ait genetik özelliklerin belirleyeni olarak ortaya çıkarken, bakım verme anlamındaki ebeveynlik ise çocuk gelişim ve deneyimlerini yapılandırmayı ifade etmektedir (Bornstein & Cheeah, 2006). Başka bir tanımda ebeveynlik, çocuğun gelişim ve yaşam sürdürebilmesini hedef alan davranışların toplamıdır (Hoghughi & Long, 2004). Gutton (2006), anne ve babalığı “deneyimleriyle oluşan, bilinçdışı ya da bilinç seviyesindeki süreçler” olarak ele almıştır. Literatüre bakıldığında, ebeveynlerin çocuğa sundukları bakımla, onların deneyimlerini şekillendiren bir etkiye sahip oldukları görülmüştür.

2.2.1. Ebeveyn Tutumları

Gürbüz (2017), tutum kavramını “bireye ait ilişkilerde oluşan davranışlar ve davranışlara dair verilen tepkiler bütünü” şeklinde ele almıştır. Başka bir tanımda tutum, kişinin belli bir durum ya da olaya dair tutunduğu pozitif veya negatif tavidir. (İpek ve Bayraktar, 2004) Bireylerde tutum, bilişsel, davranışsal ve duygusal olarak oluşmaktadır ve sahip olunan tutumun, bireyin davranışlarını da etkilediği düşünülmektedir (Kaya ve ark., 2012).

Ebeveyn tutumlarının, bazı araştırmalarca “anne ve babaların çocuklarına karşı sahip oldukları davranış yönelimi” (Uzunel, 2016); “ebeveynlerin çocuklarının psikososyal açıdan gelişimini etkileyerek, belli olay, kişi veya nesne için olumlu veya olumsuz tepki gösterme eğilimi” (Yavuzer, 1998) gibi tanımları bulunmaktadır. Alanyazına bakıldığında, ebeveynlerin sahip olduğu davranış ve becerilerin, çocuklar üzerinde büyük etkisi bulunduğu görülmektedir (Okumura ve Usui, 2014).

Ebeveynlerin tutumları, çocuğa uygulanan ebeveynlik stiline temelini oluşturur. Uygulanan ebeveyn stilleri, anne baba ve çocuk arasındaki etkileşim sırasında ebeveynlerin çocuğa gösterdiği devamlı davranışlar bütünü olarak tanımlanır (Kohlmann, 1988). Bireylerin sosyal gelişimi doğumdan itibaren başlar ve çevresinden

gördükleri ile şekillenir. Bir bireyin psikososyal gelişimindeki en önemli etkenlerden biri de ebeveynlerinden gördüğü davranışlardır.

Bireyin ebeveynleri ile sosyalleşmesi, ebeveynlerin tutumlarını da içerir ve bu sosyalleşme halinin, kişinin yaşamı boyunca sosyal çevresi ile etkileşimi üzerinde etkisi bulunmaktadır (Kaya ve ark., 2012). Bu bilgilerle de yola çıkarak, alan yazına bakıldığında, uyumsuz anne baba davranışlarının, çocuklarda psikopatolojiye yol açabildiği görülmektedir (Perris, 1994). Çocukların kişilikleri, ebeveynleri ile kurdukları ilişkideki gözlemleri ve bu gözlemlerden yürütülen taklitlerinden etkilenir. Bu fikirle yola çıkıldığında, ebeveynlerin çocuklara gösterdiği tutum ve davranışlarının tutarlılığı önemlidir (Birgin, 2012).

Ebeveyn tutumları hakkında alanyazında birçok farklı çalışma bulunmaktadır ancak yapılan araştırmalar arasında en çok öne çıkanlardan biri Baumrind'e (1971) aittir. Baumrind'in (1971) çalışmasına göre, ebeveyn tutumları için üç farklı tutum ortaya çıkmıştır. Bu tutumlar, yetkili/demokratik, izin verici, otoriter olarak üçe ayrılmaktadır (Baumrind, 1972)

Yetkili/demokratik tutuma sahip ebeveynlerin, çocuklarına duygusal sıcaklık, kabul ve sabır ile yaklaşmasıyla da birlikte, bu tutumda iletişim ve bakım boyutları yüksektir. Bu tutumla büyüyen bireylerin özgüvenleri yüksek, kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler olarak yetiştikleri çeşitli araştırmalarca ifade edilmiştir (Baumrind, 1967; 1971). Otoriter tutuma sahip ebeveynlerin, yüksek kontrol, disiplin, ceza gibi tutumlar uyguladığı görülmüştür ve bu tutumla büyüyen bireylerin iletişim kurmakta ve bireyselleşmekte zorlandığı gözlenmiştir (Baumrind, 1971). Bu tutumla yetişen bireylerde bakım ve destek görme boyutları düşüktür. Diğer bir ebeveyn tutumu olan izin verici tutumunda, bakım ve destek sağlama boyutları yüksekken, kontrol boyutu düşüktür ve çocuklar için kural koyan bir otorite olarak algılanmazlar (Baumrind, 1971). İzin verici ebeveyn tutumunda, çocukları her durumda kabul ve hoşgörü ile karşılama davranışı hakimdir ve kararları çocuğun alması beklenir (Baumrind, 1971; Yılmaz, 2000).

Bakım verenlerin, çocuklara uyguladığı ebeveynlik tutumlarının sınıflandırılması hakkında birçok farklı çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalar farklı sınıflandırma ve alt boyutlar içerse de, belirli tutumların çocukların üzerinde belirli spesifik etkileri olduğu hakkında görüş ortaklığı bulunmaktadır. Ebeveynlerin sergiledikleri

davranışların sağlıklı ve duygusal olarak dengede olması, çocuğun büyüdüğü çevrenin sevgi dolu ve güvenli olması ile ilişki halindedir (Yavuzer, 2005). Çocuklarına otoriter tutumda yaklaşan ebeveynler, baskı uygulama ve kurallara uyma zorunluluğu gibi özelliklerle öne çıkarken, kontrolcü ebeveynler çocuklara karşı katı ve soğuk tutumlarla öne çıkar (McWhirter ve Acar, 1991). Etkili ve sağlıklı ebeveyn tutumları, anne ve babanın yüksek özsaygıları, açık iletişim becerileri, kendileri ve başkalarına karşı duydukları saygı ile ilişkilidir (Yavuzer, 2010).

2.2.2. Algılanan Ebeveyn Tutumları

Sosyal Bilişsel Teori'ye bakıldığında çocukların ilişkilerini, ebeveynlerinin davranışlarını gözlemleyerek öğrendikleri sosyal normlarla şekillendirdikleri gözlenmektedir (Bandura, 1986). Bakım veren bireylerin farklı olay ve durumlara dair verdikleri reaksiyonları gözlemleyerek, bu durumlarla karşılaştıklarında nasıl tepki vermeleri gerektiğini öğrenirler (Campos ve ark., 1989). Bakım verenler ve çocuklar arasındaki bu etkileşim, çocukların toplum yaşamına uyumlanması, benlik gelişimi ve sosyal yaşamları için önemli bir etkiye sahiptir. (Bostan, 1993; Yaşa, 2012).

Bununla birlikte, ebeveyn davranış biçimlerinin de yanı sıra, çocukların bu davranış ve tutum şekillerini nasıl algıladığı da karşımıza önemli bir etken olarak çıkmaktadır.

1980 yılında çocuklar tarafından algılanan ebeveyn tutumunun tespit edilmesini sağlayan bir ölçek geliştirilmiştir (Perris ve ark., 1980) ve bu ölçekte algılanan ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik olarak üç boyutta incelenmiştir. Bu ölçek yetişkinlerin çocukluk dönemlerinde anne ve babalarının onlara nasıl davrandıkları hakkındaki algılarını incelemektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Dirik ve arkadaşları (2006) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarına destekleyici tutumları, değer vermeleri, kabul göstermeleri duygusal sıcaklık boyutu ile ilişkilirken; çocukların güvenliklerine dair endişe gösteren davranış ve tutumlar aşırı koruyuculuk boyutu ile; çocuklara karşı eleştirel ve yargılayıcı tutumlarda bulunmaları ise reddedicilik boyutu ile ilişkilidir (Perris ve ark., 1980; Dirik ve ark., 2015).

Ebeveynlerin çocuklara gösterdikleri tutumlar, kişilerin kültürü, sosyoekonomik düzeyi, değerleri ve inançlarından etkilenmektedir. Örneğin, Recepov (1991; 2000), Türk toplumunda cinsiyetlerin aile içi ilişkileri etkilediğini çalışmasında ifade etmiştir.

Bağlantılı olan diğer çalışmalara bakıldığında, Türk toplumunda annelerin hem erkek hem kız çocukları ile yakın ilişkiye sahip olduğunu; babaların kız çocuklarıyla erkek çocuklarına göre daha uzak ilişki kurduğu görülmüştür (Şahin ve Cevher, 2007).

Bununla birlikte çocuklar tarafından algılanan ebeveyn tutumunu etkileyen faktörler arasında çocuğun planlanmış olması, ebeveynlerin kendilerini ne kadar hazır hissettiği, çocuğun kişilik yapısı, ebeveynlerin kendi ebeveynleri ile ilişkileri, eşler arasındaki ilişkinin sağlıklı olup olmadığı gibi birçok faktör de bulunmaktadır (Öğretir, 1999). Örneğin, ebeveynlerin tutumlarının sağlıklı olup olmadığı, kişilerin öncelikle kendileriyle sağlıklı ve dengeli bir ilişkiye sahip olması ve partnerlerin birbirlerine sevgi ve anlayış ile yaklaşmasından etkilendiği görülmektedir (Yavuzer, 2007)

Ebeveynlerin kendi çocukluk çağlarında anne ve babalarından gördüğü izin verici ya da baskıcı tutumlarla yetişmeleri de kendi çocuklarına uygulayacakları tutumları etkilemektedir (Muti, 2022). Çocuk yetiştirme tutumları kültürden, toplumdan ve aileden aileye farklılık göstermektedir. Farklı kültür, sosyal sınıf, değer ve inançların çocuklara uygulanan ebeveyn tutumunu etkilediği araştırmalarca ifade edilmiştir (Kulaksızoğlu, 2011). Ayrıca ebeveynler, çocuklarının cinsiyetine göre farklı yaklaşımlar gösterebilmektedir (Karaman, 2019). Korap (2013) bir çalışmada, ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları ebeveyn tutumunun, cinsiyet değişkeniyle anlamlı bir farka sahip olduğunu gözlemlemiştir. Erkek çocuklar, ebeveynlerini daha demokratik algıarken; kız çocukları ebeveynlerini daha koruyucu ve otoriter tutumda algılamıştır (Korap, 2013)

Literatüre bakıldığında ebeveyn tutumları ile ilgili birçok çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmada algılanan ebeveyn tutumlarının çalışılması kapsamında yer alan duygusal sıcaklık, aşırı koruyuculuk ve reddedicilik ebeveyn tutumu sınıflandırmaları, bir sonraki bölümde detaylı olarak açıklanmıştır.

2.2.2.1 Duygusal Sıcaklık

Ebeveynlerin duygusal sıcaklık tutumu, “çocuklara gösterilen sevgi, bu sevginin niteliği, ebeveynin duyguları sözel veya davranışsal olarak ifade edebilmesi” ile ilişkilidir (Rohner ve ark., 2005) ve çocuklar bu tutumlarla ilişkili olarak psikososyal gelişim gösterirler. Çocuklara ait davranış ve duyguların kabulü ile ebeveynin sevgi ve sıcaklığı çocuğa ifade edebilmesi, duygusal sıcaklık ebeveyn

tutumunun paternlerini oluşturur (Muris ve ark, 2000). Bu tutumun davranış paternlerine bakıldığında, ebeveynin çocuğa karşı şefkatli, bakım verici, sevgi ve ilgi gösteren, yakın ilişki kuran tutumda olduğu görülür.

Duygusal sıcaklık boyutunda bir ucu bakım verme, ilgi gösterme, şefkat ve sevgi oluştururken; diğer ucu çocuğu yaralayan davranışlar, duyguları geri çekme gibi paternlerle tanımlanan “reddetme” bulunmaktadır (Rohner ve ark., 2005). Duygusal sıcaklık tutumu çocuğa gösterilen kabul edicilik, destek ve yardım sunma, sakinleştirme ve rahatlatma davranışları ile ilişkilirken; eleştirel, yargılayıcı ve reddeden davranışlara bu tutumda daha az rastlanır (Arrindell ve ark., 1999; Zimmermann, ve ark., 2008).

Ebeveynlerin çocuklara gösterdiği kabul tutumunun ve çocukların bunu algılama ölçüsünün, yetişkinlik dönemlerindeki psikolojik uyuma dair değişimin %21’ini açıkladığı görülmüştür (Rohner ve ark., 2005). Duygusal sıcaklık ebeveyn tutumu, bireylerin çocukluk dönemlerinden başlayan (Contreras ve ark., 2000) ve erken yetişkinlik dönemlerine kadar giden iyi oluş ve uyumlanma hali ile ilişkili bulunmuştur (Zimmermann ve ark., 2008). Çalışmalar, çocukluk çağındaki deneyimlerin yaşamın ilerleyen dönemlerinde de etkili olduğunu ele almış ve çocuk-ebeveyn ilişkisinin bireyin yaş aldığı dönemlerdeki iyi oluş hali için de önemli etkilere sahip olduğunu göstermiştir (Moran ve ark., 2018).

Ebeveyn tutumları hakkında yapılan birçok araştırma ve sınıflandırma bulunmaktadır. Duygusal sıcaklık tutumunun, alanyazındaki diğer ebeveyn tutumları ile karşılaştırıldığında, en çok Baumrind’in “Demokratik Ebeveyn Tutumu” ve Schaefer’in “Kabul” boyutuyla benzerlik gösterdiği görülmektedir (Perris ve ark., 1980). Baumrind’in (1991) çalışmalarına bakıldığında, ebeveynin çocuğa karşı gösterdiği sıcaklık tutumu ve buna eşlik eden kontrol seviyesinin yüksek olduğu ebeveynlik tutumlarının, en etkili ebeveynlik stillerinden biri olduğu gözlenmektedir. Ancak ebeveynlerin yeterli olmayan sıcaklık davranışlarının, çocuğa dair yıkıcı olan davranışlarla ilişkisinin olduğu ele alınmıştır (Strassberg ve ark., 1994).

Ebeveynlerin duygusal sıcaklığını, empati ve yakınlık seviyesini içeren tutumların yeterli seviyede olmamasının, bireyin hayatının ilerleyen evrelerinde depresyon ile ilişkili olduğu (Parker ve ark., 1979; 1995) görülmekle beraber; ebeveynin duygusal sıcaklığının daha fazla iletişim ve gelişen problem çözümü

becerisi ile ilişki gösterdiği, problem çözme becerisinin ise çocuklarda görülen depresyon ve kaygı ile negatif ilişkide olduğu gözlenmiştir (Herman ve McHale, 1993).

Araştırmalar, duygusal sıcaklık ve ebeveyn kabul tutumunun, yetişkinlik süreçlerindeki iyi oluş hali ile ilişki gösterdiğini ele almıştır (Rohner ve Veneziano, 2001). Bununla birlikte pozitif ebeveyn tutumlarına maruziyeti olan kişilerin, ilerleyen çağlarda yetersiz olan bireysel kaynakları söz konusu olsa bile, bu maruziyetlerinin dayanıklılıkları ile pozitif ilişkide olduğu (Petrovski ve ark., 2014) ve bu kişilerin de ileride pozitif ebeveyn tutumları gösterebileceği tespit edilmiştir (Schofield, ve ark., 2014).

2.2.2.2. Aşırı Koruyuculuk

Aşırı koruyuculuk tutumu, çocuklara onların güvenliklerine dair kaygıyla yaklaşılması ile ilişkilendirilmiştir (Thomasgard ve ark., 1995). Bu kaygının, ebeveynlerin çocuklarına karşı yasaklar koyması ve keskin sınırlar çizmesi gibi aşırı koruma davranışları ile ilişkili olduğu araştırmalarda ifade edilmiştir (Wood ve ark., 2003; Lindhout, ve ark., 2006).

Ebeveynler bu tutumda, çocukları olumsuz deneyimlerden korumak adına onlara sınırlar koymaları ve çocukları ile ilgili kararları tümüyle kendilerinin almaları gibi davranışlarda bulunmaktadır (Demiriz ve Öğretir, 2007). Bu gibi davranışlarla birlikte, aşırı koruyuculuk ile yetişen çocukların yetersizlik, aşağılık, değişim korkusu, güvensizlik, kararsızlık, panik gibi duyguları erken gelişim dönemi itibarıyla yaşamaya başladıkları ve yaşamlarının ilerleyen süreçlerinde kendileri için bir koruyucu aramaya yatkın oldukları bazı araştırmalarda ifade edilmiştir (Akbaba, 2012).

Ebeveynlerin çocuklarına yönelik aşırı koruma davranışı, çocuklarda suçluluk, depresyon (Biggam ve Power, 1998; Burbach ve ark., 1989; Hudson ve Rapee, 2005), yüksek seviye kaygı (Bogels ve ark., 2001) ile ilişkili bulunmuş ve bu çocukların işlevsiz başa çıkma teknikleri kullandıkları, narsistik özellikler gösterebildikleri (Segrin ve ark., 2013), düşük öz saygıya sahip olabildikleri (Van Ingen ve ark., 2015) literatürdeki çeşitli araştırmalarca saptanmıştır. Bazı çocuklar ebeveynlerin bu davranışlarına kaygı geliştirirken, bazı çocukların ise bu ebeveynlik özelliklerine tepki verme ve karşı gelme davranışlarıyla yanıt verdiği gözlenmiştir (Thomasgard ve Metz, 1993).

Ebeveynin aşırı koruyuculuğunun çocuklarda onaylanmama, kabul görmeme, eksik hissetme gibi duyguları ortaya çıkarabileceği düşünülmüştür (Hullmann ve ark., 2010) ve bu şekilde yetişen bireylerin yaşamlarının ilerleyen zamanlarında diğer kişilere bağlanma ihtiyacında olabildiği belirtilmiştir (Yavuzer, 2008). Aşırı koruma ve kontrol ile yetişen bireyler, başkaları tarafından yönlendirilmeye, onaylanmaya, ilgi görmeye yüksek derecede ihtiyaç geliştirmektedirler (Odenweller ve ark., 2014) ve kendilerine güvenemeyen, diğer kişilere bağımlılık geliştirebilen, duygusal incinmeler yaşayabilen bireyler olabilmektedirler (Özyürek, 2004).

Yavuzer (2018) aşırı koruyuculuk tutumunun çoğunlukla anne ve çocuk arasında geliştiğini ele almıştır ve bu tutum sonrası çocukların ebeveyninden bağımsız ayrı bir birey olmakta zorlanma yaşadığını, sosyal gelişiminin zarar gördüğünü ifade etmiştir. Çocukluk ve özel yaşam alanına sahip olmamak gibi hislerin, ebeveynlerini aşırı korumacı tutumlarla algılayan kişilerin ifade ettiği hissiyatlar olduğu tespit edilmiştir (Parker ve ark., 1979). Ebeveynlerin aşırı koruma tutumu ile sürekli müdahalede bulunmasıyla çocuklara özerklik şansı tanımadığı için, çocuklarda inisiyatif alma ve otonomi davranışları, bu ebeveynlik stili ile negatif ilişkili bulunmuştur (Holmbeck ve ark., 2002; Kulaksızoğlu, 2014).

2.2.2.3.Reddedicilik

Kagan (1978), ebeveyn reddini, ebeveynlerin uyguladığı belli eylemlerden de ziyade, çocuğun bu eylemlere dair sahip olduğu algı ve inanç” olarak ele alır. Ancak literatüre bakıldığında ebeveynin reddetme tutumunun, çocuklara uygulanan yargılayıcılık, eleştirelilik (Dirik ve ark., 2015) onaylamama, suçlama ve cezalandırma” gibi davranışlarla ilişkide olduğu görülmüştür (Rapee,1997).

Rohner ve arkadaşları (2005), ebeveynin reddedici tutumunu, çocukların ailelerinden veya birincil bakım verenlerinden yeterli sevgi, rahatlık, sıcaklık, destek görememelerinden kaynaklı yoksunluk hali ve maruz kalınan incitici davranışlar ile ilişkilendirmiştir. Yılmaz (2007), reddedici tutumu, ebeveynin eleştirel ve yargılayıcı olmasıyla da birlikte, çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasının reddi ile ilgili olduğunu da ifade etmektedir.

Ebeveynin reddedici tutumu, çocuğa karşı soğuk, yargılayıcı, saldırgan, küçümseyen davranışlarla bağdaştırılmıştır (Muris ve ark., 2000) ve reddedici tutumların bireylerin ilerleyen dönemlerine negatif birçok etkisi olduğu düşünülmektedir. Dodge ve arkadaşları (2003), ebeveynden görülen reddedilmeye ilişkili olarak, çocukluk döneminde saldırgan davranışların arttığını gözlemlemiştir. Aynı zamanda reddedici tutumun, çocukların ergenlik dönemlerinde içselleştirmeye yönelik zorlanmaları (Pedersen ve ark., 2007), yetişkinlik dönemlerinde psikopatoloji belirtileri göstermeleri (Bagwell ve ark., 1998), suç davranışları (Hoeve ve ark., 2009), yüksek seviyede hostilete, bağımlılık, düşük öz saygı ile bağlantılı olduğu görülmüştür (Palmer ve Hollin, 2000; Russ ve ark., 2003).

Çocuklukta ebeveynleri tarafından reddedilme tutumu gören çocukların, erişkinlik dönemlerinde psikolojik işlevselliklerinde zorlanmalar yaşayabilecekleri, kişiler arası kabul ve red kuramı tarafından ifade edilmekle beraber (Rohner, 2005), çocuklukta ebeveyn kabulünün az olması ile yetişkinlik sürecinde diğer bireyler tarafından reddedilmeye daha duyarlı olmaları arasında ilişki bulunmuştur (İbrahim ve ark., 2015). Çalışmalarda, ebeveyn reddi ve ebeveyn kontrolünün, çocuklarda sonradan ortaya çıkan kaygı (Brown ve Whiteside, 2008) ve depresyon ile pozitif ilişkide olabileceği belirtilmiş (Rapee, 1997), özellikle çocuğun anneden gördüğü reddetme tutumunun, bu süreçte babadan görülen reddetme tutumuna göre daha fazla etkiye sahip olduğu gözlenmiştir (Perris ve ark., 1980; Yahav, 2006)

Çocuklar, ebeveynlerinin onları reddettiğini ya da sevmediğini, ebeveynler çocuklarını ihmal etmese dahi hissedebilmektedirler. Bu sebeple gerçeklikte ne olduğundan da ziyade, çocukların tutumlar üzerindeki algılarının göz önünde bulundurulması, daha iyi anlaşılmaları için önemlidir (Rohner ve ark., 2005).

2.2.3. Ebeveynlik Tutumları ve Kuşaklar Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Araştırmalar

Kuşakların içinde yaşadığı ekonomik durum, politika ve benzeri şartlar kişilerin algılarını ve davranışlarını etkilemektedir. Her bir kuşak, kendine özgü niteliklere, yetişme biçimlerine, beklentilere, algılara, davranışlara, daha güçlü veya daha zayıf oldukları alanlara sahiptir ve her yeni kuşakla birlikte, bireylerin algıları ve tutumları da değişir (Albayrak ve Özkul, 2013: 18; Lower, 2008). Bu kuşaklar arasındaki değişikliklerden en belirgin olanlarından biri, bireylerin yetiştirilme yöntemleri ve

ebeveynlerinin tutumlarıdır. Yetiştirme stili ve ebeveynlik tutumları, ebeveynlerin çocuklarına karşı sergiledikleri duygusal atmosferi temsil eder (Darling ve Steinberg, 1993). Kuşakların özellikleri değiştikçe, ebeveynlerin yetiştirme tarzları da değişir (Baumrind, 1991; Taylor, 2014). Bu değişikliklerin yoğunluğu, kültürel etkenlere de bağlıdır ve farklı kültürlerde farklı derecelerde olabilir (Spera, 2005; Kağıtçıbaşı, 1990; Bee, 2017). Bununla beraber araştırmalar, ebeveynlik tutumlarının nesiller arasında aktararak, çocukların erişkinlik dönemlerinde sergileyecekleri ebeveynlik tutumları ile ilişkili olduğunu da göstermektedir. Literatüre bakıldığında jenerasyonlar arası uygulanan ebeveyn tutumları ve bir sonraki jenerasyondan olan çocuğun bunlardan nasıl etkilendiğine dair birçok araştırma yapılmıştır. Bu bölümde, konuya dair literatürde yer alan bazı araştırmalar hakkında bilgi verilecektir.

Ebeveynlerin tutumları ile ilgili nesiller arası gerçekleşen ilk araştırmalar, ebeveynlerin katı tutumlarındaki süreklilik ve değişim üzerinde çalışmıştır (Belsky ve Jaffee, 2006). Lefkowitz ve arkadaşları (1978), cezalandırıcı ebeveyn tutumunun kuşaklararası aktarımını, 185 anne ve onların çocuklarının 18 yaşlarına geldiklerindeki ebeveynlik tutumu algılarını inceleyen boylamsal bir araştırma düzenlemişlerdir ve bu çalışmalarında cezalandırıcı tutumda bulunan yetişkin bireylerin bu davranışlarının, ebeveynlerinden cezalandırılmaya yönelik gördükleri tutum ile ilişkili olduğu saptanmıştır (Lefkowitz ve ark., 1978)

Kadın ve erkek bireylerin cinsiyet farkı olmaksızın ailelerinden reddedici tutum algılamış olmalarının, kendi ebeveynlik dönemlerindeki davranışlarına doğrudan etki ettiği, ayrıca kadınlar için bu etkileşime depresif duygu durumun da eşlik ettiği gözlenmiştir (Whitbeck ve ark., 1992). Ancak başka bir araştırmada, erkeklerin jenerasyonlar arası algıladığı reddedici ebeveyn tutumunun, daha sonra uyguladıkları reddedici ebeveynlik davranışlarıyla ilişkili olduğu ifade edilmiştir (Lundberg vd., 2000). Bununla birlikte, babaların kendi ebeveynlerinden algıladıkları aşırı koruyucu tutumların, kendi çocukları için uyguladıkları tutumlarda destekleyici yanıtlar açısından eksik olmalarında etkili olduğu gözlenmiştir (Yan ve ark., 2016).

İlerleyen yıllarda kuşaklararası ebeveynlik üzerine yapılan başka bir araştırmaya çocuklar, ebeveynler ve büyük ebeveynler dahil edilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, büyük ebeveynlerin sert disiplin tutumunun, ebeveynlere aktarıldığı görülmekle beraber (Bailey ve ark., 2009), büyükbabadan gelen aşırı koruyuculuk

tutumunun, babaya geçtiğini ifade eden araştırmalar da (Tanaka ve ark., 2009) literatürde yer almıştır. Bununla birlikte, üç farklı kuşaktan katılımcıları içeren boylamsal farklı bir çalışmada, ebeveynlerin çocuklarına uyguladığı sert tutumların, büyük ebeveynlerinden gördükleri sert tutumlar ile ilişkili olduğu saptanmıştır (Conger, 2013). Üç jenerasyonu dahil ederek kuşaklararası ebeveynliği araştıran boylamsal başka bir çalışmada, Thornberry ve arkadaşları (2009) ebeveynlerdeki antisosyal davranışların, jenerasyonlar arası aktarıldığını ifade etmiştir.

Ebeveyn tutumlarının nesiller arası aktarımı hakkındaki çalışmalar sadece insanlar üzerinde yapılmamış, hayvanlar üzerinde de gerçekleşmiştir. Buna dair araştırmalardan biri, makaklarda annenin uyguladığı reddedici tutumun bir sonraki nesle aktarımını incelemiştir. Bu araştırmanın sonucunda, anne makak reddedici tutumunu her yavrusu için gösterirken, bu tutumunun kendi annesinden gördüğü tutumla benzeştiği saptanmıştır (Berman, 1990). Yine makaklar ile yapılan başka bir araştırmada, ebeveynin reddedici tutumunun, dişi olan yavruya annesinden aktarıldığı gözlenmiştir (Maestripieri ve ark., 2007).

İlerleyen yıllarda gerçekleşen araştırmalar, pozitif ebeveyn tutumunun yarattığı sonuçlar üzerinde durmuş ve deneyimlenen destekleyici ebeveynliğin, çocukların yetişkinlik dönemlerinde kendi uyguladıkları destekleyici ebeveyn tutumlarını yordadığını göstermiştir (Neppel ve ark., 2009; Belsky ve ark., 2012). Belsky ve arkadaşlarının (2005) gerçekleştirdiği bir çalışmada erken çocukluk döneminde otoriter ebeveynliğe maruziyeti az olan, pozitif bir ortamda yetişen ve ergenlik dönemi bağlanması güvenli olan çocukların, yetişkinlik çağlarında duyarlılık gösteren ve sıcak tutumda olan anneler olduklarını ifade edilmiştir. Literatürdeki diğer çalışmalara bakıldığında, sonraki nesillere ait duygusal sıcaklık tutumlarının, ebeveynlerinden gördükleri duygusal sıcaklık tutumu ile ilişkili olduğu (Savelieva ve ark., 2019), bu ilişkinin Lundberg ve arkadaşlarının (2000) gerçekleştirdiği benzer bir çalışmada en yüksek korelasyona sahip olduğu gözlenmiştir.

Chen ve Kaplan'ın (2001) gerçekleştirdiği 20 yıl boyunca süren boylamsal bir çalışmada, olumlu tutumlar içeren ebeveynliğin kuşaklararası aktarımı 2338 katılımcı ile incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, ergenlik döneminde maruz kalınan olumlu tutumlar içeren ebeveyn davranışlarının, aynı bireylerin kendi

ebeveynlik dönemlerindeki tutumları üzerinde pozitif ve yapıcı etkisi olduğunu göstermiştir.

Bireylerin ortaya çıkardığı ebeveyn tutumlarının, sadece kendi ailelerinden gördükleri tutumlardan değil, birçok değişkenden etkilendiği ve bunlardan birinin ebeveyn olmalarından önce deneyimledikleri kişiler arası ilişkiler olduğu araştırmalarca ifade edilmiştir (Belsky, 1984; Erikson, 1968). Bununla birlikte bazı çalışmalar, ebeveyn tutumlarını sosyoekonomik şartların da etkilediğini; düşük seviye sosyoekonominin ebeveynlik tutumlarının sözel ve duygusal cevap verme, aileye eşlik, güçlendirme ve destek gibi birtakım yönlerini olumsuz etkilediğini göstermiştir (Bradley ve Corwyn, 2002; Sarsour ve ark., 2011).

Literatürdeki araştırmalara bakıldığında, hangi kuşağın, hangi ebeveyn tutumlarına yatkın olduğunu inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Ancak kuşakların yapıları gereği özellikleri ve algılarını gösteren bazı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, X kuşağından annelerde aidiyet duygusunun yüksek olduğu, otoriteye saygı yatkınlıklarının fazla olduğu, kurallara bağlı yaşadıkları görülürken (Bradley-Geist ve Olson-Buchanan, 2014), Y kuşağından olan annelerin eğitim için merak gösteren, sorgulayan, araştıran ve okuyan anneler olduğu (Jonas-Dwyer ve Pospisil, 2004), Z kuşağından olan annelerin ise sosyal öğrenimleri teknoloji ile sağlayan anneler olduğu görülmüştür (Duygulu, 2018). Y kuşağından olan ebeveynlerin sağ duyusu ve açık görüşlülüğü yüksek, çocuklarını çok yönlü büyütmek isteyen, daha iyi eğitimler için fedakarlıklar yapan yetiştirme davranışlarında bulunduğu görülmektedir (Hershatte ve Epstein, 2010).

Karaman (2019), X ve Y kuşaklarının ebeveynlik tutumlarını araştırırken, ebeveynlik tutumlarının bir üst kuşaktan etkilendiğini ve X kuşağından annelerin, kendi annelerinin tutumlarını taklit etmeleriyle benzer ebeveynlik davranışlarına sahip olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Karaman (2019) gerçekleştirdiği bu çalışmada demokratik ebeveynlik tutumlarına sahip kadınların bu yönlerinin, üst kuşaktan annelerin demokratik ebeveyn tutumu ile ilişkili olduğunu ve üst kuşaktan babaların otoriter tutumuyla negatif ilişkide olduğunu ifade etmiştir. Çalışmasının devamında kadınlara ait otoriter ebeveyn tutumunun üst kuşak otoriter ebeveyn tutumlarını yordadığını saptamış; erkeklerin ebeveyn tutumlarının ise üst kuşak baba ebeveyn tutumlarından etkilendiğini ele almıştır (Karaman, 2019).

2.3. Ruminasyon

Ruminasyon kavramı literatürde birden çok anlamla karşımıza çıkar (Nolen-Hoeksema, 1991; Watkins, 2008; Smith ve Alloy, 2009). En yaygın olarak kullanılan ruminasyon tanımlarından biri "bireyin zihnindeki düşünceleri tekrar tekrar düşünme durumu"dur (Merriam-Webster, n.d.). Başka bir kaynakta ruminasyon, “zihnin bir düşünce veya konu hakkında tekrarlayan meşguliyet durumu” olarak ele alınmaktadır (Karatepe ve ark., 2013) ve bazı kaynaklarda ise “tekrar eden, yineleyici, geçmişe odaklanmış, uzunca bir düşünme hali” şeklinde ifade edilmiştir (Clark ve Rhyno, 2005). Martin ve Tesser’ın (1996), ele aldığı bir kuramda ise, ruminasyon hakkında “düşünme halinin başlamasını zorunlu hale getiren, hedefe odaklı, çevresel şartlara bağlı olmadığına da oluşabilen, ortak bir tema çevresinde dönen bilinçli bir düşünme hali” şeklinde bahsedilir.

Ruminasyon hem depresif yapısıyla patolojik bir düşünme halini (Lyubomirsky ve ark., 1998; Matthews ve Wells, 2004), hem de bireylerin bazen kullandığı sağlıklı düşünme şeklini yansıtabilmektedir (Martin ve Tesser, 1996; Watkins, 2008). Özellikle ruminasyon üzerindeki teorilerin bazıları, kişilerin negatif düşünceler ile depresyon yatkınlığına odaklanırken (Nolen-Hoeksema,1991; Robinson ve Alloy, 2003), bazı teoriler ise kişilerin iyi olma hallerini destekleyen hedeflere ulaşımı için alternatifleri düşünmeye teşvik sağlayan yönüne odaklanır (Martin ve Tesser, 1996). Örneğin, Watkins, (2008), kişilerin hayatları ve kaygıları ile ilgili uzun ve tekrar eden düşünme halini, bütün insanların sıklıkla kullandığı bir zihinsel süreç olarak ele alır. Ancak bu düşünme hali, başa çıkma becerilerini işlevsiz bırakan ve negatif duygulanımlarla ilişkili tekrar eden düşünceleri barındıran bir alışkanlık halindeyse, bu durum yüksek seviye ruminasyon ve psikopatoloji ile sonuçlanabilmektedir (Watkins ve NolenHoeksema, 2014).

Yapılan çalışmalarda ruminasyonun, “girici, kontrol edilemeyen, tekrar eden” bir şekilde deneyimlendiği (Neziroğlu, 2010) ve psikopatoloji (Nolen-Hoeksema ve ark., 1994) ile fiziksel rahatsızlıkların gidişatı ile ilişkili olabildiği de (Glynn ve ark., 2002; Key ve ark., 2008) ifade edilmiştir. Çalışmalara bakıldığında ruminasyonun, sosyal kaygı bozukluğu (Kocovski ve Rector, 2008), travma sonrası stres (Michael ve ark., 2007), intihar yatkınlığı (Morrison ve O’Conor, 2008), uyku bozuklukları (Guastella

ve Moulds, 2007) yasin patolojik gelişimi ve bulimia-nevroza (Nolen-Hoeksema ve ark., 1997) ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Ruminatif düşünmenin oluşmasına katkıda bulunan başlıca faktörlerden bazıları, düşüncelerin esneklikten yoksunluğu (Davis ve Nolen-Hoeksema, 2000) ve dikkati olumsuz uyarandan ayırma zorluğu (Davis ve Nolen-Hoeksema, 2000) şeklinde ele alınmıştır. Hoeksema, 2000). Benzer şekilde başka bir çalışmada da, dikkati yeterince kontrol edememe hali, ruminatif düşüncelerin durdurulmasındaki zorluklarla ilişkilendirilmiştir (Fox ve ark., 2015). Ayrıca ruminasyonun, problem çözme becerileri ve sosyal destek üzerindeki yıkıcı etkileri olduğu ve cinsiyete göre kişinin ruminasyon seviyesi ve bundan etkilenme halinin farklılık gösterdiği de araştırmalarca ifade edilmiştir (Nolen-Hoeksema ve ark., 2008).

Literatürde depresif ruminasyon ile ilgili gerçekleşen araştırmaların diğer patolojilere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ancak son yapılan çalışmalara bakıldığında, çalışmaların ruminasyonu farklı kategoriler ile de ele almış olduğu, bu kategorileri farklı patolojiler ile ilişkili bulduğu (Baer ve Sauer, 2011) ve bu sebeple literatürde yeni sınıflandırmalar oluşturulmasına ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir (Wade ve ark., 2008; Oral ve Arslan, 2017). Bu ihtiyaçla birlikte oluşan sınıflandırmalara bakıldığında, bu sınıflandırmaların kaygılı ruminasyon (Calmes ve Roberts, 2007), eşli ruminasyon (Davidson ve ark., 2014; Bugay ve Erdur-Baker, 2015), depresif ruminasyon (Nolen-Hoeksema, 1991),  fke ruminasyonu (Sukhodolsky ve ark., 2001; Baer ve Sauer, 2011), stres reaktif ruminasyonu (Robinson ve Alloy, 2003), kişiler arası hataya yönelik ruminasyon (Oral, 2016), özeleştirel ruminasyon (Smart ve ark., 2016; Kolubinski ve ark., 2017; Kocalar, 2019) ve olay sonrası ruminasyon (Clark ve Wells, 1995) şeklinde literatürde yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmanın konusu olan özeleştirel ruminasyon, ilerleyen bölümlerde daha detaylı anlatılmıştır.

2.3.1.  zeleştirel Ruminasyon

Literatürdeki ruminasyon ölçüm araçlarının genel itibariyle depresif belirtilere yönelik olması, depresyon belirtilerini taşımayan ancak kendilerine yönelik fazla öz eleştirel düşüncelere sahip kişilerin ruminasyonlarının açıklanamamasına sebebiyet verdiği gözlenmiştir (Smart vd., 2016) ve bu sebeple yeni sınıflandırmalar ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın da odaklandığı “ zeleştirel ruminasyon” kavramını

alanyazında ilk olarak ortaya atan isimlerin Smart, Peters ve Baer (2016) olduğu görülmüştür ve bireylerde bu konuyu ölçen bir ölçek literatürde yerini almıştır.

Tangney ve arkadaşları (2007) öz eleştiriye, “kişinin geri çekilme veya saklanma arzusunun kaynaklı kendini aşırı eleştirmesi ve kendine odaklanan düşüncelerle beraber aşağılık duygusu hissettiği, acı veren bir süreç” olarak ele almışlardır. Daha sonraki araştırmalar özeleştirel düşünme ve özeleştirel ruminasyon arasındaki farkın önemini ortaya koymuştur. Kolubinski ve arkadaşları (2016), özeleştirel ruminasyonun, özeleştirel düşünmeden farkını “durumun kişilerin kontrolü dışında gerçekleşmesi ve engellenemez olduğuna dair inançları ile ilişkili olması” şeklinde ifade etmiştir. Watkins (2000), ruminasyonu, kendine sıkça odaklanan dikkat ile (self-focused attention) ilişkilendirmiştir.

Alanyazında yeni araştırılmaya başlanan ve içerisinde öz eleştirileri barındıran ruminasyon türü, literatürde “özeleştirel ruminasyon” olarak yerini almıştır ve kişilerin kendilerinin belirledikleri yüksek standarttaki hedeflerine ulaşamama halinde kendilerini tekrarlı şekilde acımasızca eleştirerek, düşüncelerin ruminasyon haline dönüşme durumunu ifade etmektedir (Smart ve ark., 2016; Kolubinski ve ark., 2017; Moreira ve Canavarro; 2018).

Dikkatin üzerindeki kontrolün zorlaşması ile tekrarlayan, kişilerin kendilikleri ile ilgili yetersizlik, eksiklik, başarısızlık çevresinde dönen eleştirel düşüncelerin “özeleştirel ruminasyonu” oluşturduğu gözlenmiştir (Kolubinski ve ark., 2017) ve bu düşüncelerin beraberinde suçluluk, utanç gibi duyguları getirerek, geçmiş zorlayıcı deneyimlerin kişinin üzerinde normalden daha uzun süre etki bıraktığı (Nolen-Hoeksema ve Morrow, 1991; Smart ve ark., 2016) bazı çalışmalarda ifade edilmiştir.

Kişilerdeki özeleştirel ruminasyonu değerlendiren ölçme araçları henüz yeni olduğu için bu konudaki çalışmalar sınırlıdır ancak bu kavramla ilgili fikir veren bazı öncü çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Grzegorek ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği bir çalışmada (2004), öz saygı ve özeleştiri arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir ve bahsedilen özeleştirel tekrarlayıcı ve ruminatif bir şekil kazandığında kişinin yaşadığı durumun ciddiyeti artmaktadır (Smart ve ark., 2016).

Moreira ve Maia’nın (2018) gerçekleştirdiği farklı bir çalışmada ise, özeleştirel ruminasyonun, bağlanma kaygısı ve algılanan stres arasında aracı ilişkiye sahip olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte bireylerin algıladıkları stres arttıkça, özeleştirel

ruminasyon puanlarının da arttığı ancak kaçınan bağlanma ve özeleştiril ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir (Moreira ve Maia, 2018).

Suna (2023), bireyin yetersiz hissetmesinin, özeleştiril ruminasyon, kişisel değişim isteği, kendiyle ilgili olumsuz düşünce ve duygu, sosyal beklentilerde mükemmeliyetçilik tarafından pozitif yönde yordandığını ifade etmiştir.

Kocalar (2019), kişilerde mükemmeliyetçilik, özeleştiril ruminasyon ve akademik erteleme arasındaki ilişkileri incelediği bir araştırmasında, bireylerdeki mükemmeliyetçilik yatkinlıkları arttıkça özeleştiril ruminasyon puanlarında ve sıklıklarında artma olduğunu; akademik erteleme ve özeleştiril ruminasyon arasında ise orta seviyede pozitif korelasyon olduğunu, akademik ertelemenin özeleştiril ruminasyon tarafından orta düzeyde yordandığını ifade etmiştir.

Alanyazında özeleştiril ruminasyon hakkında daha fazla araştırma gerçekleşmesi gerektiği gözlenmiştir. Özeleştiril ruminasyon hakkında literatüre katkı yapılması bu çalışmanın hedeflerinden biridir.

2.3.2 Ruminasyon ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkiyi Kuşaklararası Perspektifle İnceleyen Araştırmalar

Ruminasyonun sebeplerini araştıran çalışmalar, ortaya çıkmasındaki önemli faktörlerden birinin ebeveyn tutumu olduğunu literatürde belirtmiştir (Spasojević ve Alloy, 2002; Watkins ve Nolen-Hoeksema, 2014). Yürütülen araştırmalarda, kontrolcü ve reddedici ebeveyn tutumunun ruminasyonla ilişkili olduğu görülmüş (Spasojević ve Alloy, 2002), ebeveynin kontrolcü tutumunun çocukların etkin ve işlevsel baş etme stratejilerini öğrenmede zorluk yaşamaları ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir (Watkins ve Nolen-Hoeksema, 2014). İşlevsel başa çıkma tekniklerini kavrayamayan bir bireyin, umutsuzluk ve suçluluk duygularıyla birlikte ruminatif düşüncelere sahip olma olasılığı artmaktadır (Shawa ve diğerleri, 2019).

Spasojevic ve arkadaşlarının (2002) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri bir çalışmalarında, bakım verenlerini aşırı kontrol uygulayan kimseler olarak algılayan katılımcıların, daha yüksek seviyede depresif ruminasyon gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Manfredi ve arkadaşları (2011) gerçekleştirdikleri farklı bir çalışmada ise, bireylerde ruminasyon seviyesinin, algılanan kontrolcü ebeveyn tutumları tarafından yordandığını saptamışlardır.

Ebeveynler tarafından uygulanan yüksek seviye kontrolcü davranışların, kişinin özerkliğini kısıtlayabildiği, onları çaresiz hissettirebildiği ve pasif başa çıkma yöntemleri üzerinde pekiştirici etkisi olabildiği (Watkins ve Nolen-Hoeksema, 2014) ifade edilmiştir. Başka bir araştırmada Shawa ve arkadaşları (2019) bu durumu, bireylere aktif başa çıkma yöntemlerini keşfetmeye olasılık sağlanmamasından dolayı kişide gelişen çaresizlik ve pasifliğin, kişinin ruminatif cevaplar üretmesi ve zorlayıcı duygulara işlevsiz yanıt vermesi şeklinde ele almışlardır.

Yapılan çalışmalara bakıldığında, aile içindeki pozitif duyguların ifade edilmesi, yüksek kalitede çocuk-ebeveyn ilişkisi ve benzeri ebeveyn tutumlarının ruminasyonla ilişkisinin negatif yönde olduğu (Gate ve ark., 2013); başka bir çalışmada ise kadınların ruminasyon yatkınlığı ile algıladıkları otoriter ve koruyucu ebeveyn davranışları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu (Zümbül, 2022); erkeklerin ruminasyon eğiliminin ise koruyucu ebeveyn tutumları ile pozitif ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu (Zümbül, 2022) görülmektedir. Hilt ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmada, okul öncesi dönem ile ergenlik dönemi örneklemelerinde, kontrol davranışı yüksek olan ebeveynlik tutumlarının, yüksek seviye ruminasyon ile arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ifade edilmiştir.

Spasojevic ve Alloy (2002), aşırı kontrol içeren ebeveyn tutumlarının ve ebeveyn reddinin, duygusal, fiziksel ve cinsel istismarla birlikte ruminasyon gelişiminin öncüllerinden bazıları olduğunu ele almıştır. Bu bilgiler, duygusal anlamdaki kötü muamele halinin (Gibb ve ark., 2001; Spasojevic ve Alloy, 2002; Alloy ve ark., 2001; O'Mahen ve ark., 2015), fiziksel anlamdaki ihmal halinin (O'Mahen ve ark., 2015); çocukluğa dair ruhsal travmanın (Hovens ve ark., 2016) ruminasyon ile ilişkili olduğu, hatta yordayıcı yönünün olduğunu ifade eden literatür ile uyum göstermektedir.

Ülkemizde Türkdogan (2017) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada görülen, ruminasyonun ebeveynlerin uyguladıkları kabul edici ve reddedici tutumlarla ilişkili olduğu bilgisi literatürü desteklemektedir. Gate ve arkadaşları (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, olumlu ebeveyn tutumlarının ergenlerde ruminasyon gelişimine karşı koruyan bir faktör olduğuna dair verilen bilgiler de literatür ile uyumludur. Bununla birlikte, çocuklardaki güvenli – güvensiz bağlanma halinin ebeveyn sıcaklığı boyutu ile ilişkili olduğu ve bu durumun ruminasyon ile de ilişki

gösterdiğini ifade eden çalışmalar bulunmaktadır (Burnette ve ark., 2009; Turan ve Erdur-Baker, 2010; Ruijten ve ark., 2011; Lanciano ve ark., 2012).

Literatürdeki birçok çalışmaya göre, ruminasyonun anne ve babadan farklı katkılarla etkilenebildiği gözlenmiştir ve bu sebeple anne boyutunun benzersiz etkisi ile baba boyutunun benzersiz etkisi ayrıca incelenmelidir. Örneğin Rohner (1998), bireylerde psikopatoloji oluşumu ve uyum zorlanmaları yaşanması gibi birçok konunun üzerinde, babaların gösterdiği sıcaklığın en az annelerin sıcaklığı kadar, hatta bazen daha fazla etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Alloy ve arkadaşları (2001) bir çalışmada, babaların reddedici tutumları ve düşük seviyede kabul-sevgi gösterme halinin, çocuklarda olumsuz bilişsel stillere dair bir yordayıcı olabildiğini bildirmişlerdir. Farklı bir çalışmada ise, çocuk ve anne arasında geçen anıların hatırlanmasının, duygu düzenleyici bir işlevi olduğu ifade edilmektedir (Kulkofsky ve Bee Kim Koh, 2009)

Ruminasyon için yapılan sınıflandırmalar ve bunları ölçen ölçüm araçlarının henüz yeni olmasından ötürü literatürdeki özeleştirel ruminasyon ve ebeveyn tutumlarını birlikte ele alan çalışmaların sayısı kısıtlıdır. Var olan çalışmalarda, kişilerin yaşamlarındaki zorlayıcı durumlara dair depresif düşünceleri, öfke duyguları ve kendini suçlamaya dair davranışları özeleştirel ruminasyon ile ilişkili görülmüştür (Spasojevic ve Alloy, 2001; O'Connor ve Noyce, 2008) ve özeleştirel ruminasyonun gelişiminin de ebeveynlerin uyguladıkları tutumlar ile bağlantı gösterdiği, ebeveynlerin sıcak tutumlarının, özeleştirel ruminasyon üzerinde negatif yönde etkiye sahip olduğu gözlenmiştir. (Brewin ve diğerleri, 1996; Furnham ve Cheng, 2000). Bununla birlikte Brewin ve arkadaşlarının (1996) gerçekleştirdiği çalışmalarda, özeleştirelinin kaynağının ebeveyn ve aile ortamından gelmesinin, depresyona dair kırılabilirlik faktörü olarak ele alınabileceği ifade edilmiştir. Başka bir çalışmada ise, ebeveynlerden gelen bakım tutumlarının, kadın ve erkeklerin cinsiyet fark etmeksizin bildirdikleri mutluluk seviyesiyle pozitif yönde; özeleştirel düşünme ile negatif yönde anlamlı bir ilişkide olduğu gözlenmiştir (Cheng ve Furnham, 2003).

2.4.Psikolojik Sağlamlık

Psikolojik sağlamlık kavramının köklerine bakıldığında, kelimenin Latince resiliens kelimesi ile türetilmiş bir fiil olduğu (Doğan, 2015) ve Oxford İngilizce Sözlüğü'nde "zor koşullara hızla dayanan veya hızla toparlanabilen" olarak

tanımlandığı görülür (Soanes & Stevenson, 2006). Latince resiliens kelimesi, kendi anlamı ile “eski haline kolaylıkla dönen, esnek” anlamını taşımaktadır (Greene, 2002). Alanyazında psikolojik sağlamlığın tanımına dair birçok ifadeler mevcuttur. Riskin ve Hoopman (1991), psikolojik sağlamlığı, “kişilerin deneyimlediği zorlayıcı dönemlerden sonra yaşamlarına tekrar adaptasyon geliştirebilme becerisi” şeklinde ele alır. Farklı bir çalışmada psikolojik sağlamlık, kişilerin zorlayıcı şartlarda da gelişim göstermeye devam edebilmeleri şeklinde ele alınır (Fonagy ve ark., 1994). Vanderpol (2002), bu kavramı, travmaya maruz kalmış olmaya rağmen, kişinin travma sonrası stres semptomu göstermeden koruyabildiği psikolojik durum şeklinde ele alırken; Gilligan (1997), kişilerin zorlayıcı olayların üstesinden gelebilme kapasiteleri olarak tanımlamaktadır ve bu kapasitenin zamanla değişip gelişebildiği Stewart ve arkadaşları (1997) tarafından bildirilmiştir. Amerikan Psikologlar Derneği ise, psikolojik sağlamlığı “bireylerin deneyimlediği travma, zorluklar ve tehdit edici olaylar karşısında hayatlarına adaptasyon gösterebilme ve zorluklarla başa çıkma süreci” olarak ele almıştır (APA, 2010).

Bonanno (2004), psikolojik sağlamlık ve iyileşmenin iki farklı durum olduğunu, psikolojik sağlamlık halinin istikrarlı şekilde dengede kalabilme becerisi olduğunu ifade etmektedir. Psikolojik sağlamlığın ekolojik bakış açısına göre, sıkıntı içinde olmaya rağmen sağlıklı kalabilme olarak tanımlandığı; yapısalcı yorumlamaya göre ise, bireyin sıkıntı halinde kendini sağlıklı olduğuna dair tanımlaması için çevre ve kaynakları ile arasında geçen müzakere hali olarak tanımlandığı belirtilmiştir (Ungar, 2004). Dünya literatüründe “resilience” olarak ele alınan bu kavramın Türkçe çalışmalarda tanımlarına bakıldığında, yılmazlık (Kaner ve Bayraklı, 2009; İşcan ve Malkoç, 2017), psikolojik sağlamlık (Gizir, 2004; Güloğlu ve Kararımak, 2010), kendini toparlayabilme gücü (Terzi, 2006; Işık, 2016); psikolojik dayanıklılık (Terzi, 2016; Yiğitbaş ve ark., 2018) gibi çeşitli şekillerde ele alındığı görülmektedir.

Psikolojik sağlamlığın ilişkili olduğu faktörlerle ilgili dünya literatüründe yapılan araştırmalara bakıldığında, travma sonrası stres (Ssenyonga ve ark., 2013), sosyal destek (Dumont ve Provost, 1999), anksiyete (Tan-Kristano ve Kiropoulis, 2015), duygusal zeka (Montgomery ve ark., 2008), belirsizliğe tahammül (Cooke ve ark., 2013) ebeveyn tutumu (Zakeri ve ark., 2010) gibi kavramlar penceresinden araştırıldığı; Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında ise özsaygı, depresyon, iyimserlik seviyesi (Kapikiran ve Acun-Kapikiran, 2016), kişinin algıladığı ayrımcılık

ve sosyal destek (Başar ve Öz, 2016), yaşam memnuniyeti (Tümlü ve Recepoğlu, 2013) gibi kavramlar açısından ele alındığı gözlenmektedir. Çalışmalar, psikolojik sağlamlığı etkileyen koruyucu faktörler, risk faktörleri ve bireysel özellikleri incelemeye yönelmiştir (Werner ve Smith, 1982; Garmezy, 1991) ve Johnson (2008), kişilerin güçlü içsel özellikleri ve kişinin sosyal çevresindeki destek faktörleri ile arasında etkileşim olduğunu ifade etmektedir. Psikolojik sağlamlığın geliştirilebilmesinin, kişinin bireysel özellikleri, başa çıkma mekanizmaları ve çevresel faktörlerden etkilendiği birçok çalışmada ifade edilmektedir (Rutter, 1985; Kitano ve Lewis, 2005; Başar ve Öz, 2016). Bulut ve arkadaşları (2013), psikolojik sağlamlık seviyesi yüksek kişilerin, duyguların farkında olabilen ve düzenleyebilen, benlik saygısı seviyesi yüksek olan kişiler olduğunu; Eraslan- Çapan ve Arıcıoğlu (2014) ise, yeniliklere kolay adapte olabilen, stres verici yaşam olaylarıyla etkili başa çıkma becerisi olan kişiler olduğunu ifade etmiştir. Zorlayıcı deneyimler ve olumsuz çevresel etkenler gibi tehlikeler, bireyin zarar görme ihtimalini artırırken, koruyucu faktörler aileden, toplumdan ve çevreden kaynaklanabilecek risklere karşı destek sağlama rolündedir. Psikolojik sağlamlık, literatürdeki çalışmalar tarafından “dinamik yapıya sahip bir süreç” olarak ele alınırken (Rutter, 1987; Werner, 1989; Suldo ve Huebner, 2004; Herrman ve ark., 2011; Masten, 2016; Cloninger ve Zohar, 2011; Afifi ve MacMillan, 2011), zaman ve bağlamın özel olabileceği ve aynı zamanda sağlamlık halinin tüm yaşam deneyimlerinde bulunmayabileceği de ele alınmıştır (Herrman vd., 2011; Suldo ve Huebner, 2004). Bireyin kendi hayatındaki birçok konuda bahsi geçen psikolojik risklerle başa çıkabilmesi, hayatında karşılaşabileceği diğer stres verici durumlara dair ters bir tepki vermeyeceği anlamını taşımamaktadır (Reis ve ark., 2004). Kişi, koruyucu faktörleri, bahsi geçen riskler ve stres veren yaşam deneyimleri arasında denge oluşturabildiği sürece zorluklarla başa çıkabilmektedir ancak bu denge bozulduğunda stres verici durum ile risk faktörleri daha fazla gelirse, yüksek psikolojik sağlamlığa sahip kişi dahi problem yaşayabilmektedir (Werner, 1989).

2.4.1. Risk Faktörleri

Risk, psikolojik sağlamlık araştırmaları kapsamında, olası zorlayıcı yaşam şartlarını ifade etmek ve sonuçların olası olumsuzluğu hakkında tahmin yürütmek için ele alınan değişkenler olarak ifade edilmiştir (Terzi, 2005). Kaplan (1999), psikolojik dayanıklılık halinin olumlu sonuçları ifade ederken; riskin ise gerçekleşebilecek olumsuz sonuçları ifade ettiğini ele alır (Tümlü, 2012). Risk faktörleri bazı

durumlarda, negatif sonuçların doğrudan nedenini oluştururken, bazı durumlarda ise bu sonuçlar ile ilişkili olduğu gözlenmektedir (Gizir, 2007). Literatürde psikolojik sağlamlık hakkındaki risk faktörleri, bireysel, ailesel ve toplumsal olmak üzere üçe ayrılmıştır (Werner ve Smith, 1992).

2.4.1.1 Bireysel Risk Faktörleri

Psikolojik sağlamlığa dair tehdit içeren durumlarla ilgili birçok çalışma yapılmıştır ve Bradley ve arkadaşları (1994) tarafından bunlardan birinin erken doğum olduğu tespit edilmiştir. Erken doğum kişilerin gelişiminde birtakım problemlere yol açtığı için psikolojik sağlamlık seviyesini düşürebilmektedir (Wilson, 1985). Bununla birlikte Werner ve Smith (1982), kişilerin ergenlik evrelerinde anne olmalarının, Şahin ve arkadaşları ise (2009) dışsal kontrol odaklarının yüksekliğinin psikolojik sağlamlığı olumsuz etkileyen durumlar olduğunu ifade etmişlerdir. Gürgen (2006), bireysel risk faktörlerinin erken doğum, günlük hayatta karşılaşılan zorlayıcı olaylar, kişilerin sahip olduğu kronik rahatsızlıklar, 13-19 yaşları arasında anne olma, okul başarısızlığı gibi durumların da psikolojik sağlamlık üzerinde etkili olduğunu vurgulamıştır. Campbell-Sills ve arkadaşları (2006), kişilerin bireysel özelliklerinin kaygılı, duygusal anlamda değişken, gergin, nevrotik olmasının psikolojik sağlamlığı azaltabildiğini; dışadönüklük özelliği ve sorumluluk özelliklerinin ise psikolojik sağlamlığı arttırabildiğini ifade etmişlerdir.

Psikolojik sağlamlığın oluşmasında etkili olan temel faktörlerden biri ebeveyn davranışdır (Ritter, 2005; Lavasani ve diğerleri, 2011; Brennan ve diğerleri, 2003). Alanyazına bakıldığında, kişilerin algıladıkları ebeveyn tutumlarının da psikolojik sağlamlık üzerinde etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Petrowski ve arkadaşları (2014) yaşları 14-92 arasında olan kişilerle bu konuyu araştırdıkları bir çalışmalarında, cezalandırıcı ve reddedici algılanmış ebeveyn tutumlarının psikolojik sağlamlık seviyeleri üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğunu gözlemlemişlerdir. Yapılan çalışmalar, anneleri tarafından uygulanan ve çocuklar tarafından algılanan tutumun kabul, destek ve şefkat ile ilişkili olduğu çocuklarda bu tutumları deneyimlemeyen çocuklarla karşılaştırıldığında psikolojik dayanıklılığın daha yüksek olduğunu göstermiştir (Werner ve Smith, 1982; Lavasani ve ark., 2011).

2.4.1.2. Ailesel Risk Faktörleri

Gürkan (2006), risk faktörlerinin ebeveynlerin hastalıkları ve psikopatolojisi, ebeveynlerin ilgisiz tutumları, ayrılık ve boşanma, düşük sosyoekonomik seviyeye sahip olma, çocukların istismara uğraması, doğal afetler ve savaş durumları, evsizlik, şiddet gibi durumlardan oluşabileceğini bildirmektedir.

Yapılan farklı çalışmalarda da benzer şekilde, ebeveyni kaybetmenin (Tebes ve ark., 2004), çocuğun yetişmesinde ebeveynin tutarlı olmayan ve sert tutumlarının (Hann ve Borek, 2001), ebeveynin yeterince dahil olamamasının, aile içi anlaşmazlıkların (Werner, 1995), düşük ebeveyn eğitim seviyesinin (Masten, 2011), ebeveyn psikopatolojisinin (Kumpfer ve Bluth, 2004). Bununla birlikte, ailenin kalabalık olmasının, aile içi şiddetin, madde bağımlılığı ve suç teşkil eden davranışların da psikolojik sağlamlığı olumsuz etkilediği ifade edilmiştir (Werner ve Smith, 1992). Tümlü (2012) ise, literatürdeki bilgilerle uyumlu olacak şekilde, aile içi hastalıkların, boşanmanın, ebeveyn vefatının, ebeveyn-çocuk ilişkisinin sağlıklı olamamasının, aşırı ve tutarsız disiplinin, aile içi şiddet ve istismarın psikolojik sağlamlık açısından bir risk faktörü olduğunu ifade etmiştir.

2.4.1.3. Toplumsal Risk Faktörleri

Toplumsal risk faktörleri, kişinin okul, ev ve hizmete alanlarına kolay ulaşımının olmaması, sosyoekonomik düzeyinin düşük olması, toplumdaki madde kullanım oranı, işsizlik ve göç gibi zorlukların içinde olma haline dair durumları içermektedir (Tümlü, 2012). Aynı zamanda yaralanma, kaza atlatma, taşınma gibi zorlayıcı yaşam deneyimleri (Tiet ve ark., 1998), toplumdaki yüksek şiddet seviyesi (O'Donnell ve ark., 2002), ekonomik zorluklar (Werner ve Smith, 1982; Gizir, 2016) gibi faktörler de, kişinin psikolojik sağlamlığı için toplumsal riskler arasında bulunmaktadır.

2.4.2. Koruyucu Faktörler

Masten (1994), koruyucu faktörleri zorlayıcı durumların yarattığı negatif etkilere azaltıcı veya yok edici bir etkide bulunan, kişinin sağlıklı bir şekilde uyumlanabilmesini sağlayan, kişilerin yeterliliklerini güçlendiren durumlar olarak ele almıştır.

Psikolojik sağlamlığın koruyucu unsurları üç ana kategoride sınıflandırılmaktadır (Haase 2004). Bu kategoriler, aile birliği ve desteği, bireysel yapısal nitelikler ve

sosyal çevre gibi dış destek sistemlerinden oluşmaktadır. Garmezy (1991) de diğer araştırmalarla uyumlu şekilde, psikolojik sağlamlığın önemli temel unsurlarını bireysel, ailesel ve dışsal koruyucu faktörler olarak değerlendirmiştir. Koruyucu faktörler, bireyin olumsuz çevresel tehditlere karşı tepkisini düzelterek iyileştiren etkileri ifade eder (Rutter, 1985). Koruyucu unsurların bireyin zorlayıcı deneyimlere yapıcı şekilde tepkiler vermesini kolaylaştırdığı düşünülürken (Kararımak, 2006), Masten (1994), koruyucu unsurların risk faktörleriyle zıt kutuplarda olduğunu ve psikolojik sağlamlık arttıkça stresin azaldığını ifade etmektedir.

2.4.2.1. Bireysel Koruyucu Faktörler

Bireylerin kendi koruyucu unsurları, zekâ, iç kontrol odaklılık, bireysel farkındalık seviyesi, akademik başarı, olumlu mizaç, öz yeterlilik, benlik saygısı, özerklik becerisi ve öz kabul, yaşam hedeflerinin varlığı, iyimserlik, umut, işlevsel problem çözme becerileri (Gizir, 2007; Afifi ve MacMillan, 2011) ile ilişkilidir. Çalışmalar, kişinin bilişsel yeteneği ve akademik başarısını (Kandel ve ark., 1988; Tiet ve ark., 1998), kişisel gelişime odaklı bir yapıya sahipliğini (Bonanno, 2005), başa çıkma becerilerinin probleme odaklanabilirliğini (Dumont ve Provost, 1999), yüksek gelir düzeylerini, yüksek eğitim düzeylerini (Bektaş ve Özben, 2016) ve yüksek öz-yeterlilik seviyelerini (Bandura, 1993) ve benzeri durumları psikolojik sağlamlığın koruyucu faktörleri olarak ele alır.

2.4.2.2 Ailesel Koruyucu Faktörler

Psikolojik sağlamlığın koruyucu faktörlerinden ailesel olanlarını incelediğimizde, kişilerin anne babalarının yaşıyor ve bulunmasının (Şahin Baltacı ve Karataş, 2015), anne babaların ailede rol modelliklerinin olumlu yönde olmasının (Block ve Gjerde, 1986) ve bu rol modellerin eğitilmiş olmasının (Werner, 1992), ebeveynlerinin iyi olma hallerinin yüksekliğinin (Hadfield ve Ungar, 2018), ebeveyn-çocuk uyumunun yüksekliğinin (Hawley ve DeHaan, 1996), çocuk ve ebeveyn arasında duyarlı bir ilişki olmasının (Wyman ve ark., 1999), az sayıda kardeşe sahip olmanın (Werner, 1989) yüksek seviyede psikolojik sağlamlığa sahip olmayı destekleyen faktörler arasında olduğu gözlemlenmektedir.

Werner ve Smith (1992), yaptıkları çalışmada, kişilerin 4 veya daha az kardeşli ailelerde büyümesinin, erken gelişim döneminde bakım veren bireylerden kısa süreli ayrı kalmaları ve bundan kaynaklı bakım verenlerle daha iyi bağ kurabilmeleri

sebebiyle psikolojik sağamlıklarının yüksek olabileceğini belirtmiştir. Anne ve babalar tarafından büyütölmeyip, anneanne-dede gibi birincil bakım verenlerle büyütölen çocuklar da, kendilerine bu kişilerle bir rol model oluşturabildikleri için psikolojik sağamlıklarına katkı görmektedirler Bu bireylerden bazıları, ebeveynleri yerine anneanne ya da dedeleri gibi diğer bakım verenlerle ilgilenseler de, bir rol model oluşturdukları için psikolojik dirence katkıda bulundukları gözlemlenmiştir. Olumsuz yaşam deneyimleri ile risk altındaki, 9-17 yaş aralığında kişilerle gerçekleştirilen farklı bir çalışmada, aile içi iletişimin güçlü olduğu, ailelerinin takibinde olan kişilerin psikolojik sağamlık seviyelerinin yüksek olduğu gözlenmiştir (Tiet ve ark., 1998). Literatürdeki bu bilgiyi destekleyecek şekilde, Wyman ve arkadaşları (1999) çalışmalarında ebeveynlerin duygusal anlamda duyarlılığının, çocuklarının psikolojik sağamlık üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Daha güncel farklı çalışmalarda ise, Gizir (2007) destekleyici tutumda olan anne ve baba varlığını; Afifi ve MacMillan (2011) ebeveyn ilişkilerinin olumluluğunu ve çocuğa istikrarlı ve tutarlı bakım sunmayı; Zafer (2016) ebeveynlerin eğitim seviyesinin yüksek olmasını, çocukların psikolojik sağamlığını destekleyen faktörler arasında ele almışlardır.

Ebeveyn davranışı ve algılanan ebeveyn tutumları da bireylerde psikolojik sağamlık oluşumu için etkili faktörlerden arasındadır (Ritter, 2005; Lavasani ve diğerleri, 2011; Brennan ve diğerleri, 2003). Yapılan çalışmalar, anneleri tarafından uygulanan tutumun kabul, destek ve şefkat ile ilişkili olduğu çocuklarda bu tutumları deneyimlemeyen çocuklarla karşılaştırıldığında psikolojik dayanıklılığın daha yüksek olduğunu göstermiştir (Werner ve Smith, 1982; Lavasani ve ark., 2011). Ayrıca, otoriter tutumların düşük psikolojik sağamlıkla ilişkili olduğu görülürken (Ritter, 2005; Lavasani ve ark., 2011), ebeveynlerin sosyal destek uygulama seviyesi arttıkça, psikolojik iyi oluşun arttığı da görölmektedir (Lavasani ve diğerleri, 2011).

2.4.2.3 Dışsal Koruyucu Faktörler

Kişilerin zorlayıcı durumlarla başa çıkmasında yardımcı olan sosyal çevre, meslektaşlar, öğretmenler, arkadaşlar ve benzeri kişiler, bireylerdeki psikolojik dayanıklılığa katkıda bulunan koruyucu dışsal faktörler olarak ele alınmıştır (Garmezy 1993, Werner 1993, Brooks 1994). Zafer (2016) dışsal koruyucu faktörler arasında, bireyin çevresinde uyum seviyesi yüksek arkadaşlıkların varlığını, sosyoekonomik

anlamda avantajlı olmayı, kişilerin güvende olma ihtiyacının karşılanabilirliğini de önemli etkenler olarak ele alır. Bu bilgileri destekleyen şekilde, Masten ve Osofsky (2010), bireylerin içinde bulunduğu toplumun güvenli olmasını da önemli bir dışsal koruyucu faktör olarak değerlendirmişlerdir. Aynı zamanda kişilerin toplum tarafından kabul görmesi (Betancourt ve ark., 2010), sağlık ve güvenlik hizmetlerinin erişilebilirliği (Waller, 2001) de psikolojik sağlamlığı desteklemektedir.

Bireyin çevresinde olanlara dair algısı da önemli olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin sosyal destek konusunda kişinin bu desteğin varlığını yüksek olarak algılayabilmesi de önemlidir (Boscarino, 1995; Akt. Ozbay ve ark., 2007). Bu durumun önemini araştıran bir çalışmada, Vietnam Savaşı gazilerinin çevrelerinden yüksek seviyede sosyal destek algılamasının, diğer gazi kişilere göre daha az seviyede Travma Sonrası Stres belirtileri gösterdiği ifade edilmiştir (Boscarino, 1995; Akt. Ozbay ve ark., 2007).

2.4.3. Psikolojik Sağlamlık ve Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkiyi Kuşaklararası Perspektifle Araştıran Çalışmalar

Psikolojik sağlamlığın oluşmasında etkili olan temel faktörlerden biri ebeveyn davranışdır (Ritter, 2005; Lavasani ve diğerleri, 2011; Brennan ve diğerleri, 2003). Ebeveynlerin çocuklara uyguladığı tutumların kişilerin iyi oluş haline (Fletcher ve ark., 1999), bununla birlikte psikolojik sağlamlık seviyelerine (Ritter, 2005) etkilerinin önemli olduğu gözlenmektedir. Kişilerin psikolojik anlamdaki sağlamlık seviyeleri üzerinde etkili unsurlar incelenirken, Lavassani ve arkadaşlarının (2011) yaptığı bir çalışmada, kişilerin ailelerini otoriter tutumlarla ve izin verici tutumlarla algılama düzeyleri arttığında, psikolojik iyi olma seviyelerinin düştüğü; kişilerin sosyal destek seviyeleri attıkça iyi olma halinin arttığı bulunmuştur.

Farklı bir çalışmada Brennan ve arkadaşları (2003), patolojiye sahip olmayan ebeveynler ile yetişen çocukların, ebeveynlerinden algıladıkları psikolojik kontrolün daha az olduğu, ebeveynlerinden algıladıkları sıcaklık ve kabul tutumunun ise daha fazla olduğu, bu kişilerin ise psikolojik sağlamlık seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatürdeki bilgilerle yola çıkarak, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki niteliğin, kişinin toplumsal yaşama uyumu, sosyalleşmesi (Yaşa, 2012) ve yetişkinlik dönemleri psikolojik sağlamlık seviyeleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Yapılan çalışmalar, ebeveynlerin çocuklara karşı tutunduğu tavırların, ergenlerdeki zihinsel sağlık üzerine etkileri olduğunu göstermiştir (Fletcher ve ark., 1999). Literatürde yer alan bilgilerle yola çıkıldığında, zihinsel sağlık ve beceri durumunun kişiler üzerinde psikolojik sağlık açısından koruyucu bir faktör olduğu görülmektedir (Gizir, 2007; Afifi ve MacMillan, 2011). Bu noktada ebeveyn tutumlarının çocukların psikolojik sağlamlığı üzerinde koruyucu bir faktör olabileceği değerlendirilmektedir.

Araştırmalar, ebeveynlerin çocuklara sağladığı davranışsal ve duygusal desteklerin, çocukların yaşamları boyunca karşılaştıkları zorlayıcı koşul ve stresli durumlara karşı olumlu bir tepki ve uyum geliştirmelerine destek olduğunu ifade etmektedir (Werner, 1989). Farklı bir çalışmada Werner ve Smith (1982) çocuklara şefkat, kabul ve destekleyici kontrol ile olumlu bir tutumda yaklaşan annelerin çocuklarının, bu duygularla yaklaşılmayan çocuklara göre daha yüksek psikolojik sağlık bildirdiklerini tespit etmiştir. Ebeveynlik stiline çocuk merkezli, duygusal anlamda sıcak ve destekleyici olmasının, zorlayıcı hayat deneyimlerini ve kriz durumlarını aşma becerilerini arttırabilecek olan koruyucu bir unsur olduğu birçok farklı çalışma tarafından ele alınmaktadır (Garmezy, 1993; Zekari ve ark., 2010). Benzer şekilde, ebeveynlerin psikolojik sağlık ve temel umut düzeyinin çocuklardaki psikolojik sağlık ve temel umut düzeyleri üzerinde etkisi olduğu, farklı bir araştırma tarafından da gözlemlenmiştir (Kamila ve ark., 2016).

Ebeveynler, psikolojik sağlık açısından bir risk faktörü olma özelliği de taşıyabilir. Ailelerinde kronik rahatsızlık bulunarak yetişmiş ergenlerin, stres ile başa çıkma becerileri üzerinde etkili olan duygusal ve sosyal geliştirebildikleri görülmektedir (Jaffe, 1998). Farklı bir çalışmada ise Black ve Lobo (2008), ebeveynlik sürecindeki stresin, çocukların iyi olma hali üzerinde zarar verici etkiye sahip bir risk unsuru olabileceğini ele almışlardır (Akt. Renati ve ark., 2016). Ayrıca, otoriter tutumların düşük psikolojik sağlamlıkla ilişkili olduğu görülürken (Ritter, 2005; Lavasani ve ark., 2011), ebeveynlerin sosyal destek uygulama seviyesi arttıkça, psikolojik iyi oluşun arttığı da görülmektedir (Lavasani ve diğerleri, 2011).

Ebeveynlik tutumları ve tarzlarının, kuşaklar ilerledikçe değişebileceği; yine bu kuşakların bireylerinde yetişkinliğe dair işlevlerin de değişebileceği birçok çalışmada ele alınmıştır (Baumrind, 1991; Bronfenbrenner, 1979; Taylor, 2014). Zamanla gelişen

bu değişimlerin, bireylerin psikolojik sağlımlıkları açısından ele alınması ve değerlendirilmesi, alanyazına katkısı açısından önemlidir.

2.4.4. Psikolojik Sağlımlık ve Ruminasyon Arasındaki İlişkiyi Araştıran Çalışmalar

Nolen-Hoeksema ve arkadaşları (2008), ruminasyonu, kişinin tekrarlayıcı ve pasif şekilde sıkıntı veren düşüncelere, semptomlara odaklanma hali olarak ele alır. Smart ve arkadaşlarına (2016) göre ise ruminasyon, psikolojik bozukluklarla ilişkili olabilen, uyumsuz, sıkıntı verici ve tekrarlayıcı bir düşünme halidir. Literatürdeki çalışmalarda, psikolojik sağlımlık ve ruminasyon arasında negatif anlamlı bir ilişki olduğuna dair birçok araştırma gerçekleştirildiği görölmektedir (Willis ve Burnett, 2016; Çetinkaya ve ark., 2017). Birçok çalışma, ruminasyonun, psikolojik sağlımlığın aksine, depresyon (Yıldız ve Eldeleklioğlu, 2019), kaygı (Erdur-Baker ve ark., 2009), sosyal kaygı (Dempsey ve ark., 2019) belirsizliğe tahammöl edememe (Armutlu, 2019) gibi sıkıntı verici durumlar ile pozitif ilişkili olduğunu ifade ederken; kişisel mutluluk, yaşam doyumunu (Karabati ve ark., 2019), kendini affedebilme gibi sıkıntıyı azaltan durumlar ile negatif ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte sıkıntı tolere edebilme ile psikolojik sağlımlık arasında pozitif ilişki olduğunu ifade eden birçok çalışma bulunmaktadır (Arici-Ozcan ve ark., 2019; Falavarjani ve Yeh, 2019).

Literatürdeki sıkıntıyı tolere edebilme becerisi ve psikolojik sağlımlık arasındaki ilişki düşünöldüğünde, sıkıntı tolerasyonunun psikolojik sağlımlığı desteklediği düşünölmektedir. Yine benzer şekilde, sıkıntıyı tolere edebilmeye dair çalışmalarda ise, bu tolere etme becerisinin anksiyete (Keough ve ark., 2010), depresyon (Elhai ve ark., 2018), duyguları düzenleyememe (Iverson ve ark., 2012) ile negatif ilişkisi olduğü gözlemlenirken; psikolojik sağlımlıkla ilişkili bulunan yaşam tatmini, iyimserlik (Avşaroğlu ve Koç, 2019) ve duygusal anlamda öz yeterlilik (Akkuş-Çutuk, 2019) ile pozitif ilişkide olduğü görölmektedir. Pamuk ve Gokce (2020), özeleştirel ruminasyon ve sıkıntıya tolerans gösterebilme durumlarının, psikolojik sağlımlığa dair anlamı yordayıcılar olduğunu ifade etmiştir.

Kişilerin ruminasyon seviyeleri arttıkça, psikolojik sağlımlıkları ve esnek olabilme olasılıklarının düştüğü bulunmuştur (Troy ve Mauss, 2011). Willis ve Burnett'in (2016) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri bir çalışmada, kişilerin ruminatif tepkileri ile psikolojik sağlımlıkları arasında erkekler için orta seviyede,

kadınlar için yüksek seviyede negatif ilişki bulunmuştur. Çetinkaya ve arkadaşlarının (2017) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri başka bir çalışmada da ruminasyon ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin negatif yönde olduğu; ayrıca özeleştirel ruminasyon arttığında, kişilerin psikolojik sağlamlıklarının düştüğü ifade edilmiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölüm, araştırma deseni, araştırma evreni, araştırma örnekleme, araştırmanın veri toplama araçları ve araştırma sırasında kullanılan analizlerin yöntemlerine dair bilgileri içermektedir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Çalışmanın amacı, 1965-1999 yılları arasında doğan X ve Y kuşağı bireylerinde psikolojik sağlamlık ve özeleştirel ruminasyonun, algılanan ebeveyn tutumu bağlamında incelenmesidir. İlişkisel tarama yöntemi kullanılarak yürütülen bu çalışma, nicel bir araştırma niteliğindedir.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

İlgili çalışma 2023 yılının Kasım ve Ocak ayları arasında İstanbul'da gerçekleştirilmiş, veri toplama süreci Aralık ayında tamamlanmıştır. Gerekli etik izinler alınarak çalışmaya yönelik sorular Google Forms ile hazırlanmış ve gönüllü katılımcılara iletilmiştir.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırma, kuşak ayrımı yapılarak, 1965-1999 yılları arasında doğmuş X ve Y kuşağı arasında gerçekleştirilmiştir. X kuşağı için 1965-1979 yılları arasında doğan 210 kişi ve Y kuşağı için 1980-1999 yılları arasında doğan 210 kişi olmak üzere toplam 420 katılımcı ile yürütülmüştür. Çalışmada yer alacak katılımcıların, değerlendirmeyi etkileyecek şekilde zihinsel, işitme, görme engelini bulunmaması ve son 24 saat içerisinde psikoaktif madde kullanımının olmaması detaylarına dikkat edilerek, katılımcılar örnekleme dahil edilmiştir.

3.3.1 Dışlama Kriterleri

- X ve Y kuşağını kapsayan yılların dışında doğmuş olmak

- Son 24 saat içinde kullanılmış herhangi bir psikoaktif madde etkisinde olmak
- Araştırma sonuçlarını etkileyecek zihinsel, işitme, görme engelinin bulunması

3.3.2. Dahil Edilme Kriterleri

- 1965-1999 yılları arasında doğmuş olma
- 24 saat içinde kullanılmış psikoaktif madde etkisinde olmama

Veri toplama yöntemi kolayda örneklem yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini 1965-1999 yılları arasında doğmuş olan 24-58 yaşlarındaki bireyler oluşturmaktadır.

3.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcılara veri toplama amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç), Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ), Öz Eleştirel Ruminasyon Ölçeği (ÖERÖ) verilmiştir.

3.4.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Sosyodemografik Bilgi Formu araştırmacı kişiler tarafından hazırlanmış olmakla birlikte, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir durumu, psikolojik destek alma durumu, psikiyatrik ilaç kullanma durumu gibi bilgileri ele almaktadır.

3.4.2 Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu (KAET-Ç)

Yetişkinlerin çocukluk dönemlerinde anne ve babalarının onlara nasıl davrandıkları hakkındaki algılarını incelemektedir. Toplamda 23 maddesi bulunmakta ve 81 maddeli orijinal versiyonunun kısaltılmış halidir (Perris, ve ark.,1980). Çalışmanın örneklemini yaş ortalaması 26,87 (SS=10,61) olan 271 kişi oluşturmaktadır. KAET-Ç versiyonu, reddetme, duygusal sıcaklık ve aşırı koruma olacak şekilde üç alt boyut içermektedir. Her bir madde, anne ve baba için ayrı ayrı 4 puanlık bir likert ölçeğinde (1=hiçbir zaman, 4=her zaman) puanlanmıştır ve çalışmanın Türkçe'ye uyarlaması Karancı ve arkadaşları (2006) tarafından gerçekleştirilmiştir. Anne ve babanın tutumları için, duygusal sıcaklık alt boyutunda toplamda 7 madde olacak şekilde 2, 6, 9, 12, 14, 19 ve 23 numaralı maddeler bulunmaktadır. Anne ve baba tutumlarını ölçen aşırı koruma alt boyutu için 3, 5, 8, 10, 11, 17, 18, 20 ve 22 numaralı maddeler olacak şekilde toplamda 9 madde

bulunmaktadır. Anne ve baba tutumlarını ölçen reddetme alt boyutu kısmında 1, 4, 7, 13, 15, 16 ve 21 numaralı maddeler olmak üzere toplamda 7 madde bulunmaktadır. Sadece 17. madde, orijinal araştırmada da olduğu gibi tersten kodlanacak şekilde (1=4, 2=3, 3=2, 4=1) puanlanmaya katılmıştır. Çalışmada üç boyut belirlenmiştir ve anne reddi, aşırı koruma, duygusal sıcaklık için alfa katsayıları sırası ile 0.80, 0.76 ve 0.76 iken; baba reddi, duygusal sıcaklık ve aşırı koruma için alfa katsayıları sırası ile 0.82, 0.79, ve 0.79'dur (Karancı, Dirik, Yorulmaz ve diğerleri, 2006).

3.4.3 Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ)

Orijinal ölçeğin kendisi 2008 yılında geliştirilmiştir (Smith ve ark., 2008) ve Türkçe uyarlaması Doğan (2015) tarafından 295 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 17-32 aralığındadır ortalaması 20.87'dir KPSÖ'nün madde toplam toplam korelasyon değerleri .49 ile .66 arasında; faktör yükleri ise .63 ile .79 arasında değişkenlik göstermektedir ve tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu ölçüm aracı, 6 madde ile 5 kademedeki ölçüm yapan (1= Hiç uygun değil, 5=Tamamen Uygun) bir Likert tipi ölçüm aracıdır. KPSÖ'deki 2., 4. ve 6. maddeler ters kodlanmış maddelerdir. Bu ölçekten alınan yüksek skor, yüksek psikolojik sağlamlığı göstermektedir. KPSÖ'nün Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .83 olarak belirlenmiştir.

3.4.4 Öz Eleştirel Ruminasyon Ölçeği (ÖERÖ)

Orijinal versiyonu 2016 yılında gerçekleştirilmiş olup (Smart ve ark., 2016), Türkçe'ye Kocalar (2019) tarafından uyarlanmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında 18-62 yaş aralığında 248 kişiden, doğrulayıcı faktör analizi için gerçekleştirilen ikinci kısmında ise 18-66 yaşları arasında toplam 250 katılımcıdan veri toplanmıştır. Ölçek katılımcılardan toplamda 10 madde ile öz bildirim şeklinde bilgi almakta, tek faktörlü geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçümler için 4 seviyeli Likert ölçek kullanılır (1=Asla, 4= Tamamen). ÖERÖ'nün Cronbach alfa iç tutarlılık katsayı değeri .89 olup, beş hafta sonra uygulanan test-tekrar test güvenirlik katsayısı .83 bulunmuştur.

3.5. Veri Toplama Yöntemi

Çalışmaya dair veriler çevrimiçi ve yüz yüze olarak Google Forms anketleri yöntemiyle, kolayda örneklem yolu ile toplanmıştır.

3.6.Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmaya dair analizler, SPSS 23 programı ile gerçekleştirilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri gözlemlenerek, ölçeklerle elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğu değerlendirilmiştir. Alanyazındaki bilgiler, çarpıklık ve basıklık değerleri için kabul edilebilen aralıklara dair fikir ayrılığı yaşandığını göstermektedir. Kabul gören görüşlerinden en sık karşılaşılanlardan biri, +3 ve -3 değerleri arasındaki dağılımların normal dağılıma uygun olduğunu ifade etmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; De Carlo, 1997). Gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda, verilere dair çarpıklık ve basıklık değerlerinin alanyazında ele alınan referans aralıklarında olduğu gözlenmesiyle, analizler için parametrik testler uygulanmıştır. Ölçeklere dair güvenilirlik analizleri, Cronbach Alpha katsayısı ile gerçekleştirilmiştir ve güvenilirlik gösterdikleri görülmüştür. Bununla birlikte, söz konusu verilerin demografik bilgilere göre farklılık gösterme hali tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız gruplar t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Ölçeklerin arasındaki ilişkiler korelasyon testleri ile analize tutulmuştur. Değişkenler arası etkilerin gözlenebilmesi için regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

4. BULGULAR

Bu çalışmada 1965-1999 yılları arasında doğmuş X ve Y kuşağından bireylerin öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik dayanıklılık şiddetlerini algılanan ebeveyn tutumları bağlamında incelemek amacıyla toplamda 420 katılımcı dahil edilmiştir.

4.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgilere Yönelik Bulgular

Tablo 4.1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgilere İlişkin Bulgular

Değişken	X Kuşağı			Y Kuşağı		
		N	%		N	%
Cinsiyet	Kadın	118	56,2	Kadın	106	50,5
	Erkek	92	43,8	Erkek	104	49,5
Eğitim Durumu	İlkokul	17	8,1	İlkokul	2	1,0
	Lise	55	26,2	Lise	24	11,4
	Üniversite	111	52,9	Üniversite	146	69,5
	Lisansüstü	27	12,9	Lisansüstü	38	18,1
Gelir Durumu	Düşük	24	11,4	Düşük	37	17,6
	Orta	159	75,7	Orta	161	76,7
	Yüksek	27	12,9	Yüksek	12	5,7
Psikiyatrik İlaç	Evet	30	14,3	Evet	33	15,7
Kullanma Durumu	Hayır	180	85,7	Hayır	177	84,3
Psikolojik Destek	Evet	18	8,6	Evet	65	31,0
Alma Durumu	Hayır	192	91,4	Hayır	145	69,0

Katılımcılara ait demografik bilgiler ve bu bilgilere dair bulgular tablolarda verilmiştir. Katılımcıların demografik bilgilerine yordanmasına yönelik frekans ve yüzde dağılımlarını belirlemek amacıyla betimsel istatistiklerden (frekans analizi) yararlanılmıştır. Veriler frekans (n) ve yüzde (%) dağılımları ile kullanılarak açıklanmıştır. Tablo 4.1.'e bakıldığında, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımlarının; %53,3'ünün kadın (n=224), %46,7'sinin ise erkek olduğu (n=196) görülmektedir. X kuşağındaki kadın katılımcıların oranı %56 (n=118) olurken, X

kuşağındaki erkek katılımcı oranı %43 (n=92) olarak belirlenmiştir. Y kuşağındaki kadın katılımcıların oranı %50,5 (n=106) olurken, Y kuşağındaki erkek katılımcı oranı %49,5 (n=104) olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumları incelendiğinde; %4,5'inin ilkokul (n=19), %18,8'inin lise (n=57), %61,2'sinin üniversite (n=257) ve %15,5'inin lisansüstü (n=65) derecede eğitim seviyesine sahip olduğu görülmektedir. X kuşağı katılımcılarının %8,1'inin (n=17) ilkokul, %26,2'sinin lise (n=55), %52,9'unun üniversite (n=111), %12,9'unun lisansüstü (n=27) eğitim seviyesine sahip olduğu görülmektedir. Y kuşağı katılımcılarının %1'inin (n=2) ilkokul, %11,4'ünün lise (n=24), %69,5'inin üniversite (n=146), %18,1'inin lisansüstü (n=38) eğitim seviyesine sahip olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan bireylerin gelir durumuna bakıldığında; %13,55'inin düşük gelirli (n=61), %76,2'sinin orta gelirli (n=320), %9,3'ünün yüksek gelirli (n=39) olduğu tespit edilmiştir. X kuşağındaki katılımcıların %11,4'ü düşük gelir durumuna (n=24), %75,7'sinin orta gelir durumuna (n=159), %12,9'unun yüksek gelir durumuna (n=27) sahip olduğu görülmektedir. Y kuşağındaki katılımcıların %17,6'sı düşük gelir durumuna (n=37), %76,7'sinin orta gelir durumuna (n=161), %5,7'sinin yüksek gelir durumuna (n=12) sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin psikiyatrik ilaç kullanma durumuna bakıldığında %15'inin psikiyatrik ilaç kullandığı (n=63), %85'inin ise psikiyatrik ilaç kullanmadığı (n=357) tespit edilmiştir. X kuşağında psikiyatrik ilaç kullanan bireylerin oranı %14,3 (n=30) olarak görülmekteyken; Y kuşağından psikiyatrik ilaç kullanan bireylerin oranı %15,7 (n=33) olarak görülmektedir. Çalışmaya katılan bireylerin psikolojik destek alma durumu incelendiğinde, %19,8'inin psikolojik destek aldığı (n=83), %80,2'sinin ise psikolojik destek almadığı (n=337) görülmektedir. X kuşağından psikolojik destek alan bireylerin oranı %8,6 (n=18) olarak görülmekteyken; Y kuşağından psikolojik destek alan bireylerin oranı %31 (n=65) olarak görülmektedir.

4.2. Araştırmaya Ait Tanımlayıcı Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırmaya katılan kişilerin ölçek değerlerinin minimum ve maximumu, standart sapmaları ve ortamları hesaplanarak aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4.2. Katılımcıların Öz-Eleştirel Ruminasyon, Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler		X Kuşağı					Y Kuşağı				
		N	Ort.	s.s.	Min	Max	N	Ort.	s.s.	Min	Max
Anne KAET-Ç	Sıcaklık	210	2,63	,76	1,00	4,00	210	2,66	,70	1,00	4,00
	Koruyucu	210	2,25	,69	1,00	4,00	210	2,42	,69	1,11	4,00
	Reddedici	210	1,54	,54	1,00	3,43	210	1,64	,60	1,00	3,57
	Toplam	210	2,15	,38	1,17	3,17	210	2,26	,41	1,39	3,26
Baba KAET-Ç	Sıcaklık	210	2,60	,75	1,00	4,00	210	2,41	,71	1,00	3,86
	Koruyucu	210	2,05	,59	1,00	4,00	210	2,11	,63	1,00	3,89
	Reddedici	210	1,43	,48	1,00	3,29	210	1,56	,55	1,00	3,29
	Toplam	210	2,03	,34	1,00	3,17	210	2,03	,98	1,13	3,13
Öz-Eleştirel Ruminasyon	Toplam	210	2,03	,76	1,00	4,00	210	2,81	,83	1,00	4,00
Psikolojik Sağlamlık	Toplam	210	20,81	4,92	6,00	30,00	210	15,30	4,83	6,00	24,00

Not: Anne KAET-ÇF: Anne Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Çocuk Formu. Baba KAET-ÇF: Baba Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Çocuk Formu.

Tablo 4.2.'ye bakıldığında, X kuşağı için en fazla algılanan anne ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık olurken ($2,63 \pm ,76$); Y kuşağı için de benzer şekilde en fazla algılanan anne ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık olmuştur ($2,66 \pm ,70$). X kuşağı için en fazla algılanan baba ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık olurken ($2,60 \pm ,75$); Y kuşağı için de benzer şekilde en fazla algılanan baba ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık olmuştur ($2,41 \pm ,71$). Baba koruyucu tutum ortalaması, Y kuşağında ($2,11 \pm ,63$), X kuşağında ($2,05 \pm ,59$) şeklinde görülmüştür. Baba reddedici tutum ortalaması, Y kuşağında ($1,56 \pm ,55$), X kuşağında ($1,43 \pm ,48$) şeklinde görülmüştür. Bireylerin öz-eleştirel ruminasyon ortalamalarına bakıldığında Y kuşağı ($2,81 \pm ,83$), X kuşağı ($2,03 \pm ,76$) şeklinde görülmüştür. Bireylerin psikolojik sağlamlık ortalamalarına bakıldığında, X kuşağının psikolojik sağlamlık ortalamaları ($20,81 \pm 4,92$), Y kuşağında ($15,30 \pm 4,83$) şeklinde tespit edilmiştir.

4.3. Katılımcıların Öz-Eleştirel Ruminasyon, Psikolojik Dayanıklılık ve Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutlarının Sosyodemografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Katılımcıların öz-eleştirel ruminasyon, psikolojik dayanıklılık ve algılanan ebeveyn tutumları alt boyutlarının sosyodemografik değişkenlere göre incelenmesi için ANOVA ve t testleri gerçekleştirilmiştir. Söz konusu bulgular kuşak gruplarına göre karşılaştırılmıştır. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne-baba ebeveyn tutumları, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin cinsiyet değişkenine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla KAET-Ç Ölçeği, Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinden elde toplam puan/ortalama puanlara ve alt ölçek boyutlarına göre bağımsız t testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları sırası ile Tablo 4.3, Tablo 4.4., Tablo 4.5., Tablo 4.6., Tablo 4.7., Tablo 4.8., Tablo 4.9., Tablo 4.10., Tablo 4.11.,'de gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği Alt Boyutlarının Kuşaklara Göre Fark Testi

Alt Boyut	Kuşak	n	$\bar{X}$	s.s.	t	F	p
Anne Sıcaklık	X Kuşağı	210	2,63	,05	,42	,540	.669
	Y Kuşağı	210	2,66	,04			
Anne Koruyucu	X Kuşağı	210	2,25	,04	-2,50	,332	.013
	Y Kuşağı	210	2,42	,04			
Anne Reddedici	X Kuşağı	210	1,54	,03	1,77	2,034	.076
	Y Kuşağı	210	1,64	,04			
Baba Sıcaklık	X Kuşağı	210	2,60	,05	2,61	,409	.009
	Y Kuşağı	210	2,41	,04			
Baba Koruyucu	X Kuşağı	210	2,05	,04	-,84	2,964	.398
	Y Kuşağı	210	2,11	,04			
Baba Reddedici	X Kuşağı	210	1,43	,03	-2,57	6,717	.010
	Y Kuşağı	210	1,56	,03			

*p<0.05

Araştırmaya katılan bireylerin kuşaklarına bağlı olarak algıladıkları anne-baba ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan sıcaklık, koruyucu ve reddedici tutumlar üzerindeki farklılık durumu incelenmiştir. Yapılan T-testi sonucunda, kuşaklara göre anne koruyucu, baba sıcaklık ve baba reddedici tutumların istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülürken ($p<0,05$), kuşaklar göre, anne sıcaklık, anne reddedici ve baba koruyucu tutumların istatistiksel olarak anlamlı bir farklılıkları görülmemiştir ($p>0,05$). Bu bulgulara göre X kuşağı bireyler, Y kuşağı bireylere göre daha yüksek algılanan anne aşırı koruyuculuğu, algılanan baba sıcaklığı ve algılanan baba reddediciliği bildirmişlerdir.

Tablo 4.4. Kuşaklara Göre Algılanan Anne-Baba Ebeveyn Tutumu, Psikolojik Sağlamlık ve Öz-Eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi

		n	$\bar{X}$	s.s.	t	p
Anne KAET-Ç	X Kuşağı	210	2,15	,02	2,72	.007*
	Y Kuşağı	210	2,26	,02		
Baba KAET-Ç	X Kuşağı	210	2,03	,02	,06	.950
	Y Kuşağı	210	2,03	,02		
Psikolojik Sağlamlık	X Kuşağı	210	20,81	,33	11,57	.000*
	Y Kuşağı	210	15,30	,33		
Öz-Eleştirel Ruminasyon	X Kuşağı	210	2,03	,05	9,95	.000*
	Y Kuşağı	210	2,81	,05		

p<0.05

Araştırmaya katılan bireylerin kuşaklarına bağlı olarak algılanan anne-baba ebeveyn tutumu, psikolojik sağlamlık ve öz-eleştirel ruminasyon durumları üzerindeki farklılık durumu incelendiğinde, algılanan anne ebeveyn tutumu, psikolojik sağlamlık ve öz-eleştirel ruminasyon durumları üzerinde anlamlı farklılık görülmektedir ($t=2,72$; $t=11,57$; $t=9,95$; $p<0,05$). Öte yandan algılanan baba ebeveyn tutumunda anlamlı farklılık görülmemektedir. Bu bulgulara göre, X kuşağı psikolojik sağlamlık için daha yüksek değerler bildirirken; Y kuşağı öz-eleştirel ruminasyon için daha yüksek değerler bildirmişlerdir.

Tablo 4.5. X ve Y Kuşağının Cinsiyete Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Psikolojik Sağlamlık ve Öz-eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi

	X Kuşağı						Y Kuşağı					
	Cinsiyet	N	Ortalama/ Toplam Puan	s.s.	t	p	Cinsiyet	N	Ortalama/ Toplam Puan	s.s.	t	p
Anne Algılanan Ebeveyn Tutumları	Kadın	118	2,22	,03	2,97	.003	Kadın	106	2,33	,04	2,67	.008
	Erkek	92	2,06	,03			Erkek	104	2,18	,03		
Baba Algılanan Ebeveyn Tutumları	Kadın	118	2,09	,03	2,79	.006	Kadın	106	2,09	,03	2,14	.034
	Erkek	92	1,96	,03			Erkek	104	1,98	,03		
Öz-Eleştirel Ruminasyon	Kadın	118	2,19	,07	3,65	.000	Kadın	106	3,21	,06	8,21	.000
	Erkek	92	1,81	,06			Erkek	104	2,39	,07		
Psikolojik Sağlamlık	Kadın	118	20,20	,42	-2,05	.041	Kadın	106	12,26	,28	-11,90	.000
	Erkek	92	21,59	,54			Erkek	104	18,40	,43		
Anne-Sıcaklık	Kadın	118	2,49	,07	-3,10	.002	Kadın	106	2,51	,06	-3,24	.001
	Erkek	92	2,81	,07			Erkek	104	2,82	,06		
Baba-Sıcaklık	Kadın	118	2,59	,06	-,24	.808	Kadın	106	2,34	,07	-1,45	.147
	Erkek	92	2,62	,07			Erkek	104	2,49	,06		
Anne-Koruyucu	Kadın	118	2,45	,06	5,12	.000	Kadın	106	2,57	,07	3,36	.001
	Erkek	92	1,99	,05			Erkek	104	2,26	,06		
Baba-Koruyucu	Kadın	118	2,21	,05	4,35	.000	Kadın	106	2,24	,06	3,32	.001
	Erkek	92	1,86	,05			Erkek	104	1,97	,05		
Anne-Reddedici	Kadın	118	1,64	,05	3,11	.002	Kadın	106	1,84	,06	5,08	.000
	Erkek	92	1,41	,04			Erkek	104	1,44	,04		
Baba-Reddedici	Kadın	118	1,44	,04	,33	.742	Kadın	106	1,64	,05	2,10	.036
	Erkek	92	1,42	,04			Erkek	104	1,48	,04		

*p<0.05

Tablo 4.5.'e bakıldığında, X kuşağının cinsiyet durumununa göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde psikolojik sağlamlık ve öz eleştirel ruminasyon ve düzeyi bildirdikleri; daha yüksek anne ve baba algılanan ebeveyn tutumu algılarına sahip olduğu tespit edilmiştir ($t=2,97, p=.003$; $t=2,79, p=.006$; $t=3,65, p=.000$; $t=-2,05, p=.041$). Y kuşağının cinsiyet durumununa göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmüştür. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde psikolojik sağlamlık ve öz eleştirel ruminasyon ve düzeyi bildirdikleri; daha yüksek anne ve baba algılanan ebeveyn tutumu algılarına sahip olduğu tespit edilmiştir ($t=2,67, p=.008$; $t=2,14, p=.034$; $t=8,21, p=.000$; $t=-11,90, p=.000$).

X kuşağının cinsiyet durumununa göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddecı boyutlar ile anlamlı fark görülmüştür. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla her alt boyut için daha yüksek düzeyde algılara sahip olduğu tespit edilmiştir ($t=-3,10, p=.002$; $t=5,12, p=.000$; $t=3,11, p=.002$). X kuşağının cinsiyet durumununa göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba koruyucu boyutta anlamlı fark görülmüştür ve kadınların erkeklere oranla daha yüksek algıya sahip olduğu gözlemlenmiştir. ($t=4,35; p=.000$). Öte yandan baba sıcaklık ve reddecı alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-,24, p=.808$; $t=,33; p=.742$). Y kuşağının cinsiyet durumununa göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddecı boyutlar ile anlamlı fark görülmüştür. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla her alt boyut için daha yüksek düzeyde algılara sahip olduğu tespit edilmiştir ($t=-3,24, p=.001$; $t=3,36, p=.001$; $t=5,08, p=.000$). Y kuşağının cinsiyet durumununa göre, algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba koruyucu ve reddedici boyutlarda anlamlı fark görülmüştür ($t=3,32; p=.001$; $t=2,10; p=.036$) ve her iki tutum için de kadınlar daha yüksek düzeyler bildirmişlerdir. Öte yandan baba sıcaklık boyutunda anlamlı bir fark görülmemiştir ($t=-1,45, p=.147$).

Tablo 4.6. X ve Y Kuşağının Psikolojik İlaç Kullanma Durumlarına Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Psikolojik Sağlamlık ve Öz-eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi

	X Kuşağı						Y Kuşağı					
	İlaç Kullanma	N	Ortalama/Toplam Puan	s.s.	t	p	İlaç Kullanma Durumu	N	Ortalama/Toplam Puan	s.s.	t	p
Anne Algılanan Ebeveyn Tutumları	Evet	30	2,23	,08	1,29	.195	Evet	33	2,25	,08	-,02	.979
	Hayır	180	2,14	,02			Hayır	177	2,26	,02		
Baba Algılanan Ebeveyn Tutumları	Evet	30	2,09	,08	,93	.349	Evet	33	2,15	,08	1,84	.066
	Hayır	180	2,02	,02			Hayır	177	2,01	,02		
Öz-Eleştirel Ruminasyon	Evet	30	2,48	,14	3,55	.000	Evet	33	3,12	,14	2,38	.018
	Hayır	180	1,95	,05			Hayır	177	2,75	,06		
Psikolojik Sağlamlık	Evet	30	17,26	,81	-4,45	.000	Evet	33	11,84	,67	-4,69	.000
	Hayır	180	21,40	,35			Hayır	177	15,94	,35		
Anne-Sıcaklık	Evet	30	2,48	,14	-1,22	.221	Evet	33	2,59	,12	-,63	.524
	Hayır	180	2,65	,05			Hayır	177	2,68	,05		
Baba-Sıcaklık	Evet	30	2,43	,14	-1,33	.185	Evet	33	2,30	,12	-,97	.332
	Hayır	180	2,63	,05			Hayır	177	2,43	,05		
Anne-Koruyucu	Evet	30	2,49	,15	2,09	.038	Evet	33	2,44	,14	,17	.865
	Hayır	180	2,21	,04			Hayır	177	2,41	,04		
Baba-Koruyucu	Evet	30	2,30	,13	2,47	.014	Evet	33	2,30	,14	1,94	.053
	Hayır	180	2,01	,04			Hayır	177	2,07	,04		
Anne-Reddedici	Evet	30	1,66	,05	1,30	.192	Evet	33	1,68	,09	,43	.665
	Hayır	180	1,52	,04			Hayır	177	1,63	,04		
Baba-Reddedici	Evet	30	1,47	,08	,45	.653	Evet	33	1,80	,11	2,66	.008
	Hayır	180	1,43	,03			Hayır	177	1,52	,03		

*p < 0.05

Tablo 4.6.'ya bakıldığında, çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne-baba ebeveyn tutumları, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin psikolojik ilaç kullanma durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla KAET-Ç Ölçeği, Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinden elde edilen toplam puan/ortalama puanlara ve alt ölçek boyutlarına göre bağımsız t testi uygulandığı görülmektedir. X kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn ve baba ebeveyn tutumları arasında anlamlı fark görülmemiştir ($t=1,29$, $p=.195$; $t=.93$, $p=.349$). Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyi ile psikolojik ilaç kullanma durumu arasında anlamlı fark görülmüştür ($t=3,55$, $p=.000$; $t=-4,45$, $p=.000$). Y kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn ve baba ebeveyn tutumları arasında anlamlı fark görülmemiştir ($t=-,02$, $p=.979$; $t=1,84$, $p=.066$). Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyi ile psikolojik ilaç kullanma durumu arasında anlamlı fark görülmüştür ($t=2,38$, $p=.018$; $t=-4,69$, $p=.000$). İlaç kullanan bireyler her kuşakta aynı olacak şekilde daha yüksek öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık belirtmişlerdir. Bununla birlikte

X kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarından anne koruyucu boyut ile anlamlı fark görülmüştür ($t=2,09$, $p=.038$). Öte yandan anne sıcaklık ve reddecisi alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-1,22$, $p=.221$; $t=1,30$, $p=.192$). Y kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddecisi boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-,63$, $p=.524$; $t=.17$, $p=.865$; $t=.43$, $p=.665$). X kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba koruyucu boyut ile anlamlı fark görülmüştür ($t=2,47$, $p=.014$). Öte yandan baba sıcaklık ve reddecisi alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-1,33$, $p=.185$; $t=.45$, $p=.653$). Y kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba reddici boyut ile anlamlı fark görülmüştür ($t=2,66$, $p=.008$). Öte yandan baba sıcaklık ve koruyucu alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-,97$, $p=.332$; $t=1,94$, $p=.053$).

Tablo 4.7. X ve Y Kuşağının Psikolojik Destek Alma Durumlarına Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Psikolojik Sağlamlık ve Öz-eleştirel Ruminasyon Arasındaki Fark Testi

X Kuşağı							Y Kuşağı					
	Destek Alma Durumu	N	Ortalama/Toplam Puan	s.s.	T	p	Destek Alma Durumu	N	Ortalama/Toplam Puan	s.s.	t	p
Anne Algılanan Ebeveyn Tutumları	Evet	18	2,17	,11	,27	.788	Evet	65	2,33	,05	1,64	.102
	Hayır	192	2,15	,02			Hayır	145	2,23	,03		
Baba Algılanan Ebeveyn Tutumları	Evet	18	2,11	,12	,99	.319	Evet	65	2,08	,05	1,24	.215
	Hayır	192	2,02	,02			Hayır	145	2,01	,02		
Öz-Eleştirel Ruminasyon	Evet	18	2,51	,18	2,82	.005	Evet	65	3,19	,08	4,66	.000
	Hayır	192	1,98	,05			Hayır	145	2,64	,06		
Psikolojik Sağlamlık	Evet	18	19,16	1,03	-1,49	.138	Evet	65	13,01	,51	-4,83	.000
	Hayır	192	20,96	,35			Hayır	145	16,33	,39		
Anne-Sıcaklık	Evet	18	2,34	,18	-1,69	.092	Evet	65	2,50	,09	-2,30	.022
	Hayır	192	2,66	,05			Hayır	145	2,74	,05		
Baba-Sıcaklık	Evet	18	2,42	,19	-1,05	.294	Evet	65	2,27	,09	-1,96	.051
	Hayır	192	2,62	,05			Hayır	145	2,48	,05		
Anne-Koruyucu	Evet	18	2,37	,20	,78	.432	Evet	65	2,65	,08	2,90	.004
	Hayır	192	2,24	,04			Hayır	145	2,33	,04		
Baba-Koruyucu	Evet	18	2,30	,19	1,88	.062	Evet	65	2,22	,09	1,69	.092
	Hayır	192	2,03	,04			Hayır	145	2,06	,04		
Anne-Reddedici	Evet	18	1,75	,14	1,69	.091	Evet	65	1,78	,06	2,16	.031
	Hayır	192	1,52	,04			Hayır	145	1,58	,05		
Baba-Reddedici	Evet	18	1,55	,15	1,07	.285	Evet	65	1,73	,07	2,94	.004
	Hayır	192	1,42	,03			Hayır	145	1,49	,04		

*p<0.05

Tablo 4.7.'ye bakıldığında, çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne-baba ebeveyn tutumları, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin psikolojik destek alma durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla KAET-Ç Ölçeği, Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinden elde edilen toplam puan/ortalama puanlara ve alt ölçek boyutlarına göre bağımsız t testi uygulandığı görülmektedir. X kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn, baba ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir ($t=,27$, $p=.788$; $t=,99$, $p=.319$; $t=-1,49$, $p=.138$). Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik destek alma durumu arasında anlamlı fark görülmüştür ($t=2,82$, $p=.005$). Y kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn ve baba ebeveyn tutumları arasında anlamlı fark görülmemiştir ($t=1,64$, $p=.102$; $t=1,24$, $p=.215$). Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyi ile psikolojik destek alma durumu arasında anlamlı fark görülmüştür ($t=4,66$, $p=.000$; $t=-4,83$, $p=.022$).

X kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarından anne sıcaklık, koruyucu ve reddeci boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-1,69$, $p=.092$; $t=,78$, $p=.432$; $t=1,69$, $p=.091$). Y kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddeci boyutlar ile anlamlı fark görülmüştür ($t=-2,30$, $p=.022$; $t=2,90$, $p=.004$; $t=2,16$, $p=.031$). X kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba sıcaklık, koruyucu ve reddeci boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-1,05$, $p=.294$; $t=1,88$, $p=.062$; $t=1,07$, $p=.285$). Y kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba reddici boyut ile anlamlı fark görülmüştür ($t=2,94$, $p=.004$). Öte yandan baba sıcaklık ve koruyucu alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir ($t=-1,96$, $p=.051$; $t=1,69$, $p=.092$).

Tablo 4.8. X ve Y Kuşağının Eğitim Düzeylerine Göre Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Fark Testi (One Way-ANOVA)

X Kuşağı								Y Kuşağı						
Değişkenler	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x} / \sum$	s.s.	F	p	Fark	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x} / \sum$	s.s.	F	p	Fark
Anne Algılanan Ebeveyn Tutumları	İlkokul	17	2,17	,10	,25	.855		İlkokul	2	2,63	,28	1,13	.336	
	Lise	55	2,15	,04				Lise	24	2,16	,08			
	Üniversite	111	2,13	,03				Üniversite	146	2,25	,03			
	Lisansüstü	27	2,20	,07				Lisansüstü	38	2,31	,06			
Baba Algılanan Ebeveyn Tutumları	İlkokul	17	1,18	,10	1,56	.199		İlkokul	2	1,73	,08	1,15	.327	
	Lise	55	2,07	,04				Lise	24	1,95	,08			
	Üniversite	111	2,03	,03				Üniversite	146	2,06	,03			
	Lisansüstü	27	2,05	,05				Lisansüstü	38	1,99	,06			
Öz-Eleştirel Ruminasyon	İlkokul	17	1,77	,18	1,44	.232		İlkokul	2	1,90	,10	1,44	.232	
	Lise	55	1,96	,09				Lise	24	2,62	,16			
	Üniversite	111	2,12	,07				Üniversite	146	2,86	,06			
	Lisansüstü	27	1,95	,13				Lisansüstü	38	2,76	,12			
Psikolojik Sağlamlık	İlkokul	17	21,29	,90	,37	.772		İlkokul	2	17,00	1,00	2,42	.067	
	Lise	55	21,05	,71				Lise	24	15,75	1,04			
	Üniversite	111	20,48	,45				Üniversite	146	14,76	,38			
	Lisansüstü	27	21,37	1,01				Lisansüstü	38	17,02	,86			

*p < 0.05

Tablo 4.8.'e bakıldığında, çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne-baba ebeveyn tutumları, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin eğitim düzeylerine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla KAET-Ç Ölçeği, Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinden elde toplam puan/ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulandığı görülmektedir.

X kuşağının eğitim düzeylerine göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$). Y kuşağının eğitim düzeylerine göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.9. X ve Y Kuşağının Gelir Durumlarına Göre Göre Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Fark Testi (One Way-ANOVA)

X Kuşağı								Y Kuşağı						
Değişkenler	Gelir Durumu	n	$\bar{x} / \Sigma$	s.s.	F	p	Fark	Gelir Durumu	n	$\bar{x} / \Sigma$	s.s.	F	p	Fark
Anne Algılanan Ebeveyn Tutumları	Düşük	24	2,21	,09	,95	.386		Düşük	37	2,23	,06	1,00	.367	
	Orta	159	2,16	,02				Orta	161	2,25	,03			
	Yüksek	27	2,06	,08				Yüksek	12	2,42	,12			
Baba Algılanan Ebeveyn Tutumları	Düşük	24	2,05	,07	,18	.832		Düşük	37	2,05	,06	,05	.945	
	Orta	159	2,02	,02				Orta	161	2,03	,03			
	Yüksek	27	2,06	,07				Yüksek	12	2,02	,09			
Öz-Eleştirel Ruminasyon	Düşük	24	2,41	,17	3,50	.032	1 > 2	Düşük	37	2,78	,13	,03	.970	
	Orta	159	1,98	,06				Orta	161	2,81	,06			
	Yüksek	27	1,98	,13				Yüksek	12	2,80	,18			
Psikolojik Sağlamlık	Düşük	24	18,12	,92	4,17	.017	1 < 2	Düşük	37	15,21	,87	,37	.688	
	Orta	159	21,14	,37				Orta	161	15,40	,37			
	Yüksek	27	21,25	1,06				Yüksek	12	14,16	1,24			

*p<0.05

Tablo 4.9.'a bakıldığında bakıldığında, çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne-baba ebeveyn tutumları, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin gelir durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla KAET-Ç Ölçeği, Öz-Eleştirel Ruminasyon Ölçeği ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinden elde toplam puan/ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulandığı görülmektedir.

X kuşağının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$). Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır ($F=3,50$, $p=.037$; $F=4,17$, $p=.017$). Farklılık durumunun, düşük düzeyde gelir sahip katılımcıların orta düzeyde gelir durumuna sahip katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde öz-eleştirel ruminasyon durumun olduğu saptanmıştır. Ortaya çıkan bir diğer farklılık ise, orta düzeyde gelir sahip katılımcıların, düşük düzeyde gelir durumuna sahip katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde psikolojik sağlamlık durumuna sahip olduğu belirlenmiştir. Y kuşağının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.10. X ve Y Kuşağının Gelir Durumlarına Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları Arasındaki Fark Testi (One Way-ANOVA)

X Kuşağı								Y Kuşağı						
Değişkenler	Gelir Durumu	n	$\bar{x}$	s.s.	F	p	Fark	Gelir Durumu	n	$\bar{x}$	s.s.	F	p	Fark
Anne-Sıcaklık	Düşük	24	2,60	,14	,79	.453		Düşük	37	2,54	,12	,71	.489	
	Orta	159	2,67	,05				Orta	161	2,69	,05			
	Yüksek	27	2,47	,16				Yüksek	12	2,76	,24			
Baba-Sıcaklık	Düşük	24	2,42	,14	,27	.281		Düşük	37	2,33	,12	,63	.530	
	Orta	159	2,65	,05				Orta	161	2,42	,05			
	Yüksek	27	2,50	,15				Yüksek	12	2,59	,27			
Anne-Koruyucu	Düşük	24	2,30	,16	,50	.606		Düşük	37	2,42	,11	,48	.617	
	Orta	159	2,26	,05				Orta	161	2,40	,05			
	Yüksek	27	2,13	,13				Yüksek	12	2,61	,23			
Baba-Koruyucu	Düşük	24	2,17	,12	,73	.482		Düşük	37	2,15	,09	,38	.678	
	Orta	159	2,03	,04				Orta	161	2,10	,05			
	Yüksek	27	2,11	,14				Yüksek	12	1,97	,16			
Anne-Reddedici	Düşük	24	1,70	,12	1,28	.280		Düşük	37	1,68	,11	,83	.435	
	Orta	159	1,51	,04				Orta	161	1,62	,04			
	Yüksek	27	1,58	,11				Yüksek	12	1,84	,21			
Baba-Reddedici	Düşük	24	1,55	,10	2,04	.132		Düşük	37	,60	,09	,54	.583	
	Orta	159	1,40	,03				Orta	161	,54	,04			
	Yüksek	27	1,56	,10				Yüksek	12	,51	,14			

*p<0.05

Tablo 4.10.'a bakıldığında, çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne-baba ebeveyn tutumları alt boyutlarının gelir durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulandığı görülmektedir.

X kuşağının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne-baba sıcaklık, anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$). Y kuşağının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne-baba sıcaklık, anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.11. X ve Y Kuşağının Eğitim Düzeylerine Göre Algılanan Ebeveyn Tutumları Altboyutları Arasındaki Fark Testi (One Way-ANOVA)

X Kuşağı								Y Kuşağı						
Değişkenler	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}$	s.s.	F	p	Fark	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{x}$	s.s.	F	p	Fark
Anne-Sıcaklık	İlkokul	17	2,32	,11	3,31	.021	1 < 2	İlkokul	2	3,14	,71	1,91	.128	
	Lise	55	2,88	,10				Lise	24	2,36	,14			
	Üniversite	111	2,57	,07				Üniversite	146	2,70	,05			
	Lisansüstü	27	2,58	,16				Lisansüstü	38	2,70	,09			
Baba-Sıcaklık	İlkokul	17	2,14	,18	4,19	.007	1 < 2	İlkokul	2	2,21	,35	,79	.499	
	Lise	55	2,83	,10				Lise	24	2,22	,16			
	Üniversite	111	2,55	,06				Üniversite	146	2,45	,06			
	Lisansüstü	27	2,65	,13				Lisansüstü	38	2,41	,10			
Anne-Koruyucu	İlkokul	17	2,48	,18	1,08	.356		İlkokul	2	2,77	,66	,24	.862	
	Lise	55	2,16	,07				Lise	24	2,35	,14			
	Üniversite	111	2,23	,06				Üniversite	146	2,42	,05			
	Lisansüstü	27	2,34	,13				Lisansüstü	38	2,42	,11			
Baba-Koruyucu	İlkokul	17	1,94	,17	,47	.700		İlkokul	2	1,89	,05	,82	.481	
	Lise	55	2,02	,06				Lise	24	2,11	,10			
	Üniversite	111	2,10	,06				Üniversite	146	2,14	,05			
	Lisansüstü	27	2,03	,08				Lisansüstü	38	1,97	,10			
Anne-Reddedici	İlkokul	17	1,62	,11	1,73	.161		İlkokul	2	1,92	,78	1,15	.326	
	Lise	55	1,41	,05				Lise	24	1,72	,13			
	Üniversite	111	1,57	,05				Üniversite	146	1,59	,04			
	Lisansüstü	27	1,65	,13				Lisansüstü	38	1,64	,10			
Baba-Reddedici	İlkokul	17	1,50	,14	,27	.842		İlkokul	2	1,14	,14	,59	.619	
	Lise	55	1,40	,06				Lise	24	1,50	,09			
	Üniversite	111	1,43	,04				Üniversite	146	1,57	,04			
	Lisansüstü	27	1,48	,09				Lisansüstü	38	1,60	,08			

*p < 0.05

Tablo 4.11.'a bakıldığında çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne-baba ebeveyn tutumları alt boyutlarının eğitim düzeylerine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulandığı görülmektedir.

X kuşağının eğitim düzeylerine göre anne-baba sıcaklık boyutlarında anlamlı fark saptanmıştır ($F=3,31$, $p=.021$; $F=4,14$, $p=.007$). Anlamlı farklılığın kaynağı, lise düzeyinde eğitim durumuna sahip katılımcıların ilkökul düzeyinde eğitime sahip katılımcılara göre anne-baba sıcaklık algılarının daha yüksek düzeyde olduğu raporlanmıştır. Anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar ile eğitim düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$). Y kuşağının eğitim düzeylerine göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne-baba sıcaklık, anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$).

4.4. Değişkenlere Yönelik Korelasyon Testleri ve Özeleştiril Ruminasyon ile Algılanan Ebeveyn Tutumu Alt Boyutlarının Psikolojik Sağlık Şiddetine Etkisine Yönelik Bulgular

Katılımcılardan alınan bilgiler sonrasında ölçek puanları göz önünde bulundurularak Pearson Korelasyon Analizi ve ardından regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4.12. X Kuşağı Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-Anne Algılanan Ebeveyn Tutumları	1									
2-Baba Algılanan Ebeveyn Tutumları	,636**	1								
3-Öz-Eleştirel Ruminasyon	,350**	,265**	1							
4- Psikolojik Sağlamlık	-,136*	-,007	-,446**	1						
5- Anne-Duygusal Sıcaklık	,252**	,322**	-,173*	,149*	1					
6- Baba-Duygusal Sıcaklık	,246**	,407**	-,136*	,211**	,748**	1				
7- Anne-Aşırı Koruma	,881**	,483**	,417**	-,190**	-,148*	-,064	1			
8-Baba-Aşırı Koruma	,549**	,825**	,361**	-,117	-,041	-,076	,599**	1		
9-Anne-Reddetme	,510**	,224**	,366**	-,211**	-,577**	-,375**	,599**	,340**	1	
10-Baba-Reddetme	,266**	,447**	,274**	-,161*	-,336**	-,469**	,305**	,505**	,582**	1

*p < 0.05; **p < 0.01

Tablo 4.12.'ye bakıldığında, araştırma kapsamında belirlenen ana değişkenlerin ve alt boyutların X kuşağına göre ilişki durumlarının ve katsayılarının belirlenmesi için Pearson korelasyon analizi yapıldığı görülmektedir. Algılanan anne ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,350$; $p<0.01$). Öte yandan algılanan anne ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,237$; $p<0.05$). Algılanan baba ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,265$; $p<0.01$). Öte yandan algılanan baba ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Ayrıca öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında orta şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,446$; $p<0.01$). Anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,173$; $p<0.05$). Öte yandan anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,149$; $p<0.05$). Anne aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,417$; $p<0.01$). Öte yandan anne aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,190$; $p<0.01$). Anne reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,366$; $p<0.01$). Öte yandan anne reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,211$; $p<0.01$). Baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,136$; $p<0.05$). Öte yandan baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,211$; $p<0.01$). Baba aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,361$; $p<0.01$). Öte yandan baba aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Baba reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,274$; $p<0.01$). Öte yandan baba reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,161$; $p<0.05$).

Tablo 4.13. Y Kuşığı Algılanan Ebeveyn Tutumları Alt Boyutları, Öz-eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1-Anne Algılanan Ebeveyn Tutumları	1									
2-Baba Algılanan Ebeveyn Tutumları	,472**	1								
3-Öz-Eleştirel Ruminasyon	,386**	,229**	1							
4- Psikolojik Sağlamlık	-,259**	-,175*	-,605**	1						
5- Anne-Duygusal Sıcaklık	,314**	,168*	-,147*	,173*	1					
6- Baba-Duygusal Sıcaklık	,122	,384**	-,127	,124	,496**	1				
7- Anne-Aşırı Koruma	,890**	,436**	,431**	-,313**	-,012	-,020	1			
8-Baba-Aşırı Koruma	,415**	,870**	,254**	-,227**	,009	,014	,462**	1		
9-Anne-Reddetme	,574**	,225**	,405**	-,325**	-,440**	-,274**	,548**	,244**	1	
10-Baba-Reddetme	,312**	,509**	,315**	-,228**	-,272**	-,439**	,345**	,501**	,512**	1

*p < 0.05; **p < 0.01

Tablo 4.13.'e bakıldığında, araştırma kapsamında belirlenen ana değişkenlerin ve alt boyutların Y kuşağına göre ilişki durumlarının ve katsayılarının belirlenmesi için Pearson korelasyon analizi yapıldığı görülmektedir.

Algılanan anne ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,386$; $p<0.01$). Öte yandan algılanan anne ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,259$; $p<0.01$). Algılanan baba ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,229$; $p<0.01$). Öte yandan algılanan baba ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,175$; $p<0.05$). Ayrıca öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında orta şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,605$; $p<0.01$).

Anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,147$; $p<0.01$). Öte yandan anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,173$; $p<0.05$). Anne aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,431$; $p<0.01$). Öte yandan anne aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında orta şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,313$; $p<0.01$). Anne reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,405$; $p<0.01$). Öte yandan anne reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,325$; $p<0.01$).

Baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Öte yandan baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında da herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilmemiştir ($p>0.05$). Baba aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=,254$; $p<0.01$). Öte yandan baba aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir ($r=-,227$; $p<0.01$). Baba reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli,

anlamli ve pozitif yönlü iliŖki tespit edilmiŖtir ($r=,315$; $p<0.01$). Öte yandan baba reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlik Ŗiddeti arasında dŖk Ŗiddetli, anlamli ve negatif yönlü iliŖki tespit edilmiŖtir ($r=-,228$; $p<0.01$).

AraŖtırma kapsamında elde edilen anlamli iliŖkiler doğrultusunda deėiŖkenlerin etki katsayılarının belirlenmesi amacıyla regresyon analizi uygulanmıŖtır. Regresyon analizi, bağımsız açıklayıcı deėiŖkenlerin, bağımlı deėiŖken üzerindeki etkisinin ortaya konulması amacıyla yapılmaktadır (Arıkan, 2013:154). AraŖtırma kapsamında hipotezlerin test edilmesi amacıyla iki farklı regresyon analizi yapılmıŖtır. Bu regresyon analizi türlerinden birincisi, çoklu doğrusal regresyon analizinde basit doğrusal regresyon analizinden farklı olarak bir bağımlı deėiŖken üzerinde iki ya da daha fazla deėiŖkenin etkisinin ortaya konması amaçlanmaktadır. Kullanılan ikinci regresyon analizi türü hiyerarŖik regresyon analizidir. Bu analiz türünde ise belirlenen model üzerinde deėiŖkenlerin anlamli bir etkilerinin yordanması hedeflenmektedir (Ural ve Kılıç, 2018:237).

Tablo 4.14. X Kuşağı Anne-Baba Algılanan Ebeveyn Tutumu Alt Boyutlarının Özeleştirel Ruminasyon ile Psikolojik Sağlamlık Şiddetini Yordaması

Bağımsız Değişken		B	t	p	β	R ²	ΔR ²
<i>Sabit</i>	Model 1	26,638	30,77	.000			
<i>Öz-Eleştirel Ruminasyon</i>		-2,866	-7,18	.000	-,446	,199	,195
<i>Sabit</i>	Model 2	25,586	11,78	.000			
<i>Öz-Eleştirel Ruminasyon</i>		-2,776	-6,22	.000	-,432		
<i>Anne Sıcaklık</i>		-1,018	-,15	.460	-,158	,205	,189
<i>Anne Koruyucu</i>		-,155	-,21	.845	-,022		
<i>Anne Reddedici</i>		-,746	-,69	.770	-,083		
<i>Sabit</i>	Model 3	24,225	10,71	.000			
<i>Öz-Eleştirel Ruminasyon</i>		-2,808	-6,27	.000			
<i>Anne Sıcaklık</i>		-1,018	-1,35	.177			
<i>Anne Koruyucu</i>		-,155	-,21	.830			
<i>Anne Reddedici</i>		-,746	-,69	.490		,231	,209
<i>Baba Sıcaklık</i>		1,743	2,49	.013	,266		
<i>Baba Koruyucu</i>		,585	,77	.442	,070		
<i>Baba Reddedici</i>		,511	,50	.618	,050		
Bağımlı Değişken: Psikolojik Sağlamlık							
Model 1: F: 51,681; p=.000		Model 2: F: 13,182; p=.000		Model 3: F: 8,770; p=.000			

Tablo 4.14'e bakıldığında, X kuşağına göre katılımcılarına bağlı olarak, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık arasındaki etkide Anne-Baba algılanan ebeveyn tutumu alt boyutlarının üzerindeki yardama düzeyinin tespit edilmesi amacıyla regresyon analizlerinde hiyerarşik çoklu regresyon modeli yapıldığı görülmektedir. Raporlanan çoklu regresyon analizinde Model 1'de öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık dahil edilmiş daha sonrasında Model 2'de anne algılanan ebeveyn tutumu alt boyutları dahil edilmiş ve son olarak Model 3'te baba algılanan ebeveyn tutumu alt boyutlarını dahil edilerek enter yöntemi ile analiz gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin ilk basamağında öz-

eleştirel ruminasyon durumunun psikolojik sağlamlık üzerinde %19,5'lik ($\Delta R^2=.195$) bir açıklama gücü gösterdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan modelin de istatistiksel açıdan anlamlı olduğu doğrulanmıştır. İkinci aşamada ise ek olarak işleme dahil edilen anne algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,6'lık bir azalış göstererek %18,9'a ($\Delta R^2=.189$) düşürmüştür. Son aşamada ise baba algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %2'lik bir artış göstererek %20,9'a ($\Delta R^2=.209$) yükselmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonucunda açıklanan toplam varyansa anlamlı katkı sağlayan alt boyutun; “Baba Sıcaklık Tutumu ($p=.013$)” olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.15. Y Kuşağı Anne-Baba Algılanan Ebeveyn Tutumu Alt Boyutlarının Özeleştirel Ruminasyon ile Psikolojik Sağlamlık Şiddetini Yordaması

Bağımsız Değişken		B	t	p	β	R ²	ΔR ²
<i>Sabit</i>	Model 1	25,201	26,78	.000			
<i>Öz-Eleştirel Ruminasyon</i>		-3,520	-10,96	.000	-,605	,366	,369
<i>Sabit</i>	Model 2	24,442	13,77	.000			
<i>Öz-Eleştirel Ruminasyon</i>		-3,238	-8,87	.000	-,557		
<i>Anne Sıcaklık</i>		,500	1,13	.259	-,073	,378	,366
<i>Anne Koruyucu</i>		-,347	-,69	.491	-,050		
<i>Anne Reddedici</i>		-,320	-,51	.609	-,040		
<i>Sabit</i>	Model 3	24,394	12,13	.000			
<i>Öz-Eleştirel Ruminasyon</i>		-3,228	-8,76	.000	-,555		
<i>Anne Sıcaklık</i>		,447	,91	.360	,065		
<i>Anne Koruyucu</i>		-,100	-,18	.854	-,014	,384	,362
<i>Anne Reddedici</i>		-,513	-,76	.444	-,064		
<i>Baba Sıcaklık</i>		,221	,46	.644	,033		
<i>Baba Koruyucu</i>		-,736	-1,34	.181	-,097		
<i>Baba Reddedici</i>		,572	,80	.423	,065		
Model 1: F: 120,204 ; p=.000		Model 2: F: 31,163 ; p=.000		Model 3: F: 17,969; p=.000			

Tablo 4.15.'e bakıldığında, Y kuşağı katılımcılarında, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık arasındaki etkide Anne-Baba algılanan ebeveyn tutumu alt boyutlarının üzerindeki yardama düzeyinin tespit edilmesi amacıyla regresyon analizlerinde hiyerarşik çoklu regresyon modeli yapıldığı görülmektedir. Raporlanan çoklu regresyon analizinde Model 1'de öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık dahil edilmiş daha sonrasında Model 2'de anne algılanan ebeveyn tutumu alt boyutları dahil edilmiş ve son olarak Model 3'te baba algılanan ebeveyn tutumu alt boyutlarını dahil edilerek enter yöntemi ile analiz gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin ilk basamağında öz-eleştirel ruminasyon durumunun psikolojik sağlamlık üzerinde %36,9'luk ($\Delta R^2=.369$) bir açıklama gücü gösterdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan modelin de istatistiksel açıdan anlamlı olduğu doğrulanmıştır. İkinci aşamada ise ek olarak işleme dahil edilen anne algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,3'lük bir azalış göstererek %36,6'a ($\Delta R^2=.366$) düşürmüştür. Son aşamada ise baba algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,4'lük bir azalış göstererek %36,2'ya ($\Delta R^2=.366$) düşmüştür. Gerçekleştirilen analiz sonucunda açıklanan toplam varyansa anlamlı katkı sağlayan herhangi bir alt boyutun olmadığı raporlanmıştır.

5 TARTIŞMA

Bu çalışmada, ilerleyen zamanla da birlikte önemli bir konu haline gelmiş olan kuşaklar arası farklılıklar da göz önünde bulundurularak, X ve Y kuşağı bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ve özeleştirel ruminasyon seviyeleri, algılanan ebeveyn tutumu bağlamında incelenmiştir. Çalışmaya 1965-1999 yılları arasında doğmuş X ve Y kuşağından 224'ü kadın, 196'sı erkek olacak şekilde toplamda 420 kişi dahil edilmiştir. Araştırmaya dair bulgular bu bölüm içerisinde ayrı şekilde ele alınmış ve incelenmiştir.

5.1. Sosyodemografik Verilere İlişkin Bulgular

Gerçekleştirilen çalışmada, her bir kuşak için 210 kişi olmak üzere toplamda 420 kişi araştırmaya dahil edilmiş ve sonuçlar karşılaştırılmıştır. Çalışmanın bu kısmında, elde edilen sonuçlar alanyazındaki bilgilere göre yorumlanacaktır.

Bireylerin algılanan ebeveyn tutumları alt boyutları arasında kuşaklar arası karşılaştırma yapabilmek için bağımsız gruplar t testi gerçekleştirilmiştir. Buna göre X kuşağı bireyler, Y kuşağı bireylere göre daha yüksek algılanan anne aşırı koruyuculuğu, algılanan baba sıcaklığı ve algılanan baba reddediciliği bildirmişlerdir. Literatüre bakıldığında, her kuşağın kendine özgü niteliklere, yetişme biçimlerine, beklentilere, algılara, davranışlara, daha güçlü veya daha zayıf oldukları alanlara sahip olduğu ve her yeni kuşakla birlikte, bireylerin algıları ve tutumlarının da değiştiği görülmektedir (Albayrak ve Özkul, 2013: 18; Lower, 2008). Bu kuşaklar arasındaki değişikliklerden en belirgin olanlarından birinin, bireylerin yetiştirilme yöntemleri ve ebeveynlerinin tutumları olduğu düşünülmektedir. Kuşakların özellikleri değiştikçe, ebeveynlerin yetiştirme tarzları da değişir (Baumrind, 1991; Taylor, 2014). Karaman (2019), X ve Y kuşaklarının ebeveynlik tutumlarını araştırırken, ebeveynlik tutumlarının bir üst kuşaktan etkilendiğini ve X kuşağından annelerin, kendi annelerinin tutumlarını taklit etmeleriyle benzer ebeveynlik davranışlarına sahip olduğunu ifade etmiştir. Literatürdeki diğer çalışmalara bakıldığında, sonraki nesillere ait duygusal sıcaklık tutumlarının, kişilerin ebeveynlerinden gördükleri duygusal

sıcaklık tutumu ile ilişkili olduğu (Savelieva ve ark., 2019), bu ilişkinin Lundberg ve arkadaşlarının (2000) gerçekleştirdiği benzer bir çalışmada en yüksek korelasyona sahip olduğu gözlenmiştir. Alanyazındaki bu bilgilere de dayanarak, kuşaklararası gerçekleşen söz konusu algılanan ebeveyn tutumu farklılıklarının, kişileri yetiştiren bir önceki kuşaklardan etkilenmiş olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte bazı çalışmalar, ebeveyn tutumlarını sosyoekonomik şartların da etkilediğini; düşük seviye sosyoekonominin ebeveynlik tutumlarının sözel ve duygusal cevap verme, aileye eşlik, güçlendirme ve destek gibi birtakım yönlerini olumsuz etkilediğini göstermiştir (Bradley ve Corwyn, 2002; Sarsour ve ark., 2011). Ek olarak birçok çalışma kişilerin algılarının, yaşadıkları dönemlerdeki politik gelişmeler, global ekonomik durum, sosyal ilişkiler gibi birçok durumdan etkilendiğini göstermiştir. Bu durumla ilgili daha kapsamlı bilgiye ulaşmak için kişileri yetiştiren ebeveynlerin hangi kuşaklardan olduğuna yönelik bilgilerin toplanmasının gelecek araştırmalar için önemli olabilir. Bu bilgiler sayesinde söz konusu anne-babaların kuşaklarının konjonktürleri ile ebeveyn tutumları arasında ilişkiler değerlendirilebilir.

Algılanan anne duygusal sıcaklığı, cinsiyete göre kuşaklar arası karşılaştırılmıştır. Bulgular incelendiğinde, X kuşağındaki kadın katılımcıların, X kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan anne sıcaklık bildirdikleri görülmektedirken; Y kuşağındaki kadın katılımcıların, Y kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan anne duygusal sıcaklığı bildirdiği görülmektedir. Bu bulgular, iki kuşak için de benzer tablo olduğunu göstermektedir. Bu bulgular alanyazın ile uyumludur. Someya ve arkadaşları (1999), kızların erkeklere oranla anneleri tarafından daha fazla önemsenmiş hissettiklerini bildirmişlerdir. Benzer şekilde Akhun (2012) tarafından gerçekleştirilen farklı bir çalışmada, erkeklerin kadınlara göre, annelerini ve babalarını duygusal açıdan daha fazla yoksun bırakıcı algıladıkları görülmüştür. Ailede duygusal sıcaklığın olması, aile içinde destek sunulduğu ve duygu paylaşımlarının yapıldığına yönelik bir gösterge olabilmektedir. Demirsu (2019), gerçekleştirdiği bir çalışmada, anne duygusal sıcaklığına dair ortalama puanlarının, erkeklere göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde, bireylerin algıladıkları ebeveyn tutumlarının, kişilerin kültürel özellikleri ve toplumdaki cinsiyet rollerinden etkilendiği söz konusu olabilir. Araştırmalarda erkeklerin, kadınlara oranla daha az duygu ifade ettiği düşünülmektedir (Fabes ve Martin, 1991; Brody ve Hall, 1993). Bu durumla da tutarlı

olarak, kadınların erkeklere oranla kişilerarası ilişkilere daha fazla odaklandıkları ve duygu paylaşımında bulundukları; erkeklerin ise kişilerarası ilişkilerde duygu ifade etmekte daha fazla zorluk yaşadığı gözlenmiştir (Brody, 1997). Bu durumun kaynakları değerlendirildiğinde, ebeveynlerin erkek çocuklara sosyal kabul kaygısı ile cinsiyet rollerine uygun, güçlü durmaya yönelik baskılar uygulanmasının, erkeklerin ebeveynleri tarafından kabulleri için daha az duygu paylaşmalarına yol açmış olabileceği düşünülmektedir (Brody, 1997). Ayrıca, erkeklerin kadınlara göre daha az anne sıcaklığı bildirmesinin sebepleri arasında, bu durum göz önünde bulundurulabilir. Gerçekleştirilen önceki çalışmalarda, bu durumla tutarlı olacak şekilde, annelerin erkeklere kızlarına oranla daha az duygularından bahsettiği tespit edilmiştir (Adams ve ark., 1995; Brody ve Hall, 2000). Bununla birlikte algılanan baba duygusal sıcaklığı cinsiyete göre kuşaklararası karşılaştırıldığında, X ve Y kuşağının her ikisi için de cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Algılanan anne sıcaklığı ve algılanan baba sıcaklığı, katılımcıların psikiyatrik ilaç kullanma durumlarına ve psikolojik destek alma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, her iki kuşakta da algılanan anne sıcaklık alt boyutu ve algılanan baba sıcaklık boyutu ile ilaç kullanımı arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Öte yandan, Y kuşağında psikolojik destek alma durumuna göre algılanan anne sıcaklığı ile anlamlı bir fark görülmüştür. Y kuşağında psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha yüksek algılanan anne duygusal sıcaklığı bildirmeleri söz konusudur. Alanyazında, psikolojik destek alma durumu ile algılanan anne sıcaklığı arasındaki ilişkiyi değerlendiren çalışmaların sayısı kısıtlıdır. Bununla birlikte, psikolojik destek alma durumu, kişinin hayatında sahip olduğu sosyal desteklerden biri olmaktadır. Ancak bu sosyal desteği almaya açık olmak, psikolojik destek sürecinin tabiatı gereği duygu paylaşımında bulunmayı gerektirmektedir. Yukarıda da bahsedildiği gibi, alanyazına bakıldığında algılanan ebeveyn duygusal sıcaklık tutumları ve duygu paylaşımı arasında ilişki olduğu düşünülmektedir (Brody, 1997). Bu durumun, algılanan anne sıcaklığının yüksek olmasının, kişilerin terapi sürecinde olmaya yönelik tercihlerini etkilemiş olabileceği düşünülmüştür. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne sıcaklık ve algılanan baba sıcaklık ebeveyn tutumları alt boyutlarının gelir durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda her iki kuşak için de kişilerin gelir durumuna göre algılanan anne duygusal sıcaklık ve algılanan baba duygusal sıcaklık için anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışma

grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne duygusal sıcaklık ve algılanan baba duygusal sıcaklık ebeveyn tutumları alt boyutlarının eğitim düzeylerine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda X kuşağının eğitim düzeylerine göre algılanan anne duygusal sıcaklık ve algılanan baba duygusal sıcaklık boyutlarında anlamlı bir fark görülmüştür. Anlamlı farklılığın kaynağı olarak, lise düzeyinde eğitim durumuna sahip katılımcıların ilkokul düzeyinde eğitime sahip katılımcılara göre anne sıcaklık ve baba sıcaklık algılarının daha yüksek düzeyde olduğu raporlanmıştır. Alanyazına bakıldığında, birçok çalışmada eğitim seviyesi arttıkça, ebeveynlerin algılanan demokratik tutumlarının da artış olduğu görülmüştür (Yaprak, 2007; Kaya ve ark., 2012). Bireylerin eğitim seviyelerindeki artışın, ebeveyn tutumlarına dair olumlu bir etki sağladığı ve kişilerin geleneksel ebeveyn tutumlarından etkilenme şiddetlerini azalttığı düşünülmektedir (Huseynzade, 2023). Öte yandan Y kuşağının eğitim düzeylerine göre algılanan anne sıcaklık ve algılanan baba sıcaklık boyutları arasında anlamlı fark görülmemiştir.

Algılanan anne koruyuculuğu ve algılanan baba koruyuculuğu, cinsiyete göre kuşaklar arası karşılaştırılmıştır. Bulgular incelendiğinde, X kuşağındaki kadın katılımcıların, X kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan anne koruyuculuğu bildirdikleri görülmektedir; Y kuşağındaki kadın katılımcıların, Y kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan anne aşırı koruma bildirdiği görülmektedir. Algılanan baba aşırı koruma cinsiyete göre kuşaklararası karşılaştırıldığında, X kuşağındaki kadın katılımcıların, X kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan baba koruyuculuğu bildirdikleri görülmektedir; Y kuşağındaki kadın katılımcıların, Y kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan baba aşırı koruma bildirdiği görülmektedir. Bu bulgular, iki kuşak için de benzer tablo olduğunu göstermektedir. Bu bilgiler literatürdeki birçok çalışma ile örtüşmektedir. Örneğin, Hüseyinzade (2023), gerçekleştirdiği çalışmasında kız çocuğu sahibi ebeveynlerin ebeveyn tutumlarından aşırı koruyuculuk puanlarının, erkek çocuğu sahibi olan ebeveynlere göre daha yüksek olduğunu bulmuştur. Farklı bir çalışmada ise Stephens (2009) cinsiyete göre ebeveyn tutumlarının farklılaşma durumunu incelemiştir ve kız çocuklarının anne ve babalarından daha fazla koruyucu tutumlar gördüğü sonucunu bulgulamıştır. Bu durumun, kültürden kültüre değişebileceği (Brody, 1997); örneklemin ait olduğu

kültürün kız çocuklarını toplum baskıları sebebiyle aşırı koruyucu yetiştirme özelliğinden de etkilenmiş olabileceği düşünülmektedir. Algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma, katılımcıların psikiyatrik ilaç kullanma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, X kuşağındaki bireylerin psikiyatrik ilaç kullanımına göre anne aşırı koruma ve baba aşırı koruma tutumları için anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağından psikiyatrik ilaç kullanan bireyler, ilaç kullanmayan bireylere göre daha yüksek algılanan anne koruyuculuğu ve algılanan baba koruyuculuğu bildirmişlerdir. Öte yandan, Y kuşağı bireylerinde psikiyatrik ilaç kullanımına göre algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma için anlamlı bir fark görülemedi. Algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma boyutları, katılımcıların psikolojik destek alma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, X kuşağı için psikolojik destek alma durumuna göre algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma ile anlamlı bir fark görülmemiştir. Öte yandan, Y kuşağında psikolojik destek alma durumuna göre algılanan anne aşırı koruma ile anlamlı bir fark görülmüştür. Y kuşağında psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha yüksek algılanan anne aşırı koruma bildirmeleri söz konusudur. Bununla birlikte Y kuşağında psikolojik destek alma durumuna göre algılanan baba aşırı koruma ile anlamlı bir fark görülmemiştir. Yapılan bir çalışmadaki bulgulara göre, sıcaklık anne ve baba tutumlarının psikolojik rahatsızlık geçiren bireylerde daha az görüldüğü; saldırgan, reddedici ve agresif tutumların ise psikolojik rahatsızlık geçirmiş kişilerde daha fazla görüldüğü ifade edilmiştir (Arar, 2019). Alanyazındaki bilgiler ışığında, psikolojik ve psikiyatrik destek arama, psikiyatrik ilaç kullanımı olası bir psikolojik zorlanma veya psikiyatrik rahatsızlığı düşündürmüş ve ebeveyn koruyucu tutumlarıyla ilişkisi olabileceği göz önünde bulundurulmuştur. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma ebeveyn tutumları alt boyutlarının gelir durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda her iki kuşak için de kişilerin gelir durumuna göre algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma için anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma ebeveyn tutumları alt boyutlarının katılımcıların eğitim düzeyine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda her iki kuşak için de kişilerin eğitim düzeyine göre

algılanan anne aşırı koruma ve algılanan baba aşırı koruma için anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği, cinsiyete göre kuşaklar arası karşılaştırılmıştır. Bulgular incelendiğinde, X kuşağında cinsiyete göre baba reddediciliği için anlamlı bir fark bulunamazken; anne reddediciliği için anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağındaki kadın katılımcıların, X kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan anne reddediciliği bildirdikleri görülmektedir; Y kuşağındaki kadın katılımcıların, Y kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan anne reddediciliği bildirdiği görülmektedir. Y kuşağı bireylerde algılanan baba reddediciliğinin cinsiyete göre anlamlı bir farkı bulunmaktadır. Y kuşağındaki kadın katılımcıların, Y kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla algılanan baba reddediciliği bildirdiği görülmektedir. Söz konusu bulgular şaşırtıcı bir tabloyu göstermiştir. Alanyazındaki çalışmalara bakıldığında, birçok çalışmada ebeveynlerin reddedici tutumunun erkek bireyler tarafından daha çok algılandığı ifade edilmiştir (Buschgens ve ark., 2010). Someya ve arkadaşları (1995), gerçekleştirdikleri çalışmada erkekler babaları için daha yüksek reddedici tutum bildirmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, literatürdeki çalışmalardan farklılaşmaktadır. Bu durumun üzerinde kültürel farklılıkların rol oynamış olabileceği düşünülmektedir. Algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği, katılımcıların psikiyatrik ilaç kullanma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, X kuşağı için hem anne hem baba reddediciliğine yönelik; Y kuşağı için anne reddediciliğine yönelik herhangi anlamlı bir fark bulunamamıştır. Psikiyatrik ilaç kullanan bireylerin daha yüksek algılanan baba reddi bildirdiği tespit edilmiştir. Algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği, katılımcıların psikolojik destek alma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, X kuşağı için psikolojik destek alma durumuna göre algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği ile anlamlı bir fark görülmemiştir. Öte yandan, Y kuşağında psikolojik destek alma durumuna göre algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği ile anlamlı bir fark görülmüştür. Y kuşağında psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha yüksek algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği bildirmeleri söz konusudur. Çalışmanın başlarında ilgili literatür taramasında da belirtildiği gibi, ebeveyn reddedici ve aşırı koruyucu tutumları, depresyon ve anksiyete gibi birçok

psikolojik zorlanma ile ilişkili olduğu alanyazında birçok araştırma tarafından ifade edilmiştir. Bu sebeple, anne koruyuculuğunu ele alan bölümde olduğu gibi, psikiyatrik ilaç kullanma ve psikolojik destek alma durumunun; olası psikolojik bir zorlanma ile ilgili olabileceği düşünülmüştür. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği ebeveyn tutumları alt boyutlarının gelir durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda her iki kuşak için de kişilerin gelir durumuna göre algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği için anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği ebeveyn tutumları alt boyutlarının katılımcıların eğitim düzeyine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda her iki kuşak için de kişilerin eğitim düzeyine göre algılanan anne reddediciliği ve algılanan baba reddediciliği için anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Öz Eleştirel Ruminasyon, cinsiyete göre kuşaklar arası karşılaştırılmıştır. Bulgular incelendiğinde, X ve Y kuşağının her ikisi için de cinsiyete göre öz eleştirel ruminasyon için anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağındaki kadın katılımcıların, X kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla öz eleştirel ruminasyon bildirdikleri görülmektedir; Y kuşağındaki kadın katılımcıların, Y kuşağındaki erkek katılımcılara göre daha fazla öz eleştirel ruminasyon bildirdiği görülmektedir. Alanyazına bakıldığında, kadınların erkeklere göre daha fazla ruminasyon gösterdiklerini belirten birçok çalışma görülmektedir (Nolen-Hoeksema, 1987; Baker ve ark., 2009; Neziroğlu, 2010). Öz-eleştirel düşünmenin kadınlarda beklentiye karşılayamamalarına dair endişeler sebebiyle negatif öz değerlendirme yaptıklarından olabileceği bildirilmiştir (Pedro ve ark., 2019). Bu bağlamda araştırmada elde edilen bulgular, literatürdeki bilgilerle örtüşmektedir. Öz eleştirel ruminasyon, katılımcıların psikiyatrik ilaç kullanma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, X kuşağındaki bireylerin psikiyatrik ilaç kullanımına göre öz eleştirel ruminasyon için anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağından psikiyatrik ilaç kullanan bireyler, ilaç kullanmayan bireylere göre daha yüksek öz eleştirel ruminasyon bildirmişlerdir. Bununla birlikte, Y kuşağı bireylerinde psikiyatrik ilaç kullanımına göre öz eleştirel ruminasyon için anlamlı bir fark görülmüştür. Y kuşağı bireylerinde

de, X kuşağından bireylerin sonuçlarına benzer şekilde ilaç kullandığını belirten bireylerin daha yüksek öz eleştirel ruminasyon bildirlikleri gözlenmiştir. Öz eleştirel ruminasyon, katılımcıların psikolojik destek alma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, her iki kuşak için de psikolojik destek alma durumuna göre öz eleştirel ruminasyon ile anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağında psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha yüksek öz eleştirel ruminasyon bildirmeleri söz konusudur. Benzer şekilde, Y kuşağında psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha yüksek öz eleştirel ruminasyon bildirdikleri gözlenmiştir. Öz-eleştirel ruminasyon, depresyon ve anksiyete gibi birçok zorlanma hali ile ilişkili bulunmuştur (Nolen-Hoeksema, 1987). Tartışma bölümünde daha önce de ifade edildiği gibi, kişilerin psikolojik destek alma ve psikiyatrik ilaç kullanma durumlarının psikolojik zorlanmalardan kaynaklanarak gerçekleşmiş olabileceği ve bunun öz-eleştirel ruminasyon seviyeleri ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının bildirdikleri öz eleştirel ruminasyon durumunun, katılımcıların eğitim durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda her iki kuşak için de kişilerin eğitim durumuna göre öz eleştirel ruminasyon için anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, öz eleştirel ruminasyon durumlarının katılımcıların gelir düzeyine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda X kuşağında gelir durumuna göre öz-eleştirel ruminasyon ile anlamlı bir fark bulunmuştur. Farklılık durumunun, düşük düzeyde gelir sahip katılımcıların orta düzeyde gelir durumuna sahip katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde öz-eleştirel ruminasyon durumun olduğu saptanmıştır. Gerçekleştirilen önceki bazı çalışmalara bakıldığında, düşük gelir düzeyine sahip olan bireylerin yetersizlik duygusu ve kendine yönelik olumsuz düşünme hali gösterdiği belirtilmiştir (Suna, 2023). Bu bağlamda, bulgular literatürle uyumludur. Öte yandan, Y kuşağının gelir durumlarına göre öz-eleştirel ruminasyon düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir.

Psikolojik sağlamlık, cinsiyete göre kuşaklar arası karşılaştırılmıştır. Bulgular incelendiğinde, X ve Y kuşağının her ikisi için de cinsiyete göre psikolojik sağlamlık için anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağındaki erkek katılımcıların, X kuşağındaki kadın katılımcılara göre daha fazla psikolojik sağlamlık bildirdikleri görülmekteyken;

Y kuşağındaki erkek katılımcıların, Y kuşağındaki kadın katılımcılara göre daha fazla psikolojik sağlamlık bildirdiği görülmektedir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında, psikolojik sağlamlığın cinsiyete göre farklılaştığını gösteren ve göstermeyen çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Söz konusu farklılığın örneklem özelliklerine dair farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmüştür. Yılmaz ve arkadaşları (2013), üniversite öğrencileriyle yaptıkları bir çalışmada kadınların erkeklere oranla daha düşük seviyede psikolojik sağlamlık bildirdiklerini ifade etmişlerdir. Yine benzer şekilde Batan (2016), psikolojik dayanıklılık ölçeğinin sosyal yeterlilik boyutunda erkek bireylerin psikolojik sağlamlık seviyelerinin kadınlara göre daha fazla olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, literatürdeki bazı çalışmalarla uyumluluk göstermektedir. Psikolojik sağlamlık, katılımcıların psikiyatrik ilaç kullanma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, her iki kuşaktan bireylerin psikiyatrik ilaç kullanımına göre psikolojik sağlamlık için anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağından psikiyatrik ilaç kullanan bireyler, ilaç kullanmayan bireylere göre daha yüksek psikolojik sağlamlık bildirirken; Y kuşağı bireylerinde, X kuşağından bireylerin sonuçlarına benzer şekilde ilaç kullandığını belirten bireylerin daha yüksek psikolojik sağlamlık bildirlikleri gözlenmiştir. Psikolojik sağlamlık, katılımcıların psikolojik destek alma durumlarına göre X ve Y kuşağı arasında karşılaştırılmak istendiğinde, her iki kuşak için de psikolojik destek alma durumuna göre psikolojik sağlamlık ile anlamlı bir fark görülmüştür. X kuşağında psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha yüksek psikolojik sağlamlık bildirmeleri söz konusudur. Benzer şekilde, Y kuşağında psikolojik destek alan bireylerin, almayanlara göre daha yüksek psikolojik sağlamlık bildirdikleri gözlenmiştir. Psikolojik destek alıyor olmanın bir sosyal kaynak olduğunu da göz önünde bulundurarak, söz konusu desteklerin psikolojik sağlamlık üzerinde olumlu etkilere sebep olduğu birçok çalışma tarafından ifade edilmiştir. Bununla birlikte psikiyatrik ilaç kullanımının da kişilerin psikolojik sağlamlığı üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının bildirdikleri psikolojik sağlamlık durumunun, katılımcıların eğitim durumlarına bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda her iki kuşak için de kişilerin eğitim durumuna göre psikolojik sağlamlık ile anlamlı bir fark bulunamamıştır. Çalışma grubundaki X ve Y kuşaklarının, psikolojik sağlamlık durumlarının katılımcıların gelir düzeyine bağlı farklılıklarını belirlemek amacıyla ortalama puanları baz alınarak tek yönlü ANOVA

testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda X kuşağında gelir durumuna göre psikolojik sağlık ile anlamlı bir fark bulunmuştur. Farklılık durumunun, orta düzeyde gelire sahip katılımcıların, düşük düzeyde gelir durumuna sahip katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde psikolojik sağlık durumuna sahip olmasıyla gerçekleştiği belirlenmiştir. Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Yetişkinlerle gerçekleştirilen bir çalışmada, kişilerin gelir durumlarının yükseldikçe psikolojik sağlık durumlarının da arttığı görülmüştür (Bektaş ve Özben, 2016). Başka bir çalışmada Korkmaz ve arkadaşları (2015), bireylerin gelir durumlarının yüksek olmasıyla yaşam kalitelerinin arttığı ve söz konusu durumun yaşam memnuniyetlerine katkıda bulunduğunu ele almışlardır. Öte yandan bu çalışmada, Y kuşağının gelir durumlarına göre psikolojik sağlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir.

5.2. Korelasyon Analizi Bulgularının Yorumlanması

Çalışmada X kuşağında gerçekleştirilen korelasyon analizlerine bakıldığında, psikolojik sağlık ve özeleştirel ruminasyon arasında orta şiddetin üzerinde dikkate değer, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Literatürdeki bilgiler ruminasyon ve psikolojik sağlık arasında negatif yönlü ilişki olduğunu ifade etmektedir (Çetinkaya ve ark., 2017; Willis ve Burnett, 2016). Ülkemizde gerçekleştirilen farklı bir çalışmada ise, özeleştirel ruminasyonun psikolojik sağlamlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu ifade edilmiştir (Pamuk ve Gökce, 2020). Bu çalışmada elde edilen bulgular, literatürdeki bilgilerle uyumludur.

X kuşağına dair yapılan analizlere bakıldığında, algılanan anne ebeveyn tutumu ile özeleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki görülürken; algılanan anne ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlık arasında düşük şiddetli, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki görülmüştür. Baba algılanan ebeveyn tutumları ile özeleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki görülürken; baba algılanan ebeveyn tutumları ile psikolojik sağlık arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Çocukların bakım verenleriyle kurdukları etkileşimler, kişilik temellerinin gelişimlerinde büyük oranda etkilidir (Çağdaş ve Şahin, 2006). Bireyler ailelerinin tutum ve davranışlarını gözlemler ve kendi tutumlarını bunlara göre düzenler (Vakkas, 2016). Literatürdeki çalışmalara bakıldığında, bakım verenlerle olumlu ilişkiye sahip

olmanın, kişilerin zorlayıcı durumlarla başa çıkma becerisini arttıran bir sosyal destek sunduğu ifade edilmiştir (Cohen ve Wills, 1985; Baumrind, 1991). X kuşağına dair gerçekleştirilen analizlerde, algılanan anne duygusal sıcaklıkları arttığında, öz-eleştirel ruminasyonun azaldığı; anne duygusal sıcaklığı arttığında psikolojik sağlamlığın arttığı görülmüştür. Öte yandan X kuşağına ilişkin gerçekleştirilen bulgulara baktığımızda baba algılanan duygusal sıcaklık arttığında bireydeki özeleştirel ruminasyonun azaldığını, psikolojik sağlamlığın ise arttığını söylemek mümkündür. Bu bulgular literatürdeki bilgilerle de örtüşmektedir. Demirsu (2018), gerçekleştirdiği çalışmada annelerin algılanan duygusal sıcaklık düzeyi arttığında, psikolojik dayanıklılık düzeyinin de arttığını bulmuştur. Diğer bir çalışmada, anneleri tarafından uygulanan tutumun kabul, destek ve şefkat ile ilişkili olduğu çocuklarda bu tutumları deneyimlemeyen çocuklarla karşılaştırıldığında psikolojik dayanıklılığın daha yüksek olduğunu göstermiştir (Werner ve Smith, 1982; Lavasani ve ark., 2011). Ruminasyon ile benzer bir şekilde, öz eleştirel ruminasyon oluşumunun da ebeveyn tutumları ile bağlantılı olduğu, ebeveynin sıcak yaklaşımının öz eleştirel ruminatif düşünceleri negatif yönde etkilediği literatürdeki çeşitli araştırmalarca tespit edilmiştir (Brewin ve diğerleri, 1996; Furnham ve Cheng, 2000).

Çalışmada yer alan X kuşağına dair diğer bir bulguya bakıldığında ise, algılanan anne aşırı koruma tutumu arttığında, bireyde özeleştirel ruminasyonun da arttığı; öte yandan anne aşırı koruma arttığında psikolojik sağlamlığın azaldığı görülmüştür. X kuşağına ilişkin gerçekleştirilen bir diğer bulguda, algılanan anne reddetme tutumu arttığında özeleştirel ruminasyonun arttığını, psikolojik sağlamlığın ise azaldığını söylemek mümkündür. Benzer şekilde X kuşağına ilişkin gerçekleştirilen bulgular, algılanan baba aşırı koruma tutumu arttığında bireydeki özeleştirel ruminasyon seviyesinin arttığını göstermiştir. Algılanan baba reddetme tutumu arttığında bireydeki özeleştirel ruminasyonun arttığını; psikolojik sağlamlığın ise azaldığını söylemek mümkündür. Söz konusu bulgular, literatürdeki bilgilerle de uyumludur. Zümbül (2022), çalışmasındaki bulgulara, ruminasyon yatkınlığı ile koruyucu ebeveyn tutumları arasında pozitif ilişki saptamıştır. Werner (1989), bakım verenlerin emosyonel ve davranışsal destekleri ile, çocukların yaşadığı zorlayıcı deneyimlere adaptasyonunu kolaylaştırdıklarını ifade etmektedir. Farklı bir diğer çalışmada, Spasojevic ve Alloy (2002), yüksek ruminasyon seviyesi gösteren üniversite öğrencilerinin, ebeveynleri tarafından aşırı kontrolcü tutumlarla yetiştirildiğini

bildirmişlerdir ve ruminasyonun kontrolcü ve reddedici ebeveyn tutumları ile ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bireylerin algıladıkları aşırı kontrolcü tutumlar, birçok çalışmada yüksek ruminasyon düzeyleri ile ilişkili bulunmuştur (Manfredi, 2011; Hilt ve ark., 2012). Aşırı kontrolcü tutumlar, bireylerin günlük yaşamlarındaki kontrollerini kısıtlayarak aktif başa çıkma becerileri geliştirmesine engel olduğundan, zorluklar karşısında çocuğu çaresiz ve pasif yanıtlar geliştirmeye itebilir (Watkins ve Nolen-Hoeksema, 2014). Bu durumun, daha fazla ruminatif yanıtlar geliştirme ihtimali yaratarak (Shawa ve ark., 2019) yüksek ruminasyon ve düşük psikolojik sağlamlık ile ilişki gösterebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, ebeveynlere ait otoriter tutumların düşük psikolojik sağlamlıkla ilişkili olduğu görülürken (Ritter, 2005; Lavasani ve ark., 2011), ebeveynlerin sosyal destek uygulama seviyesi arttıkça, psikolojik iyi oluşun arttığı çeşitli çalışmalarda bildirilmiştir. Varıcıer (2019), psikolojik sağlamlığın bireyin algıladığı duygusal sıcaklık ebeveyn tutumu ile pozitif ilişkide olurken; reddedici ebeveyn tutumu ile negatif ilişkide olduğunu ifade etmiştir. Bunun dışında, algılanan baba aşırı koruma tutumu ile psikolojik sağlamlık arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Çalışmanın Y kuşağına dair bulgularına bakıldığında, özeleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık şiddeti arasında negatif yönlü, orta şiddetli ve anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Troy ve Mauss (2011), ruminasyon düzeyleri ve psikolojik sağlamlık arasında negatif bir ilişki saptamışlardır. Literatürdeki bilgiler, bu çalışmadaki bulgularla örtüşmektedir.

Çalışmada Y kuşağına dair bulgular incelendiğinde, X kuşağı ile benzer bir tablonun söz konusu olduğunu söylemek mümkündür. Algılanan anne ebeveyn tutumu ve özeleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki görülürken; algılanan anne ebeveyn tutumu ve psikolojik sağlamlık arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Algılanan baba ebeveyn tutumu ile öz eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki görülürken; algılanan baba ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Y kuşağına dair bulgular, algılanan anne duygusal sıcaklığı arttığında özeleştirel ruminasyonun azaldığını, psikolojik sağlamlığın ise arttığını göstermektedir. Bu bulgu, X kuşağında görülen bulgularla benzerlikler göstermektedir

ve literatürle de uyumludur. Zümbül'ün (2022) gerçekleştirdiği benzer yaş grubu ile yapılan çalışmada ise, destek ve olumlu duygu paylaşımı içeren, koruyucu ebeveynliklerin ruminasyon gelişimi ile negatif ilişkide olduğu ifade edilmiştir. Zekari ve arkadaşlarının (2010) benzer kuşaklardan oluşan üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği farklı bir çalışmada ise, sıcak ve destekleyici ebeveyn tutumlarının bireylerin zorlayıcı yaşam deneyimlerini aşma becerilerini arttırabilecek önemli bir koruyucu faktör olarak ele almışlardır. Bunun dışında, Y kuşağında algılanan baba duygusal sıcaklık tutumu ile özeleştirel ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bu durum X kuşağına dair bulgulardan farklılaşmaktadır. Buna ek olarak, algılanan baba duygusal sıcaklık ve psikolojik sağlamlık arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bu durum X kuşağının bulgularıyla da benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde Y kuşağında tespit edilen diğer bulgulara bakıldığında, algılanan anne aşırı koruma ve reddetme tutumunda artış söz konusu olduğunda, bireylerdeki öz eleştirel ruminasyonun da arttığı; psikolojik sağlamlığın ise azaldığı gözlenmiştir. Benzer şekilde Y kuşağına dair bulgularda algılanan baba aşırı koruma ve reddetme tutumlarının, psikolojik sağlamlık ve bireylerin özeleştirel ruminasyonları ile arasındaki ilişkilerine bakıldığında, algılanan baba aşırı koruma ve algılanan reddetme tutumu arttıkça bireylerdeki özeleştirel ruminasyonun artmakta olduğu; psikolojik sağlamlığın ise azalmakta olduğu görülmektedir. Bahsi geçen bulgular, X kuşağında karşılaşılan bulgularla ve literatürdeki bilgilerle benzeşmektedir. Bu bulgulara bakıldığında, söz konusu çalışmada, ilgili ebeveyn tutumu değişkenlerinin iki kuşaktan bireyleri benzer şekilde etkilediği söylenebilmektedir.

5.3 Regresyon Analizi Bulgularının Yorumlanması

X kuşağı katılımcılarına bağlı olarak, Anne-Baba algılanan ebeveyn tutumu ve alt boyutlarının öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik sağlamlık üzerindeki yordama düzeyinin tespit edilmesi amacıyla regresyon analizlerinde hiyerarşik çoklu regresyon modeli yapılmıştır. X kuşağında yapılan analizlere bakıldığında, öz-eleştirel ruminasyonun, psikolojik sağlamlık düzeyinin anlamlı ve negatif yordayıcısı olduğu saptanmıştır. Öz-Eleştirel ruminasyon üzerindeki bir birimlik artışın psikolojik sağlamlık düzeyinde -,432 birimlik düşüş sağlayacağı belirlenmiştir. Ruminasyonun özelliği, kişilerin negatif düşünce ve duygulara tekrarlayıcı şekilde odaklanması ve söz konusu odaklanmanın sonucunda sorun çözebilme becerilerinin etkilemesidir. Söz

konusu bulgular, literatürdeki birçok araştırmanın bulguları ile de uyumludur (Willis ve Burnett, 2016; Çetinkaya ve ark., 2017). Pamuk ve Gökçe (2020), öz-eleştirel ruminasyonun psikolojik sağlamlığın negatif yönde anlamlı bir yordayıcısı olduğunu ifade etmişlerdir. Troy ve Mauss (2011) kişilerin ruminasyon davranışı arttıkça, psikolojik sağlamlık ve esnek davranma olasılıklarının daha düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla birlikte alanyazındaki çalışmalar, ruminasyon gösteren bireylerin daha pasif problem çözme becerileri geliştirdiklerini ifade etmektedir. Bu durumların, kişilerde psikolojik sağlamlığı etkilediği söz konusu olabilir.

İkinci aşamada ise ek olarak işleme dahil edilen anne algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,6'lık bir azalış göstererek %18,9'a ($\Delta R^2=.189$) düşürmüştür. Son aşamada ise baba algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %2'lik bir artış göstererek %20,9'a ($\Delta R^2=.209$) yükselmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonucunda açıklanan toplam varyansa anlamlı katkı sağlayan alt boyutun; "Baba Sıcaklık Tutumu ($p=.013$)" olduğu saptanmıştır. Bu bulguya göre, X kuşağındaki bireyler için algılanan baba sıcaklık tutumu, psikolojik sağlamlığın anlamlı ve pozitif yönde bir yordayıcısıdır. Alanyazına bakıldığında, babaların çocuklara duyarlılığı ve çocuk ile geçirdiği vakit arttıkça, çocuktaki sosyalleşme seviyesinin de attığı (Spelke ve ark., 1973), bu durumun da psikolojik sağlamlığı olumlu etkileyen durumlardan biri olduğu görülmektedir. Bu noktada söz konusu bulgular, literatürle uyum göstermektedir.

Y kuşağına göre, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık arasındaki etkide Anne-Baba algılanan ebeveyn tutumu alt boyutlarının üzerindeki yordama düzeyinin tespit edilmesi amacıyla regresyon analizlerinde hiyerarşik çoklu regresyon modeli yapılmıştır. Raporlanan çoklu regresyon analizinde Model 1'de öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık dahil edilmiş daha sonrasında Model 2'de anne algılanan ebeveyn tutumu alt boyutları dahil edilmiş ve son olarak Model 3'te baba algılanan ebeveyn tutumu alt boyutlarını dahil edilerek enter yöntemi ile analiz gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin ilk basamağında öz-eleştirel ruminasyon durumunun psikolojik sağlamlık üzerinde %36,9'luk ($\Delta R^2=.369$) bir açıklama gücü gösterdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan modelin de istatistiksel açıdan anlamlı olduğu doğrulanmıştır. İkinci aşamada ise ek olarak işleme dahil edilen anne algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,3'lük bir azalış göstererek %36,6'a ($\Delta R^2=.366$) düşürmüştür. Son aşamada ise

baba algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,4'lük bir azalış göstererek %36,2'ya ($\Delta R^2=.366$) düşmüştür. Gerçekleştirilen analiz sonucunda Y kuşağı için de, öz-eleştirel ruminasyonun psikolojik sağlamlığı yordadığı görülmüştür. Açıklanan toplam varyansa anlamlı katkı sağlayan herhangi bir algılanan ebeveyn tutumu alt boyutunun olmadığı raporlanmıştır.

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında, anne tutumlarının bireyler üzerindeki etkisinin ön planda olduğu görülmektedir. Ancak bu çalışmada yürütülen analizlerde X kuşağı için baba duygusal sıcaklık tutumunun psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olduğu görülmektedir. Alanyazın detaylı incelendiğinde, babaların duygusal sıcaklık tutumlarının bireylerde psikolojik sağlamlık seviyesini arttırdığı görülmektedir ve bu çalışmada elde edilen bulgular alanyazınla uyumaktadır. Bununla birlikte alanyazındaki birçok çalışmada, anne reddedici tutumların (Özden ve Sertel-Berk, 2016) psikolojik sağlamlığa dair yordayıcı olduğu görülmektedir; bu çalışmada elde edilen bulgunun farklı olması beklenilenin dışındadır. Yapılan çalışmalara bakıldığında, babalarından daha az sıcaklık tutumu algılayan ve annelerinden reddedici ve aşırı korumacı tutumlar algılayan kişilerin daha yüksek depresyon belirtileri gösterdiği bildirilmiştir (Aka, 2011). Söz konusu durumların psikolojik sağlamlığa olumsuz etkide bulunduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak, çocukların problem çözme becerilerinin önemli geliştiricilerinden birinin babaların çocuklarla ilgilenme düzeyi olduğu (Spelke ve ark., 1973); yüksek psikolojik sağlamlık gösteren bireylerin özelliklerinden birinin de yüksek problem çözme becerisi olduğu (Gizir, 2016) çalışmalarca ifade edilmiştir. Literatürdeki çalışmalara bakıldığında, bakım verenlerle olumlu ilişkiye sahip olmanın, kişilerin zorlayıcı durumlarla başa çıkma becerisini arttıran bir sosyal destek sunduğu ifade edilmiştir (Cohen ve Wills, 1985; Baumrind, 1991). Çocuğun sosyalleşmesi, psikolojik sağlamlığın önemli koruyucu faktörlerinden biri olan dışsal faktörlere katkı sağlayan etkenlerden biridir. Çocuk kısıtlayıcı ebeveyn tutumları ile büyüdüğünde, otonomluğu keşfetmede, sosyalleşmede ve işlevsel başa çıkma becerileri inşa etmede zorlanır (Watkins ve Nolen-Hoeksema, 2014). Araştırmalara bakıldığında, çocuk sosyalliğinin babanın çocuğuyla geçirdiği zamanı, babanın ulaşılabilirliğini ve çocuğun bakımıyla ilgili sorumluluğun olumlu yönde olduğunu yordadığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (McBride, Schoppe ve Rane, 2002). Bu bilgilere dayanarak, baba duygusal sıcaklığının psikolojik sağlamlık üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu söylenebilir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar, alanyazındaki çalışmalarla uyumludur. Literatürdeki araştırmalara bakıldığında çocukların gelişiminde anne rolünün sıklıkla araştırma konusu olarak ele alındığı görölse de, yeni yapılan araştırmalar babaların katılımının çocukların ruh sağlığı için önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Babanın ocuğun gelişim sürecine dahiliyetinin, çocuğun ruh sağlığı üzerindeki etkisini araştıran çalışmaların artmasının, alanyazına katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

6. SONUÇLAR

Bu çalışmada, X ve Y Kuşağı bireylerinde özeleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık şiddeti, algılanan ebeveyn tutumları bağlamında incelenmiştir. Çalışma neticesinde ulaşılan sonuçlar bu bölümde bulunmaktadır.

Çalışmada ortalama karşılaştırmaları yapıldığında, X kuşağı için en fazla algılanan anne ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık olurken Y kuşağı için de benzer şekilde en fazla algılanan anne ebeveyn tutumu duygusal sıcaklık olmuştur.

Bireylerin algılanan ebeveyn tutumları alt boyutları arasında kuşaklar arası daha net bir karşılaştırma için bağımsız gruplar t testi gerçekleştirilmiştir. Buna göre X kuşağı bireyler, Y kuşağı bireylere göre daha yüksek algılanan anne aşırı koruyuculuğu, algılanan baba sıcaklığı ve algılanan baba reddediciliği bildirmişlerdir.

X kuşağının cinsiyet durumuna göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde psikolojik sağlamlık ve öz eleştirel ruminasyon ve düzeyi bildirdikleri; daha yüksek anne ve baba algılanan ebeveyn tutumu algılarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Y kuşağının cinsiyet durumuna göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmüştür. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde psikolojik sağlamlık ve öz eleştirel ruminasyon ve düzeyi bildirdikleri; daha yüksek anne ve baba algılanan ebeveyn tutumu algılarına sahip olduğu tespit edilmiştir.

X kuşağının cinsiyet durumuna göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddecı boyutlar ile anlamlı fark görülmüştür. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla her alt boyut için daha yüksek düzeyde algılara sahip olduğu tespit edilmiştir. X kuşağının

cinsiyet durumununa göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba koruyucu boyutta anlamlı fark görülmüştür ve kadınların erkeklere oranla daha yüksek algıya sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Y kuşağının cinsiyet durumununa göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddecı boyutlar ile anlamlı fark görülmüştür. Bu farklılık durumları incelendiğinde, kadınların erkeklere oranla her alt boyut için daha yüksek düzeyde algılara sahip olduğu tespit edilmiştir. Y kuşağının cinsiyet durumununa göre, algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba koruyucu ve reddedici boyutlarda anlamlı fark görülmüştür ve her iki tutum için de kadınlar daha yüksek düzeyler bildirmişlerdir. Öte yandan baba sıcaklık boyutunda anlamlı bir fark görülmemiştir.

X kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn ve baba ebeveyn tutumları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyi ile psikolojik ilaç kullanma durumu arasında anlamlı fark görülmüştür. Y kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn ve baba ebeveyn tutumları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyi ile psikolojik ilaç kullanma durumu arasında anlamlı fark görülmüştür. İlaç kullanan bireyler her kuşakta aynı olacak şekilde daha yüksek öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık belirtmişlerdir.

X kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarından anne koruyucu boyut ile anlamlı fark görülmüştür. İlaç kullanan bireyler daha yüksek algılanan anne aşırı koruma tutumu bildirmişlerdir. Öte yandan anne sıcaklık ve reddecı alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir. Y kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddedici boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir. X kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba koruyucu boyut ile anlamlı fark görülmüştür. İlaç kullanan bireyler daha yüksek algılanan baba aşırı koruyucu tutumu bildirmişlerdir. Öte yandan baba sıcaklık ve reddecı alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir. Y kuşağının psikolojik ilaç kullanma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba reddici boyut ile anlamlı fark görülmüştür. İlaç

kullanan bireyler daha yüksek algılanan baba reddedici tutum bildirmişlerdir. Öte yandan baba sıcaklık ve koruyucu alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir.

X kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn, baba ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir. Y kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn ve baba ebeveyn tutumları arasında anlamlı fark görülmemiştir. Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik destek alma durumu arasında her iki kuşakta da anlamlı fark görülmüştür. Her iki kuşakta da psikolojik destek alan kişiler daha yüksek öz-eleştirel ruminasyon bildirmişlerdir.

X kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarından anne sıcaklık, koruyucu ve reddecı boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir Y kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne sıcaklık, koruyucu ve reddecı boyutlar ile anlamlı fark görülmüştür. Y kuşağından bireylerde her anne alt boyutu için psikolojik destek alanlar daha yüksek algılanan tutum bildirmiştir. X kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba sıcaklık, koruyucu ve reddecı boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir. Y kuşağının psikolojik destek alma durumlarına göre algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarından baba reddici boyut ile anlamlı fark görülmüştür. Y kuşağından psikolojik destek alan bireyler daha yüksek seviyede algılanan baba reddediciliği bildirmişlerdir. Öte yandan baba sıcaklık ve koruyucu alt boyutlar ile anlamlı fark görülmemiştir.

X kuşağının eğitim düzeylerine göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir ($p>0.05$). Y kuşağının eğitim düzeylerine göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görülmemiştir.

X kuşağının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu arasında anlamlı fark görülmemiştir. Öte yandan öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Farklılık durumunun, düşük düzeyde gelir sahip katılımcıların orta düzeyde gelir durumuna sahip katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde öz-eleştirel ruminasyon

durumun olduğu saptanmıştır. Ortaya çıkan bir diğerk farklılık ise, orta düzeyde gelir sahip katılımcıların, düşük düzeyde gelir durumuna sahip katılımcılara oranla daha yüksek düzeyde psikolojik sağıamlık durumuna sahip olduğu belirlenmiştir. Y kuşağıının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu, algılanan baba ebeveyn tutumu, öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağıamlık düzeyleri arasında anlamlı fark görölmemiştir.

X kuşağıının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne-baba sıcaklık, anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar arasında anlamlı fark görölmemiştir. Y kuşağıının gelir durumlarına göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne-baba sıcaklık, anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar arasında anlamlı fark görölmemiştir.

X kuşağıının eğıitim düzeylerine göre anne-baba sıcaklık boyutlarında anlamlı fark saptanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağı, lise düzeyinde eğıitim durumuna sahip katılımcıların ilkokul düzeyinde eğıitime sahip katılımcılara göre anne-baba sıcaklık algılarının daha yüksek düzeyde olduğu raporlanmıştır. Anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar ile eğıitim düzeyleri arasında anlamlı fark görölmemiştir. Y kuşağıının eğıitim düzeylerine göre algılanan anne ebeveyn tutumu ve algılanan baba ebeveyn tutumu alt boyutlarını oluşturan anne-baba sıcaklık, anne-baba koruyucu ve anne-baba reddedici boyutlar arasında anlamlı fark görölmemiştir.

X kuşağıından bireylerin yanıtlarına göre korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Algılanan anne ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan algılanan anne ebeveyn tutumu ile psikolojik sağıamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Algılanan baba ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan algılanan baba ebeveyn tutumu ile psikolojik sağıamlık şiddeti arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Ayrıca öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik sağıamlık şiddeti arasında orta şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağıamlık şiddeti arasında düşük

şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Anne aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan anne aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Anne reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan anne reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Baba aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan baba aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Baba reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan baba reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında belirlenen ana değişkenlerin ve alt boyutların Y kuşağına göre ilişki durumlarının ve katsayılarının belirlenmesi için Pearson korelasyon testi gerçekleştirilmiştir. Algılanan anne ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan algılanan anne ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Algılanan baba ebeveyn tutumu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan algılanan baba ebeveyn tutumu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında orta şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan anne duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Anne aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan anne aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık

şiddeti arasında orta şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Anne reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan anne reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Öte yandan baba duygusal sıcaklık alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında da herhangi bir anlamlı ilişki tespit edilmemiştir. Baba aşırı koruma alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında düşük şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan baba aşırı koruma alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Baba reddetme alt boyutu ile öz-eleştirel ruminasyon arasında orta şiddetli, anlamlı ve pozitif yönlü ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan baba reddetme alt boyutu ile psikolojik sağlamlık şiddeti arasında düşük şiddetli, anlamlı ve negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir.

X kuşağına göre katılımcılarına bağlı olarak, Anne-Baba algılanan ebeveyn tutumu ve alt boyutlarının öz-eleştirel ruminasyon ile psikolojik sağlamlık üzerindeki yordama düzeyinin tespit edilmesi amacıyla regresyon analizlerinde hiyerarşik çoklu regresyon modeli yapılmıştır. Gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin ilk basamağında öz-eleştirel ruminasyon durumunun psikolojik sağlamlık üzerinde %19,5'lik ($\Delta R^2=.195$) bir açıklama gücü gösterdiği belirlenmiştir. İkinci aşamada ise ek olarak işleme dahil edilen anne algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,6'lık bir azalış göstererek %18,9'a ($\Delta R^2=.189$) düşürmüştür. Son aşamada ise baba algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %2'lik bir artış göstererek %20,9'a ($\Delta R^2=.209$) yükselmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonucunda açıklanan toplam varyansa anlamlı katkı sağlayan alt boyutun; "Baba Sıcaklık Tutumu ($p=.013$)" olduğu saptanmıştır.

Y kuşağına göre katılımcılarına bağlı olarak, Anne-Baba algılanan ebeveyn tutumu ve alt boyutlarının öz-eleştirel ruminasyon ve psikolojik sağlamlık üzerindeki yordama düzeyinin tespit edilmesi amacıyla regresyon analizlerinde hiyerarşik çoklu regresyon modeli yapılmıştır. Gerçekleştirilen çoklu regresyon analizinin ilk basamağında öz-eleştirel ruminasyon durumunun psikolojik sağlamlık üzerinde %36,9'luk ($\Delta R^2=.369$) bir açıklama gücü gösterdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda oluşturulan modelin de istatistiksel açıdan anlamlı olduğu doğrulanmıştır. İkinci

aşamada ise ek olarak işleme dahil edilen anne algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,3'lük bir azalış göstererek %36,6'a ($\Delta R^2=.366$) düşürmüştür. Son aşamada ise baba algılanan ebeveyn tutumları ile açıklanan toplam varyans oranı %0,4'lük bir azalış göstererek %36,2'ya ($\Delta R^2=.366$) düşmüştür. Gerçekleştirilen analiz sonucunda açıklanan toplam varyansa anlamlı katkı sağlayan herhangi bir alt boyutun olmadığı raporlanmıştır.

7. ÖNERİLER

Kuşaklara göre ortaya çıkan farklılıklar, kültürel değişikliklerden etkilenmektedir. Araştırmada X ve Y kuşaklarının gösterdiği sonuçları Türkiye kapsamında değerlendirmek amaçlanmıştır. Ancak katılımcıların Türkiye içerisindeki kültürel farklılıklarını da değerlendirecek şekilde nerede yaşadıkları ve nasıl aile yapılarına sahip oldukları gibi kültürel arkaplanlarını etkileyecek bilgiler dahil edilmemiştir. Gelecek çalışmaların bu bilgileri ölçümleyerek daha genellenebilir sonuçlara ulaşabilecekleri düşünülmektedir. Bununla birlikte örneklem sayısı genişletilebilir. Genişletilen örneklemin içerisindeki demografik dağılımların daha eşit olduğu bir çalışma gerçekleştirilebilir. Bununla birlikte alanyazın incelendiğinde, bireylerin ebeveynlerinin eğitim ve çocukluk dönemi aile gelir durumunu çalışmaya dahil edilmesinin, algılanan ebeveyn tutumlarında ortaya çıkabilecek potansiyel farklarla ilgili olarak önemli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öz-eleştirel ruminasyona dair mevcut literatür incelendiğinde, bireylerin psikolojik rahatsızlık tanılarının olup olmaması öz-eleştirel ruminasyon açısından önemli görülmektedir. Bu çalışmada, bireylerin ebeveynlerinin eğitim düzeyleri, bireylerin çocukluk dönemlerindeki aile gelir durumu, daha önce konulan bir psikiyatrik tanısının olup olmadığı gibi değişkenler araştırmaya dahil edilememiştir. Yeni yapılacak olan araştırmalarda bu bilgileri de çalışmaya dahil etmek, daha kapsamlı bulgulara ulaşılmasına yardımcı olabilir. Bunun dışında, araştırmaya dahil edilen değişkenler kullanılarak, farklı kuşak grupları arasında yeni bir araştırma gerçekleştirmenin alanyazına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Adams, S., Kuebli, J., Boyle, A., Fivush, R.** (1995). Gender differences in parent child conversations about past emotions: A longitudinal investigation. *Sex Roles*, 33(5-6), 309-323.
- Adıgüzel, O., Batur, H., & Ekşili, N.** (2014). Kuşakların Değişen Yüzü ve Y kuşağı ile Ortaya Çıkan Yeni Çalışma Tarzı: Mobil Yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 165 – 182.
- Afifi, T. O. ve MacMillan, H. L.** (2011). Resilience following child maltreatment: A review of protective factors. *Canadian Journal of Psychiatry*, 56(5), 266-272.
- Aka, B. T.** (2011). *Perceived parenting styles, emotion recognition, and emotion regulation in relation to psychological well-being: Symptoms of depression, obsessive-compulsive disorder, and social anxiety.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aka, B. T. ve Gencoz, T.** (2014). Perceived parenting styles, emotion recognition and regulation in relation to psychological well-being. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 159, 529-533.
- Akbaba, S.** (2012). Psikolojik sağlığı koruyucu rehberlik. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akhun, M.,** *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz şemaları, benlik kurguları, ayrılma-bireyleşme ve duygu düzenleme güçlüğüünün psikolojik belirtilerle ilişkisi.* Hacettepe Üniversitesi, 2012.
- Akkuş-Çutuk, Z.** (2019). Üniversite öğrencilerinin duygusal öz-yeterlik ile sıkıntıya dayanma düzeyi ilişkisi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 211 218.
- Albayrak, A., & Özkul, E.** (2013). Y kuşağı Turistlerin Destinasyon İmaj Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Turkish Studies*, 8(Volume 8 Issue 6), 15–31.
- Arar, H.D.** (2019). *Ruminasyonun gelişimsel zemini; ruminatif düşünme biçiminin çocukluk çağı ruhsal travmaları ve çocuklukta algılanan ebeveyn kabul reddi ile ilişkisinin incelenmesi.* Yayımlanmış Tez: Üsküdar Üniversitesi. Psikoloji Ana Bilim Dalı. İstanbul.

- Arıcı-Ozcan, N., Cekici, F., & Arslan, R. (2019).** The relationship between resilience and distress tolerance in college students: The mediator role of cognitive flexibility and difficulties in emotion regulation. *International Journal of Educational Methodology*, (4), 525-533.
- Armutlu, İ. (2019).** *Belirsizliğe tahammülsüzlük, dürtüsellik, ruminasyon ve genel erteleme eğiliminin psikolojik belirtiler ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arrindell, W. A., Sanavio, E., Aguilar, G., van der Ende, J. (1999).** The development of a short form of the EMBU: Its appraisal with students in Greece, Guatemala, Hungary and Italy. *Personality and Individual Differences*, 27(4), 613-628.
- Aşkar, Sevgi Hatice. X ve y kuşağı bireylerinde bağlanma stillerinin yaşam doyumuna ve kişiler arası ilişkilere etkilerinin karşılaştırılması.** Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, 2018.
- Avşaroğlu, S. ve Koç, H. (2019).** Yaşam doyumu ile sıkıntıyı tolere etme arasındaki ilişkide iyimserliğin aracı etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(53), 565-588.
- Ayhün Erden, S., (2013)** Kuşaklar Arasındaki Farklılıklar ve Örgütsel Yansımaları, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:2, Sayı:1, s. 99.
- Baer, R. A., & Sauer, S. E. (2011).** Relationships between depressive rumination, anger rumination, and borderline personality features. *Personality disorders*, 2(2), 142–150.
- Bagwell, C. L., Newcomb, A. F. ve Bukowski, W. M. (1998).** Preadolescent friendship and peer rejection as predictors of adult adjustment. *Child Development*, 69(1), 140–153.
- Bailey, J. A., Hill, K. G., Oesterle, S., & Hawkins, J. D. (2009).** Parenting practices and problem behavior across three generations: monitoring, harsh discipline, and drug use in the intergenerational transmission of externalizing behavior. *Developmental Psychology*, 45(5), 1214.
- Bandura, A. (1986).** Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997).** Self-Efficacy The exercise of control. New York: W.H. Freeman and Company.
- Bandura, A. (2001).** Social cognitive theory: an agentic perspective. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 1-26.
- Başar, K., Öz, G., & Karakaya, J. (2016).** Perceived Discrimination, Social Support, and Quality of Life in Gender Dysphoria. *The journal of sexual medicine*, 13(7), 1133–1141.

- Batan, S. N.** (2016). *Yetişkinlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Dini Başa Çıkmanın Yaşam Doyumuna Etkileri*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi.
- Baumrind D.** (1966) Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*. 887-907.
- Baumrind D.** (1971) Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*. 1-103.
- Baumrind D.** (1991) The influence of parenting style on adolescent competence and substance abuse. *Journal of Early Adolescence*. 56–95.
- Baumrind, D.** (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic psychology monographs*.
- Baumrind, D.** (1972). An exploratory study of socialization effects on black children: some black white comparison. *Child Development*, 261-267.
- Baydar, B.** (2016, Eylül). *Bazı demografik özelliklere göre farklı kuşakların yaşam doyumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bee, M.N.** (2017). *The Relationship between Parenting Styles and Self-Esteem for Successive Generations*. Yayınlanmamış Tez: Bellarmine University. 19.
- Bektaş, M. ve Özben, Ş.** (2016). Evli Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 216-240.
- Belsky, J.** (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child development*, 83-96.
- Belsky, J. ve Jaffee, S.** (2006). The multiple determinants of parenting. D. Cicchetti ve D. Cohen (Yay. haz.), *Developmental Psychopathology: Vol. 3. Risk, disorder, and adaptation içinde* (2. bs., s. 38 – 85). Hoboken, NJ: Wiley.
- Belsky, J., Hancox, R. J., Sligo, J. ve Poulton, R.** (2012). Does being an older parent attenuate the intergenerational transmission of parenting? *Developmental Psychology*, 48, 1570 –1574.
- Belsky, J., Jaffee, S. R., Sligo, J., Woodward, L. ve Silva, P. A.** (2005). Intergenerational transmission of warm-sensitive-stimulating parenting: A prospective study of mothers and fathers of 3-yearolds. *Child Development*, 76, 384–396.
- Berkman, M. İ.** (2009). *Net kuşağının bilgisayar ve TV kullanımı biçimleri üzerinden etkileşimli TV'ye dair tutumları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Berkowitz, L.** (1990). On the formation and regulation of anger and aggression: A cognitive neoassociationistic analysis. *American Psychologist*, 45(4), 494–503.

- Berman, C. M.** (1990). Intergenerational transmission of maternal rejection rates among free-ranging rhesus monkeys. *Animal Behavior*, 39 (2), 329-337.
- Betancourt, T. S., Borisova, I. I., Williams, T. P., Brennan, R. T., Whitfield, T. H., M., Gilman, S. E.** (2010). Sierra Leone's former child soldiers: A study of psychosocial adjustment and community reintegration. *Child Development*, 81(4), 1077-1095.
- Biggam, F. H., Power K. G.** (1998). The quality of perceived parenting experienced by a group of Scottish incarcerated young offenders and its relation to psychological distress. *Journal of Adolescence*, 21(2), 161-176.
- Birgin, M.** (2012). Çocuk Eğitiminde Ailenin Önemi. İstanbul: El.
- Block, J. ve Gjerde, P. F.** (1986). Early antecedents of ego resiliency in late adolescence. *Paper presented at The American Psychological Association Meeting*, Washington, DC.
- Bogels, S. M., Bamelis, L., van der Bruggen.** (2008). Parental rearing as a function of parent's own, partner's and child's anxiety status: fathers make the difference. *Cognition and Emotion*, 22, 522-538.
- Bonanno G. A.** (2004). Loss, trauma, and human resilience: have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events? *The American Psychologist*, 59(1), 20-28.
- Bonanno, G. A.** (2005). Resilience in the face of potential trauma. *Current Directions In Psychological Science*, 14(3), 135-138.
- Bornstein, M. H. (Ed.).** (2002). Handbook of parenting: Volume 1. Children and Parenting. *Psychology Press*.
- Bornstein, M. H., & Cheah, C. S.** (2006). The place of "culture and parenting" in the ecological contextual perspective on developmental science. Parenting beliefs, behaviors, and parent-child relations: A cross-cultural perspective.
- Bostan, S.** (1993). 14-16 yas ergenlerinin uyum düzeylerinin ve ana-baba tutumlarının incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Bozyiğit, S., Özeltürkay, E.Y.** (2015). Y Kuşağı Tüketicilerinin Hediye Verme Güdülleri ile Geleneksel ve Dijital Medyadaki Reklamlardan Etkilenmeleri Arasındaki İlişki. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı:21, 275 – 290.
- Bradley, R. H. ve Corwyn, R. F.** (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual Review of Psychology*, 53, 371-399.
- Bradley, R. H., Whiteside, L. Munford, D. J., Casey, P. H., Kelleher, K. J. ve Pope, S. K.** (1994). Early indications of resilience and their relation to experiences in the home environments of low birthweight, premature children living in poverty. *Child Development*, 65(2), 346-360.

- Bradley-Geist, J. C., & Olson-Buchanan, J. B.** (2014). Helicopter parents: An examination of the correlates of over-parenting of college students. *Education & Training*, 56(4), 314–328.
- Brennan, P. A., Le Brocque, R. ve Hammen, C.** (2003). Maternal depression, parent– child relationships, and resilient outcomes in adolescence. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 42(12), 1469-1477.
- Brewin, C., B. Andrews and A. Furnham** (1996), Self-critical attitudes and parental criticism in young women, *British Journal of Medical Psychology* 69, 69–78.
- Brody, L. R.** (2000). The socialization of gender differences in emotional expression: Display rules, infant temperament, and differentiation. In A. H. Fischer (Ed.), *Gender and emotion: Social psychological perspectives* (pp. 24–47). Cambridge University Press.
- Brody, L. R., & Hall, J. A.** (2000). Gender, Emotion, and Expression. In M. Lewis, & J. M. Haviland-Jones (Eds.), *Handbook of Emotions: Part IV: Social/Personality Issues* (2nd ed., pp. 325-414). New York, NY: Guilford Press.
- Brody, L. R., Hall, J. A.** (1993). Gender and emotion. In M. Lewis & J. M. Haviland (Eds.), *Handbook of emotions* (pp. 447–460). New York: Guilford Press.
- Brody, N.** (1997). Intelligence, schooling, and society. *American Psychologist*, 52(10), 1046-1050.
- Bronfenbrenner, U.** (1979). Contexts of child rearing: Problems and prospects. *American Psychologist*, 34(10), 844
- Brooks R. B.** (1994) Children at risk: Fostering resilience and hope. *American Journal of Orthopsychiatry*, 64(4), 545-53.
- Brown, A. M. ve Whiteside, S. P.** (2008). Relations among perceived parental rearing behaviors, attachment style, and worry in anxious children. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(2), 263–272.
- Budak, M. Ç.** (2019). *Çevrimiçi alışverişe etki eden faktörlerin incelenmesi: x, y ve z kuşakları arasındaki farklar üzerine ampirik bir çalışma*. Yayınlanmış Tez: İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı. İstanbul.
- Bugay, A. & Erdur Baker, Ö.** (2015). Eşli Ruminasyon Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5 (43), 106-114.
- Bugay, A., Erdur Baker, Ö.** (2015). Eşli Ruminasyon Ölçeğinin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(43), 106-114.

- Bulut, S., Doğan, U. ve Altundağ, Y.** (2013). Adolescent psychological resilience scale: Validity and Reliability study. *Suvremena Psihologija*, 16(1), 21-32.
- Burbach, D. J., Kashani, J. H., Rosenberg, T. K.** (1989). Parental bonding and depressive disorders in adolescents. *Child Psychology, Psychiatry and Allied Disciplines*, 30(3), 417-429
- Burnette J., Davis D., Green J., Worthington E., Bradfield E.** (2009). Insecure attachment and depressive symptoms: The mediating role of rumination, empathy and forgiveness. *Personality and Individual Differences*, 46, 276-280.
- Buschgens C. J. M., van Aken M. A. G., Buitelaar J., Swinkels S. H. N.** (2010). Externalizing behaviors in preadolescents: Familial risk to externalizing behaviors and perceived parenting styles. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 19(7), 567-575.
- Calmes, C. A. ve Roberts, J. E.** (2007). Repetitive thought and emotional distress: Rumination and worry as prospective predictors of depressive and anxious symptomatology. *Cognitive Therapy and Research*, 31(3), 343-356
- Campbell-Sills, L., Cohan, S. L. ve Stein, M. B.** (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour Research And Therapy*, 44(4), 585-599.
- Campos, J. J., Campos, R. G. ve Barrett, K. C.** (1989). Emergent themes in the study of emotional development and emotion regulation. *Developmental Psychology*, 25, 394-402.
- Carver, L., & Candela, L.** (2008, November). Attaining Organizational Commitment Across Different Generations of Nurses. *Journal of Nursing Management*(16), 984-991.
- Chen, H.** (2010). Advertising and generational identity: A theoretical model. University of Tennessee, 132-140.
- Chen, Z. Y., & Kaplan, H. B.** (2001). Intergenerational transmission of constructive parenting. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 17-31.
- Cheng, H., & Furnham, A.** (2004). Perceived parental rearing style, self-esteem and self-criticism as predictors of happiness. *Journal of Happiness Studies: An Interdisciplinary Forum on Subjective Well-Being*, 5(1), 1-21.
- Cheng, Helen & Furnham, Adrian.** (2004). Perceived Parental Rearing Style, Self-Esteem and Self-Criticism as Predictors of Happiness. *Journal of Happiness Studies*. 5. 1-21.
- Clark, D. A., & Rhyno, S.** (2005). Unwanted Intrusive Thoughts in Nonclinical Individuals: Implications for Clinical Disorders. In D. A. Clark

(Ed.), *Intrusive thoughts in clinical disorders: Theory, research, and treatment* (pp. 1–29). The Guilford Press.

- Clark, D. M., & Wells, A.** (1995). A cognitive model of social phobia. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social phobia: Diagnosis, assessment, and treatment* (pp. 69–93). The Guilford Press.
- Cloninger, C. R. ve Zohar, A. H.** (2011). Personality and the perception of health and happiness. *Journal of Affective Disorders*, 128, 24-32.
- Cohen, S., & Wills, T. A.** (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310.
- Conger, R. D., Schofield, T. J., Neppl, T. K., & Merrick, M. T.** (2013). Disrupting intergenerational continuity in harsh and abusive parenting: The importance of a nurturing relationship with a romantic partner. *Journal of Adolescent Health*, 53(4), S11-S17.
- Contreras, J. M., Kerns, K. A., Weimer, B. L., Gentzler, A. L. ve Tomich, P. L.** (2000). Emotion regulation as a mediator of relationship between mother-child attachment and peer relationships in middle childhood. *Journal of Family Psychology*, 14(1), 111–124.
- Cooke, G. P., Doust, J. A. ve Steele, M. C.** (2013). A survey of resilience, burnout, and tolerance of uncertainty in Australian general practice registrars. *BMC Medical Education*, 13(1), 2.
- Çağdaş A., Şahin-Seçer Z.** Anne-Baba Eğitimi. 2. Baskı. Ankara: Kök Yayıncılık, 2006.
- Çağlayan, Merve** (2019). *X ve Y Kuşağının Sosyal Refah Algısı*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 2019.
- Çetinkaya, H. Z., Alpar, G., & Arıcak, O. T.** (2017, December). Moderating Effect of Resilience between Childhood Trauma and Depression, Rumination in Turkish University Students. *Yeni Symposium*, 55(4), 10 16.
- Darling, N. ve Steinberg, L.** (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Darling, Nancy & Steinberg, Laurence.** (1993). Parenting Style as Context: An Integrative Model. *Psychological Bulletin*. 113. 487-496.
- Davidson, C. L., Grant, D. M., Byrd-Craven, J., Mills, A. C., Judah, M. R., & Lechner, W. V.** (2014). Psychometric properties of the co-rumination questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 70, 171-175
- Davidson, C. L., Grant, D. M., Byrd-Craven, J., Mills, A. C., Judah, M. R., & Lechner, W. V.** (2014). Psychometric properties of the co-rumination questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 70, 171-175.

- Davis, R. N., & Nolen-Hoeksema, S. (2000).** Cognitive inflexibility among ruminators and nonruminators. *Cognitive Therapy and Research*, 24(6), 699–711.
- DeCarlo, L. T. (1997).** On the meaning and use of kurtosis. *Psychological Methods*, 2(3), 292–307.
- Demirdöğmez, M., Küçükoğlu, M., Taş, H.Y. (2017).** Geleceğimiz Olan Z Kuşağının Çalışma Hayatına Muhtemel Etkileri. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı:13, 1033 – 1046).
- Demiriz, S., Öğretir, A. D. (2007).** Alt Ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1): 105-122.
- Demirsu, Ö. (2018).** Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkide anksiyete duyarlılığının ve psikolojik dayanıklılığın aracı rolleri. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Demirsu, Ö. (2019).** Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişkide Kaygı Duyarlılığı ile Psikolojik Dayanıklılığın Aracı Roller. Yayınlanmış Tez: Işık Üniversitesi. Psikoloji Anabilim Dalı. İstanbul.
- Dempsey, A. E., O'Brien, K. D., Tiamiyu, M. F., & Elhai, J. D. (2019).** Fear of missing out (FoMO) and rumination mediate relations between social anxiety and problematic Facebook use. *Addictive Behaviors Reports*, 9, 1-7.
- Dirik, G., Yorulmaz, O. ve Karancı, A.N. (2015).** Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(2), 123-130.
- Dodge, K. A., Lansford, J. E., Burks, V. S., Bates, J. E., Pettit, G. S., Fontaine, R. ve Price, J. M. (2003).** Peer rejection and social information-processing factors in the development of aggressive behavior problems in children. *Child Development*, 74(2), 374–393.
- Doğan, T. (2015).** Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Dumont, M. ve Provost, M. A. (1999).** Resilience in adolescents: Protective role of social support, coping strategies, self-esteem, and social activities on experience of stress and depression. *Journal Of Youth And Adolescence*, 28(3), 343-363.
- Dumont, M.ve Provost, M. A. (1999).** Resilience in adolescent: protective role of social support, coping strategies, self-esteem and social activities on experience and depression. *Journal of Youth and Adolescence*, 28(3). 343-363.

- Duygulu, S.** (2018). Yeni Medya Teknolojilerinin K-Kuşağının Ebeveynleri İle Olan İletişimine Etkisi. *TRT Akademi*, 3(6), 632-652.
- Elhai, J. D., Levine, J. C., O'Brien, K. D., & Armour, C.** (2018). Distress tolerance and mindfulness mediate relations between depression and anxiety sensitivity with problematic smartphone use. *Computers in Human Behavior*, 84, 477-484.
- Erarslan İnceç, Ö., Akyüz, Z. ve Yılmaz, A. E.** (2021). Öz-eleştirel Ruminasyon Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 5(1), 39-5.
- Eraslan-Çapan, B. ve Arıcıoğlu, A.** (2014). Psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak affedicilik. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 70-82.
- Erikson, E.** (1968). *Youth: Identity and crisis*. New York, NY: WW.
- Erikson, E. H.** (1993). *Childhood and society*. WW Norton & Company.
- Fabes, R. A., Martin, C. L.** (1991). Gender and age stereotypes of emotionality. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17(5), 532-540.
- Falavarjani, M. F., & Yeh, C. J.** (2019). Optimism and distress tolerance in the social adjustment of nurses: Examining resilience as a mediator and gender as a moderator. *Journal of Research in Nursing*, 24(7), 500-512.
- Fletcher, A. C., Steinberg, L., & Sellers, E. B.** (1999). Adolescents' well-being as a function of perceived interparental consistency. *Journal of Marriage and the Family*, 61(3), 599-610.
- Fonagy, P., Steele, M., Steele, H., Higgitt, A. ve Target, M.** (1994). The Emanuel Miller Memorial Lecture 1992 the theory and practice of resilience. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 35(2), 231-257.
- Fox, A.** (2011). Mixing it up. *Society of Human Resource Management*, 56(5), 22-27.
- Fox, B.** (2011). Tina Miller, Making Sense of Fatherhood: Gender, Caring and Work. *Canadian Journal of Sociology*, 36(3), 274-276.
- Furnham, A., Cheng, H.** (2000). Perceived parental behavior, self esteem and happiness. *Society of Psychiatry Psychiatric Epidemiol*, 35(10), 463 – 470
- Garmezy, N.** (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34(4), 416-430.
- Garmezy, N.** (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34(4), 416-430.
- Gaté, M. A., Watkins, E. R., Simmons, J. G., Byrne, M. L., Schwartz, O. S., Whittle, S., ... & Allen, N. B.** (2013). Maternal parenting behaviors

and adolescent depression: The mediating role of rumination. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42, 348–357.

- Gibb B., Alloy L., Abramson L., Rose D., Whitehouse W., Donovan P., Tierney S.** (2001). History of Childhood Maltreatment, Negative Cognitive Styles, and Episodes of Depression in Adulthood. *Cognitive Therapy and Research*, 25(4), 425–446.
- Gilligan, R.** (1997). Beyond permanence? The importance of resilience in child placement practice and planning. *Adoption & Fostering*, 21(1), 12-20.
- Gizir, C. A.** (2004). Academic resilience: An investigation of protective factors contributing to the academic achievement of eight grade students in poverty. Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Ankara.
- Gizir, C. A.** (2007). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Gizir, C. A.** (2016). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28).
- Glynn L., Christenfeld N., Gerin, W.** The Role of Rumination in Recovery from Reactivity: Cardiovascular Consequences of Emotional States. *Psychosomatic Medicine*, 2002: 64; 714–726.
- Greene, R. R.** 2002. Resilience: Theory and research for social work practice, Washington, DC: NASW Press.
- Groeneveld, R.A. and Meeden, G.** (1984) Measuring Skewness and Kurtosis. *The Statistician*, 33, 391-399.
- Grzegorek, J. L., Slaney, R. B., Franze, S., & Rice, K. G.** (2004). Self-criticism, dependency, self-esteem, and grade point average satisfaction among clusters of perfectionists and nonperfectionists. *Journal of Counseling Psychology*, 51, 192–200.
- Guastella, A. J., & Moulds, M. L.** (2007). The impact of rumination on sleep quality following a stressful life event. *Personality and Individual Differences*, 42(6), 1151–1162.
- Gurlaş, Muhammed Sait** (2016). *Jenerasyon teorisine göre x ve y kuşakların örgütsel bağlılık, iş tatmini ve işten ayrılma niyeti farklılıklarının incelenmesi; kamuda vergi dairesi çalışanları üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, 2016.
- Gutton, P.** (2006). La parentalite, Adolescence, no:55, L'esprit du temps, Le Buscat, s. 9-32.
- Güloğlu, B. ve Karairmak, Ö.** (2010). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2), 73-88.

- Gürbüz, E.** (2017). *Annelerin tutumlarına göre ana sınıflarına devam eden çocukların sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı.
- Gürkan, U.** (2006). *Grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeylerine etkisi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Haase, J.** (2004). Resilience. In S. Peterson, T. Bredow (Eds.), *Middle range theories: Application to nursing research* (pp. 341-367). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Hadfield, K., ve Ungar, M.** (2018). Family resilience: Emerging trends in theory and practice. *Journal of Family Social Work*, 21(2), 81-84.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. and Anderson, R.E.** (2010) *Multivariate Data Analysis*. 7th Edition, Pearson, New York.
- Hann, D. M. ve Borek, N.** (2001). Taking stock of risk factors for child/youth externalizing behavior problems. Bethesda, MD: US Department of Health and Human Services. *Public Health Service, National Institute of Mental Health/National Institute of Health*.
- Hawley, D. R. ve DeHaan, L.** (1996). Toward a definition of family resilience: Integrating life-span and family perspectives. *Family Process*, 35(3), 283-298.
- Herman, M. A. ve McHale, S. M.** (1993). Coping with parental negativity: Links with parental warmth and child adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 14 (1), 121-136.
- Herrman, H., Stewart, D. E., Diaz-Granados, N., Berger, E. L., Jackson, B., & Yuen, T.** (2011). What is resilience? *The Canadian Journal of Psychiatry*, 56(5), 258–265.
- Hershatter, A., & Epstein, M.** (2010). Millennials and the world of work: An organization and management perspective. *Journal of Business and Psychology*, 25(2), 211–223.
- Hilt LM, Armstrong JM, Essex MJ** (2012) Early family context and development of adolescent ruminative style: moderation by temperament.
- Hoghughi, M. S., & Long, N. (Eds.).** (2004). *Handbook of parenting: theory and research for practice*. Sage.
- Holmbeck, G. N., Johnson, S. Z., Wills, K.E., Mckernon, W., Rose, B., Erklin S., Kemper, T.** (2002). Observed and perceived parental overprotection in relation to psychosocial adjustment in pre adolescents with a physical disability: The mediational role of behavioral autonomy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 70(1), 96-110.

- Hovens J., Giltay E., Van Hemert A., Penninx B.** (2016). Childhood Maltreatment and The Course Of Depressive and Anxiety Disorders: The Contribution Of Personality Characteristics. *Depression and Anxiety*, 33(1), 27–34.
- Hudson J., Rapee R.** (2005). Parental perceptions of overprotection: Specific to anxious children or shared between siblings? *Behaviour Change*, 22(3), 185-194.
- Hullmann, S. E., Wolfe-Christensen, C., Meyer, W. H., McNall-Knapp, R. Y. & Mullins, L.L.** (2010). The relationship between overprotection health-related quality of life in pediatric cancer: The mediating role of perceived child vulnerability. *Quality of Life Research*, 19(9), 1373-1380.
- Huseynzade, A.,** *Ebeveynlerin çocukluk çağı travmalarının ebeveyn tutumları ve ebeveyn çocuk ilişkileri üzerindeki etkisinin incelenmesi.* Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi. İstanbul.
- Işık, Ş.** (2016). Türkiye’de kendini toparlama gücü konusunda yapılmış araştırmaların incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 6(45).
- Iverson, K. M., Follette, V. M., Pistorello, J., & Fruzzetti, A. E.** (2012). An investigation of experiential avoidance, emotion dysregulation, and distress tolerance in young adult outpatients with borderline personality disorder symptoms. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 3(4), 415-422.
- İpek, C., ve Bayraktar, Ş.** (2004). Aday Öğretmenlerin Fen Bilimlerine Ve Sosyal Bilimlere Bakışları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-23.
- İşcan, G. Ç. ve Malkoç, A.** (2017). Özel gereksinimli çocuğa sahip ailelerin umut düzeylerinin başa çıkma yeterliği ve yılmazlık açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1).
- Jaffe, M.L.** (1998) *Adolescence*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Johnson, B.** (2008). Teacher-student relationship which promote resilience at school: A micro-level analysis of students’ view. *British Journal of Guidance & Counseling*, 36(4), 385-398.
- Jonas-Dwyer, D.R., & Pospisil, R.** (2004). The Millennial effect: Implications for academic development.
- Kagan, J.** (1978). *The growth of the child: Reflections on human development*. New York: Norton.
- Kağıtçıbaşı, C.** (1990). Family and socialization in cross-cultural perspective: A model of change. In J. Berman (Ed.), *Cross-cultural perspectives: Nebraska symposium on motivation*, 1989. 135–200. Lincoln, NE: Nebraska University Press.

- Kalfa, E.** (2019). *Algılanan anne tutumu, mükemmeliyetçilik ve psikolojik sağlık ilişkisinde ruminasyonun aracı rolü: üstün yetenekli ergenlerle bir çalışma*, Yayınlanmış Tez: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi. Psikoloji Anabilim Dalı. Ankara.
- Kandel, E., Mednick, S. A., Kirkegaard-Sorensen, L., Hutchings, B., Knop, J., Rosenberg, R. ve Schulsinger, F.** (1988). IQ as a protective factor for subjects at high risk for antisocial behavior. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 56(2), 224.
- Kaner, S. ve Bayraklı, H.** (2009). Engelli ve engelli olmayan çocuklu annelerde yılmazlık, sosyal destek ve stresle başa çıkma becerileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 8(15), 115-133.
- Kapikiran, S., & Acun-Kapikiran, N.** (2016). Optimism and psychological resilience in relation to depressive symptoms in university students: Examining the mediating role of self esteem. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 16(6), 2087-2110.
- Kaplan, T., Çarıkçı, İ.H.** (2018), İş Dünyasında Jenerasyonlar: X, Y ve Z Jenerasyonları Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018-04(01).
- Karabati, S., Ensari, N., & Fiorentino, D.** (2019). Job satisfaction, rumination, and subjective well-being: A moderated mediational model. *Journal of Happiness Studies*, 20(1), 251 268.
- Kararırmak, Ö.** (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-142.
- Karaman, S.** (2019). *Üst kuşak ebeveynlik tutumlarının kişilerin ebeveynlik tutumlarını yordayıcı etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 2019.
- Karancı, A. N., Abdel-Khalek, A. M., Glavak, R., Richter, J., Bridges, K. R., Dirik, G., Yorulmaz, O., Arrindell, W. A.** (2006). Extending the cross-national invariance of the parental warmth and rejection dimensions: Evidence from Arab countries, Croatia, and Turkey by applying the Short-EMBU. *Oral presentation in 1st International Congress of Interpersonal Acceptance and Rejection*. Istanbul, Turkey.
- Karatepe H., Yavuz F., Türkcan A.** (2013). Validity and Reliability of the Turkish version of the Ruminative Thought Style Questionnaire. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 23(3), 231–241.
- Karl Mannheim**, Das Problem der Generationen, in: *Kölner Vierteljahrshefte für Soziologie* 7 (1928), S. 157-185, 309-330.

- Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G.** (2012). Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarının problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 208-225.
- Kaya, A., Bozaslan, H., & Genç, G.** (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.
- Keleş, H.N.** (2011). Y Kuşağı Çalışanlarının Motivasyon Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Bahçeşehir Üniversitesi Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 129 – 131.
- Keleş, H.N.** (2013). Girişimcilik Eğiliminin Kuşak Farkına Göre İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 26 – 30.
- Keough, M. E., Riccardi, C. J., Timpano, K. R., Mitchell, M. A., & Schmidt, N. B.** (2010). Anxiety symptomatology: The association with distress tolerance and anxiety sensitivity. *Behavior Therapy*, 41(4), 567-574.
- Kitano, M. K. ve Lewis, R. B.** (2005). Resilience and coping: Implications for gifted children and youth at risk. *Roeper Review*, 27(4), 200-205.
- Kocalar, H.E.** (2019). Öz eleştirel ruminasyon ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve üniversite öğrencilerindeki mükemmeliyetçilik ile akademik erteleme ilişkilerinde öz eleştirel ruminasyonun aracılık rolü. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Kocovski, N. L., & Rector, N. A.** (2008). Post-event processing in social anxiety disorder: Idiosyncratic priming in the course of CBT. *Cognitive Therapy and Research*, 32(1), 23–36.
- Kohlmann, C. W., Krohne, H.W.** (1998). Erziehungstildeterminanten schulischer Leistungsangstlichkeit (Parental style as a determinant of test anxiety in school), *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie*, 2, 271-279.
- Kolubinski, D. C., Nikčević, A. V., Lawrence, J. A. ve Spada, M. M.** (2017). The metacognitions about self-critical rumination questionnaire. *Journal of affective disorders*, 220, 129-138.
- Kolubinski, D. C., Nikčević, A. V., Lawrence, J. A., & Spada, M. M.** (2016). The role of metacognition in self-critical rumination: An investigation in individuals presenting with low self-esteem. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive Behavior Therapy*, 34(1), 73–85.
- Kolubinski, D. C., Nikčević, A. V., Lawrence, J. A., & Spada, M. M.** (2017). The metacognitions about self-critical rumination questionnaire. *Journal of Affective Disorders*, 220, 129-138.

- Korap, N.** (2013), *Algılanan anne baba tutumlarının ergenlerin iletişim becerilerinde etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2013.
- Kulaksızoğlu, A.** (2011). *Ergenlik Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kulaksızoğlu, A.** (2014). *Ergenlik Psikolojisi* (16. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kulkofsky, S., & Bee Kim Koh, J.** (2009). Why they reminisce: Caregiver reports of the functions of joint reminiscence in early childhood. *Memory*, 17, 458-470.
- Kumpfer, K. L. ve Bluth, B.** (2004). Parent/Child transactional processes predictive of resilience or vulnerability to substance abuse disorders. *Substance Use & Misuse*, 39(5), 671–698.
- Kupperschmidt, B. R.** (2000). Multigeneration employees: strategies for effective management. *The Health Care Manager*, 19(1), 65-76
- Kuran, E.**, Telgraftan Tablete “Türkiye’nin 5 Kuşağına Bakış” İstanbul, *Destek Yayınları*. (2018, 05).
- Kuyucu, M.** (2014). Y Kuşağı ve Facebook: Y Kuşağının Facebook Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt: 13, 55 – 83.
- Kuyucu, M.** (2017). Y Kuşağı ve Teknoloji: Y Kuşağının İletişim Teknolojilerini Kullanım Alışkanlıkları. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. Cilt: 5, Sayı: 2, 846 – 860.
- Lanciano T., Curci A., Kafetsios K., Elia L., Zammuner V.** (2012). Attachment and Dysfunctional Rumination: The Mediating Role of Emotional Intelligence Abilities. *Personality and Individual Differences*, (53), 753-758.
- Latif, H. ve Serbest, S.** (2014). Türkiye’de 2000 kuşağı ve 2000 kuşağının iş ve çalışma anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2 (4), 132-163.
- Lavasani, M. G., Borhazadeh, S., Afzali, L. ve Hejazi, E.** (2011). The relationship between perceived parenting styles, social support with psychological well-being. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1852-1856.
- Lefkowitz, M. M., Huesmann, L. R., & Eron, L. D.** (1978). Parental punishment: A longitudinal analysis of effects. *Archives of General Psychiatry*, 35(2), 186 191.
- Light, P.C.** (1988). *Baby Boomers*. New York, NY: W.W. Norton & Company.
- Loretto, P.** (n.d.). *Characteristics of the Baby Boomer going up in the Post World War II era*. About Careers.
- Lindhout, I., Markus, M., Hoogendijk, T., Borst, S., Maingay, R., Spinhoven, P., van Dyck, R., & Boer, F.** (2006). Childrearing style of anxiety-disordered parents. *Child psychiatry and human development*, 37(1), 89–102.

- Lower, Judith** (2008). Brace Yourself Here Comes Generation Y, *Critical Care Nurse*, 28 (5), 80 – 84.
- Lundberg, M., Perris, C., Schlette, P. ve Adolfsson, R.** (2000). Intergenerational transmission of perceived parenting. *Personality and Individual Differences*, 28, 865-877
- Lundberg, M., Perris, C., Schlette, P. ve Adolfsson, R.** (2000). Intergenerational transmission of perceived parenting. *Personality and Individual Differences*, 28, 865-877.
- Luthar, S. S., Sawyer, J. A., & Brown, P. J.** (2006). Conceptual issues in studies of resilience: past, present, and future research. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094, 105–115.
- Lyubomirsky, S., & Nolen-Hoeksema, S.** (1993). Self-perpetuating properties of dysphoric rumination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(2), 339–349.
- Lyubomirsky, S., Caldwell, N. D., & Nolen-Hoeksema, S.** (1998). Effects of ruminative and distracting responses to depressed mood on retrieval of autobiographical memories. *Journal of Personality & Social Psychology*, 75(1), 166-177.
- Maestripieri, D., Lindell, S. G. ve Higley, J. D.** (2007). Intergenerational transmission of maternal behavior in rhesus macaques and its underlying mechanisms. *Developmental Psychobiology*, 49 (2), 165-171.
- Manfredi, C., Caselli G., Rebecchi D., Rovetto F., Ruggiero G. M., Sassaroli S., Spada M. M.** (2011). Temperament and parental styles as predictors of ruminative brooding and worry, *Personality and Individual Differences*, 50(2), 186–191.
- Martin, L. L., & Tesser, A.** (1996). Some ruminative thoughts. In R. S. Wyer, Jr. (Ed.), *Ruminative thoughts* (pp. 1–47). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Masten, A. S.** (2016). Resilience in the context of ambiguous loss: a commentary. *Journal of Family Theory & Review*, 8, 287-293.
- Masten, A. S. ve Osofsky, J. D.** (2010). Disasters and their impact on child development: Introduction to the special section. *Child Development*, 81(4), 1029-1039.
- Matthews, Gerald & Wells, Adrian.** (2008). Rumination, Depression, and Metacognition: The S-REF Model.
- Mcwhirter, J., ve Acar, V.** (1991). Çocukla iletişim: öğretme, destekleme ve çocuk yetiştirme sanatı. *Ankara: MEB Yayınları*.
- Merriam-Webster's Collegiate Dictionary** (10th ed.). (1999). Merriam-Webster Incorporated

- Metin, S., & Kızıldağ, D.** (2017). X ve Y Kuşaklarının Kariyer Beklentilerinin Farklılaşması: Otomotiv Sektöründe Bir Araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 340-363.
- Michael T., Halligan S., Clark D., Ehlers A.** (2007). Rumination in Posttraumatic Stress Disorder. *Depress Anxiety*. 2007;24(5):307-17.
- Montgomery, J. M., Schwean, V. L., Burt, J. A. G., Dyke, D. I., Thorne, K. J., Hindes, Y. L., Kohut, C. S.** (2008). Emotional intelligence and resiliency in young adults with Asperger's disorder: Challenges and opportunities. *Canadian Journal of School Psychology*, 23(1), 70-93.
- Moral Tangney, J. P., Stuewig, J. ve Mashek, D. J.** (2007). Moral Emotions and Behavior. *Annual Review of Psychology*.
- Moran, K. M., Turiano, N. A. ve Gentzler, A. L.** (2018). Parental warmth during childhood predicts coping and well-being in adulthood. *Journal of Family Psychology*, 32(5), 610-621.
- Moreira, H., & Canavarro, M. C.** (2018). The association between self-critical rumination and parenting stress: The mediating role of mindful parenting. *Journal of Child and Family Studies*, 27(7), 2265–2275
- Morrison R., O'Connor R.** (2008) A Systematic Review of the Relationship Between Rumination and Suicidality. *Suicide and Life-Threatening Behavior*. 38(5), 523-538.
- Moulds, Michelle & Yap, Carol & Kerr, Emma & Williams, Alishia & Kandris, Eva.** (2010). Metacognitive beliefs increase vulnerability to rumination. *Applied Cognitive Psychology*. 24. 351-364.
- Muris, P., Mayer, B., Meesters, C.** (2000). Self-reported attachment style, anxiety, and depression in children. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 28(2), 157-162.
- Muris, P., Mayer, B., Meesters, C.** (2000). Self-reported attachment style, anxiety, and depression in children. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 28(2), 157-162.
- Muti, Y.K.** (2007) *Üniversite öğrencilerinin algılanan ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı düzeyleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, 2022.
- Mücevher, H.M.** (2015). X ve Y Kuşağının Birbirlerine Karşı Özellik ve Etkileşim Algıları: SDÜ Örneği.
- Nagy, Laura & Peters, Jessica & Baer, Ruth.** (2016). Development and Validation of a Measure of Self Critical Rumination. *Assessment*. 23. 321-332.
- Neppl, T. K., Conger, R. D., Scaramella, L. V., & Ontai, L. L.** (2009). Intergenerational continuity in parenting behavior: mediating pathways and child effects. *Developmental psychology*, 45(5), 1241.

- Neziroğlu, G.** (2010). *Ruminasyon, yaşantısal kaçınma ve problem çözme becerileri ile depresif belirtiler arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nolen-Hoeksema, S.** (1991). Responses to depression and their effects on the duration of depressive episodes. *Journal of Abnormal Psychology*, 100(4), 569-582.
- Nolen-Hoeksema, S., Morrow, J., & Fredrickson, B. L.** (1993). Response styles and the duration of episodes of depressed mood. *Journal of Abnormal Psychology*, 102(1), 20-28.
- O'Donnell, D. A., Schwab-Stone, M. E. ve Mueeed, A. Z.** (2002). Multidimensional resilience in urban children exposed to community violence. *Child Development*, 73, 1265-1282.
- O'Connor, Rory & Noyce, Rosie.** (2008). Personality and cognitive processes: Self-criticism and different types of rumination as predictors of suicidal ideation. *Behaviour research and therapy*. 46. 392-401.
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M. ve Weber, K.** (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Communication Studies*, 65(4), 407-425.
- Okumura, T., ve Usui, E.** (2014). Do parents' social skills influence their children's sociability? *The B.E. Journal Of Economic Analysis And Policy*, 1081-1116.
- O'Mahen H., Karl A., Moberly N., Fedock G.** (2015). The Association Between Childhood Maltreatment and Emotion Regulation: Two Different Mechanisms Contributing To Depression? *Journal of Affective Disorders*, 174, 287-295.
- Oral, T.** (2016). *Üniversite öğrencilerinin affetme düzeylerinin öz-anlayış, kişilerarası hataya ilişkin ruminasyon ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi*. Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Oral, T. ve Arslan, C.** (2017). Kişilerarası Hataya İlişkin Ruminasyon Ölçeği'ni Türkçeye Uyarlama Çalışması. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 101-107.
- Ozbay, F., Johnson, D. C., Dimoulas, E., Morgan III, C. A., Charney, D. ve Southwick, S.** (2007). Social support and resilience to stress: from neurobiology to clinical practice. *Psychiatry (Edgmont)*, 4(5), 35.
- Öğretir, A.** (1999). *Alt ve üst sosyoekonomik düzeydeki 6 yaş çocuklarının sosyal oyun davranışlarıyla anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

- Özaltaş Serçek, G. & Serçek, S.** (2017). X,Y ve Z Kuşaklarındaki Turistlerin Destinasyon İmaj Algılarının Karşılaştırılması . Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 14 (1), 6-19.
- Özden, K. ve Sertel-Berk, Ö.** (2016). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi oluşun psikososyal yordayıcıları*, 19. Ulusal Psikoloji Kongresi'nde sunulmuş poster, 5 7.
- Özyürek, A.** *Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 2004.
- Palmer, E. J. & Hollin, C. R.** (2000). The interrelations of socio-moral reasoning, perceptions of own parenting and attributions of intent with self-reported delinquency. *Legal and Criminological Psychology*, 5, 201–218.
- Pamuk, M. & Gökce, Z.** (2020). Rehber Öğretmenlerin Psikolojik Sağlamlıklarının Öz Eleştirel Ruminasyon, Sıkıntıyı Tolere Etme ve Psikolojik Kırılganlık Bağlamında İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 63-78.
- Pamuk, M., & Gökce, Z.** (2020). Rehber Öğretmenlerin Psikolojik Sağlamlıklarının Öz Eleştirel Ruminasyon, Sıkıntıyı Tolere Etme ve Psikolojik Kırılganlık Bağlamında İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 63-78.
- Parker, G. R., Cowen, E. L., Work, W. C. ve Wyman, P. A.** (1990). Test correlates of stress resilience among urban school children. *Journal of Primary Prevention*, 11(1), 19-35
- Parker, G., Tupling, H., Brown, L. B.** (1979). A parental bonding instrument. *British Journal of Medical Psychology*, 52(1), 1-10.
- Pedersen, S., Vitaro, F., Barker, E. D. ve Borge, A. I.** (2007). The timing of middle childhood peer rejection and friendship: Linking early behavior to early adolescent adjustment. *Child Development*, 78(4), 1037–1051.
- Pedro, L., Branquinho, M., Canavarro, M. C. ve Fonseca, A.** (2019). Self criticism, negative automatic thoughts and postpartum depressive symptoms: The buffering effect of self-compassion. *Journal Of Reproductive And Infant Psychology*, 37(5), 539-553.
- Perris, C & Jacobsson, L & Lindström, H & Von Knorring, Lars & Perris, H.** (1980). Development of a new inventory assessing memories of parental rearing behaviour. *Acta psychiatrica Scandinavica*. 61. 265-74.
- Perris, C. , Arrindell, W.A., Eisemann, M. (Eds.).** (1994). Parenting and Psychopathology. Chicester, UK: John Wiley and sons.

- Petrowski, K., Brähler, E. ve Zenger, M.** (2014). The relationship of parental rearing behavior and resilience as well as psychological symptoms in a representative sample. *Health and quality of life outcomes*, 12(1), 95.
- Pressler, J. L.** (1990) Promoting attachment. *Nursing Interventions for Infants and Children* 4–17. W.B. Saunders, Philadelphia, PA, USA.
- Raines, C., Filipczak, B. & Zemke, R.** (2013). Generations at work: Managing the clash of boomers. *Gen Xers, and Gen Yers in the Workplace*, 2nd Ed., Amacom, USA.
- Recepov, R.** (2000). *Algılanan ana-baba davranışları (kültürler arası bir karşılaştırma)*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Sosyal Psikoloji Bilim Dalı, Ankara.
- Regin K., Wioletta G., Kowalski P.M., Kowalski I.M., Galkowski T.** Generational transfer of psychological resilience, *Pol Ann Med.* (2016).
- Reilly, P.** (2012). Understanding and teaching generation Y. *English Teaching Forum*, 50, 2-11.
- Reis, S. M., Colbert, R. D. ve Hébert, T. P.** (2004). Understanding resilience in diverse, talented students in an urban high school. *Roeper Review*, 27(2), 110-120.
- Renati, R., Bonfiglio, N.S. ve Pfeiffer, S.** (2016). Challenges raising a gifted child: stress and resilience factors within the family. *Gifted Education International*, 33(2), 145-162
- Rirkin, M. ve Hoopman, M.** (1991). Moving beyond risk to resiliency. Minneapolis, MN: *Minneapolis Public Schools*.
- Ritter, E. N.** (2005). Parenting styles: Their impact on the development of adolescent resiliency. Doctoral dissertation. Capella University.
- Robinson, M. S., & Alloy, L. B.** (2003). Negative Cognitive Styles and Stress-Reactive Rumination Interact to Predict Depression: A Prospective Study. *Cognitive Therapy and Research*, 27(3), 275–292.
- Rohner R.** (1998). Father Love and Child Development: History and Current Evidence. *Current Directions in Psychological Science*, 7(5), 157-161.
- Rohner R.** (2004). The parental "acceptance-rejection syndrome": universal correlates of perceived rejection. *The American Psychologist*, 59(8), 830–840.
- Rohner R.** (2019a). Glossary of Significant Concepts in Interpersonal Acceptance-Rejection Theory
- Rohner R.** (2019b). Introduction To Interpersonal Acceptance- Rejection Theory Methods, Evidence, and Implications.

- Rohner R., Lansford JE** (2017). Deep structure of the human affectional system: Introduction to interpersonal acceptance-rejection theory. *Journal of Family Theory & Review*, 9(4), 426–440.
- Rohner, R. P. ve Veneziano, R. A.** (2001). The importance of father love: History and contemporary evidence. *Review of General Psychology*, 5, 382–405.
- Rohner, R. P., Khaleque, A. ve Cournoyer, D. E.** (2005). Parental acceptance rejection: Theory, methods, implications. *Ethos*, 33(3), 299-334.
- Ruijten, T., Roelofs, J., & Rood, L.** (2011). The mediating role of rumination in the relation between quality of attachment relations and depressive symptoms in non-clinical adolescents. *Journal of Child and Family Studies*, 20, 452-459.
- Russ, E., Heim, A. ve Westen, D.** (2003). Parental bonding and personality pathology assessed by clinician report. *Journal of Personality Disorders*, 17, 522-536.
- Sarsour, K., Sheridan, M., Jutte, D., Nuru-Jeter, A., Hinshaw, S. ve Boyce, W. T.** (2011). Family socioeconomic status and child executive functions: The roles of language, home environment, and single parenthood. *Journal of the International Neuropsychological Society*, 17, 120–132.
- Savelieva, K., Hintsanen, M., Dobewall, H., Jokela, M., Pulkki-Raback, L., Elovainio, M., Seppala, I., Lehtimäki, T., Raitakari, O. ve Keltikangas-Jarvinen, L.** (2019). The role of oxytocinergic genes in the intergenerational transmission of parent child relationship qualities. *Hormones and Behavior*, 114
- Schofield, T. J., Conger, R. D. ve Neppl, T. K.** (2014). Positive parenting, beliefs about parental efficacy, and active coping: Three sources of intergenerational resilience. *Journal of Family Psychology*, 28(6), 973–978.
- Segrin, C., Wozidlo, A., Givertz, M. ve Montgomery, N.** (2013). Parent and child traits associated with overparenting. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 32(6), 569–595.
- Seymen, A.F.** (2017). Y ve Z Kuşak İnsanı Özelliklerinin Milli Eğitim Bakanlığı 2014 – 2019 Stratejik Programı ve Tübitak Vizyon 2023 Öngörülleri ile İlişkilendirilmesi. *Kent Akademisi/ Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*. Cilt: 10, Sayı: 4, 467 – 480.
- Shawa, Z. A., Hiltb, L. M., & Starra, L. R.** (2019). The Developmental Origins of Ruminative Response Style: An Integrative Review. *Clinical Psychology Review* 74.

- Shragay, D., Tziner, A.** (2011). "The Generational Effect on the Relationship between Job Involvement, Work Satisfaction, and Organizational Citizenship Behavior", *Netanya Academic College*, Vol. 27, 143-157.
- Smart, L. M., Peters, J. R. ve Baer, R. A.** (2016). Development and validation of a measure of self-critical rumination. *Assessment*, 23(3), 321-332.
- Smith, B. W., Dalen, J., Wiggins, K., Tooley, E., Christopher, P., & Bernard, J.** (2008). The brief resilience scale: assessing the ability to bounce back. *International Journal Of Behavioral Medicine*, 15(3), 194–200.
- Smith, J.M., Alloy, L.B.,** 2009. A roadmap to rumination: a review of the definition, assessment, and conceptualization of this multifaceted construct. *Clin. Psychol. Rev.* 29 (2), 116–128
- Soanes, C., & Stevenson, A.** (2006). *Oxford Dictionary of English* (2nd ed.). Oxford, UK: Oxford University Press.
- Someya T., Vehara T., Kadowaki M., Tang S. W. ve Takahashi. S.** (1995). Characteristics of perceived parenting styles in Japan using the EMBU scale, *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 100(4), 258-262.
- Someya, T., Uehara, T., Kadowaki, M., Tang, S. W. & Takahashi, S.** (1999). Characteristics of perceived parenting styles in Japan using the EMBU scale. *Acta Psychiatr Scand*, 100, 258-262.
- Spasojević, J. ve Alloy, L. B.** (2001). Rumination as a common mechanism relating depressive risk factors to depression. *Emotion*, 1(1), 25-37.
- Spasojević, Jelena & Alloy, Lauren.** (2002). Who Becomes a Depressive Ruminator? Developmental Antecedents of Ruminative Response Style. *Journal of Cognitive Psychotherapy*. 16. 405-419.
- Spelke, E., Zelazo, P., Kagan, J. ve Kotelchuck, M.** (1973). Father interaction and separation protest. *Developmental Psychology*, 9(1), 83.
- Spera, C.** (2005). A Review of the Relationship Among Parenting Practices, Parenting Styles, and Adolescent School Achievement. *Educational Psychology Review*, 17(2), 125–146.
- Ssenyonga, J., Owens, V. ve Olema, D. K.** (2013). Posttraumatic growth, resilience, and posttraumatic stress disorder (PTSD) among refugees. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 82, 144-148.
- Stewart S. H., Karp J., Pihl R. O., Peterson R. A.** (1997). Anxiety sensitivity and self-reported reasons for drug use. *Journal of Substance Abuse*, 9, 223-240.
- Stewart, M., Reid, G., Mangham, C.** (1997). Fostering childrens resilience, *Journal of Pediatric Nursing*, 12(1), 21-31.

- Strassberg, Z., Dodge, K. A., Pettit, G. S. ve Bates, J. E.** (1994). Spanking in the home and children's subsequent aggression toward kindergarten peers. *Development and Psychopathology*, 6(3), 445–461.
- Strauss, W., & Howe, N.** (1991). *Generations: The history of America's future, 1584 to 2069*. William Morrow and Company Inc.
- Sukhodolsky, D. G., Golub, A., & Cromwell, E. N.** (2001). Development and validation of the Anger Rumination Scale. *Personality and Individual Differences*, 31(5), 689–700
- Suldo, S.M. ve Huebner, E.S.** (2004). The role of life satisfaction in the relationship between authoritative parenting dimensions and adolescent problem behavior. *Social Indicators Research*, 66 (1/2), 165-195.
- Suna, E.** (2023), *18-45 yaş arası yetişkinlerde mükemmeliyetçilik, öz-eleştirel ruminasyon ve olumsuz otomatik düşüncelerin yetersizlik duygusu ile ilişkilerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Şahin Baltacı, H. ve Karataş, Z.** (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeylerinin Yordayıcısı olarak Algılanan Sosyal Destek, Depresyon ve Yaşam Doyumu: Burdur Örneği. *Eurasian Journal of Educational Research*, 15(60), 111-130.
- Şahin, N. H., Basım, H. N. ve Çetin, F.** (2009). Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2).
- Tanaka, M., Kitamura, T., Chen, Z., Murakami, M. ve Goto, Y.** (2009). Do parents rear their children as they were reared themselves? Intergenerational transmission of parental styles (warmth and control) and possible mediation by personality traits. *The Open Family Studies Journal*, 2, 82-90.
- Tan-Kristanto, S., & Kiropoulos, L. A.** (2015). Resilience, self-efficacy, coping styles and depressive and anxiety symptoms in those newly diagnosed with multiple sclerosis. *Psychology, Health & Medicine*, 20(6), 635–645.
- Taylor, P.** (2014). *The Next America: Boomers, Millennials, and the looming generational showdown*. New York, NY: Public Affairs.
- TDK. Türk Dil Kurumu.** (2015). Genel Açıklamalı Sözlük. Ankara: TDK Yayınları.
- Tebes, J. K., Irish, J. T., Vasquez, M. P. ve Perkins, D. V.** (2004). Cognitive transformation as a marker of resilience. *Substance Use and Misuse*, 39, 769-788.
- Terzi, Ş.** (2006). Kendini toparlama gücü ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 77-86.

- Terzi, Ş.** (2016). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29).
- Tezel Şahin, F. ve Cevher, F. N.** (2007). Türk Toplumunda Aile-Çocuk İlişkilerine Genel Bir Bakış.
- Thomasgard, M., & Metz, W. P.** (1993). Parental overprotection revisited. *Child Psychiatry and Human Development*, 24(2), 67-80.
- Thomasgard, M., Metz, W. P., Edelbrock, C., Shonkoff, J. P.** (1995). Parent-child relationship disorders. Part I. Parental overprotection and the development of the Parent Protection Scale. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 16(4), 244-250.
- Thornberry, T. P., Freeman-Gallant, A., & Lovegrove, P. J.** (2009). Intergenerational linkages in antisocial behaviour. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 19(2), 80-93.
- Tiet, Q. Q., Bird, H., Davies, M., Hoven, C., Cohen, P., Jensen, P. ve Goodman, S.** (1998). Adverse life events and resilience. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 37, 1191-1200.
- Troy, A., Mauss, I.** (2011). Resilience in the face of stress: Emotion regulation as a protective factor, *Resilience and Mental Health: Challenges Across the Lifespan* (30-44).
- Turan N., Erdur-Baker Ö.** (2010). The Contribution of Rumination and Internal Working Models of Attachment to Psychological Symptoms. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. (5), 1185-1189.
- Tümlü, G. Ü. ve Recepoğlu, E.** (2013). Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Journal Of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3).
- Türkdoğan T.** (2017). Üniversite Öğrencilerinin Çocukluklarına Dönük Olarak Algıladıkları Ebeveyn Kabul-Reddi ile Yetişkinlikteki Psikolojik Uyumları Arasındaki İlişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47), 135-154.
- Ungar, M.** (2004). A constructionist discourse on resilience: Multiple contexts, multiple realities among at-risk children and youth. *Youth & Society*, 35(3),
- Ural, A. ve Kılıç, İ.** (2013). Bilimsel araştırma süreci ve Spss ile veri analizi, Detay Yayıncılık: Ankara
- Urlick, M., & Arslantas, A.** (2018). A comparison of US and Turkish perspectives of generations. *Gerontology & Geriatrics Studies*, 3.
- Uzunel, A.** (2016). *Lise öğrencilerinin anne-baba tutumları ile mükemmeliyetçi öz sunum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kocaeli ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Vakkas Y.** (2016). *Okul öncesi çocukların okula uyum süreci ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Van Ingen, D. J., Freiheit, S. R., Steinfeldt, J. A., Moore, L. L., Wimer, D. J., Knutt, A. D., Scapinello, S. ve Roberts, A.** (2015). Helicopter parenting: The effect of an overbearing caregiving style on peer attachment and self-efficacy. *Journal of College Counselling*, 18(1), 7-20.
- Vanderpol, M.** (2002). Resilience: a missing link in our understanding of survival. *Harvard Review of Psychiatry*, 10(5), 302-306.
- Varıcıer, Ş.** *Yetişkin psikolojik sağlamlığı üzerine bir inceleme: algılanan ebeveyn tutumu, kontrol odağı, algılanan sosyal destek ve stresle başa çıkma stilleri*, İbn Haldun Üniversitesi, 2019.
- Wade, N. G., Vogel, D. L., Liao, K. Y. H., & Goldman, D. B.** (2008). Measuring state specific rumination: development of the rumination about an interpersonal offense scale. *Journal of Counseling Psychology*, 55(3), 419-426.
- Waller, M. A.** (2001). Resilience in ecosystemic context: Evolution of the concept. *American Journal of Orthopsychiatry*, 71(3), 290-297.
- Watkins** (2008). Constructive and unconstructive repetitive thought. *Psychological Bulletin*, 134(2), 163-206.
- Watkins, E. R., & Nolen-Hoeksema, S.** (2014). A habit-goal framework of depressive rumination. *Journal Of Abnormal Psychology*, 123(1), 24–34.
- Watkins, E., & Baracaia, S.** (2001). Why do people ruminate in dysphoric moods? *Personality and Individual Differences*, 30(5), 723–734.
- Weingarten, R. M.** (2009). Four Generations, One Workplace: A Gen X-Y Staff Nurse's View of Team Building in the Emergency Department. *Journal of Emergency Nursing* (35).
- Werner, E. E. ve Smith, R. S.** (1982). *Vulnerable but invincible: A longitudinal study of resilient children and youth*. New York: McGraw-Hill.
- Werner, E. E. ve Smith, R. S.** (1982). *Vulnerable but invincible: A longitudinal study of resilient children and youth*. New York: McGraw-Hill.
- Werner, E. ve Smith, R.** (1982). *Vulnerable but invincible: A longitudinal study of resilient children and youth*. Adams, Bannister, and Cox, New York.
- Whitbeck, L. B., Hoyt, D. R., Simons, R. L., Conger, R. D., Elder, G. H. Jr., Lorenz, F. O. ve Huck, S.** (1992). Intergenerational continuity of parental rejection and depressed affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63 (6), 1036 1045.

- Willis, K. D., & Burnett, H. J., Jr.** (2016). The power of stress: Perceived stress and its relationship with rumination, self-concept clarity, and resilience. *North American Journal of Psychology*, 18(3), 483–498.
- Wilson, R. S.** (1985). Risk and resilience in early mental development. *Developmental Psychology*, 21(5), 795-805.
- Wood J. J., McLeod B. D., Sigman M., Hwang W. C., Chu B. C.** (2003). Parenting and childhood anxiety: theory, empirical findings, and future directions, *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 44(1), 134-151.
- Wyman, P. A., Cowen, E. L., Work, W. C., Hoyt-Meyers, L., Magnus, K. B. ve Fagen, D. B.** (1999). Caregiving and Developmental Factors Differentiating Young At Risk Urban Children Showing Resilient versus Stress-Affected Outcomes: A Replication and Extension. 659.
- Yahav, R.** (2006). The relationship between children's and adolescents' perceptions of parenting style and internal and external symptoms. *Child: Health, Care, and Development*, 33, 460-471.
- Yaprak, B.** (2007). *İlköğretim öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumunun diskriminant analiziyle belirlenmesi ve benlik saygısı ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi üzerine bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Yaşa, Z.** (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Ana Baba Tutumlarının Suçluluk ve Utanç Duyguları Üzerine Etkisi*. Yayınlanmış Tıpta Uzmanlık Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Yavuzer, H.** (2005). Çocuk psikolojisi (27. Baskı). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Yavuzer, H.** (2010). Yaygın anne baba tutumları. H. Yavuzer (Ed.), Çocuk Ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları İçinde. İstanbul: Timaş.
- Yavuzer, H.** (1998). Çocuk Psikolojisi. 16.basım. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldız, M. ve Eldeleklioğlu, J.** (2019). Üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin ruminasyon ve problem çözme becerileriyle ilişkisi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 27-46.
- Yılmaz, S.** (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Günlük Hayattaki Yansımaları: Çorum/Alaca Örneği. *İmgelem*, (2), 55-76.
- Yiğitbaş, Ç., Ağçay, B. Ç., Erdoğan, Y., Taş, Z., Özdemir, D. H., Gökçe, T. G. ve Eren, Ü. Ç.** (2018). Hemşirelik öğrencilerinde psikolojik dayanıklılık. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 5(3), 220-225.
- Yörük, İ.** (2019). Özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlık düzeylerinin benlik saygısı, akran ilişkileri ve ebeveyn tutumları açısından incelenmesi. Ege Üniversitesi. İzmir.

- Zafer, M.** (2016). *İtfaiye çalışanlarında psikolojik dayanıklılık ve kendini sabotaj düzeylerinin incelenmesi: İstanbul İtfaiyesi örneği*, Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Zakeri, H., Jowkar, B. ve Razmjoe, M.** (2010). Parenting styles and resilience. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1067-1070.
- Zekari, H., Jowkar, B., Razmjoe, M.** (2010). Parenting styles and resilience. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5(3), 1067-1070.
- Zimmermann, J. J., Eisemann, M. R. ve Fleck, M. P.** (2008). Is parental rearing an associated factor of quality of life in adulthood? *Quality of Life Research*, 17, 249-255.
- Zümbül, S.** (2022). Ruminasyon Eğilimine Öğrenilmiş Pasiflik Yönünden Bakış: Koruyucu ve Otoriter Ebeveyn Tutumları ile Geleneksel Toplumsal Cinsiyet Rolü Algılarının Yordayıcı Roller. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi* 4(8), 298-319.

EKLER

EK 1. SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Doğduğunuz Yıl Hangi Aralıkta?

☐ 1965-1979 ☐ 1980-1999

2. Cinsiyetiniz :

☐ Kadın ☐ Erkek ☐ Diğer

3. Eğitim düzeyiniz nedir?

☐ Okur Yazar Değil ☐ Okuma-Yazma Seviyesi ☐ İlkokul

☐ Lise ☐ Üniversite (Önlisans, Lisans) ☐ Yüksek Lisans/Doktora

4. Gelir düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?

☐ Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek

5. Bir psikiyatrik rahatsızlık nedeniyle ilaç kullanıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

6. Şu anda bir psikolog veya psikiyatrdan düzenli olarak destek alıyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

EK 2. KISALTILMIŞ ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI – ÇOCUK FORMU

1. Anketi doldururken anne ve babanızın size karşı olan davranışlarını nasıl algıladığınızı hatırlamaya çalışmanız gerekmektedir. Anne ve babanızın çocukken size karşı olan tutumlarını hatırlamak bazen zor olsa da, her birimizin çocukluğumuzda anne ve babamızın kullandıkları prensiplere ilişkin bazı anılarımız vardır.
2. Her bir soru için anne ve babanızın size karşı davranışlarına uygun seçeneği yuvarlak içine alın. Her soruyu dikkatlice okuyun ve muhtemel cevaplardan hangisinin sizin için uygun cevap olduğuna karar verin. Soruları anne ve babanız için ayrı ayrı cevaplayın.

Örneğin;

Anne ve babam bana iyi davranırlardı.				
	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

1. Anne ve babam, nedenini söylemeden bana kızarlardı ya da ters davranırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

2. Anne ve babam beni överlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

3. Anne ve babamın yaptıklarım konusunda daha az endişeli olmasını isterdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

4. Anne ve babam, bana hak ettiğimden daha çok fiziksel ceza verirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

5. Eve geldiğimde, anne ve babama ne yaptığının hesabını vermek zorundaydım.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

6. Anne ve babam ergenliğimin uyarıcı, ilginç ve eğitici olması için çalışırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

7. Anne ve babam, beni başkalarının önünde eleştirirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

8. Anne ve babam, bana birşey olur korkusuyla başka çocukların yapmasına izin verilen şeyleri yapmamı yasaklardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

9. Anne ve babam, her şeyde en iyi olmam için beni teşvik ederlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

10. Anne ve babam davranışları ile, örneğin üzgün görünerek, onlara kötü davrandığım için kendimi suçlu hissetmememe neden olurlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

11. Anne ve babamın bana birşey olacağına ilişkin endişeleri abartılıydı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

12. Benim için birşeyler kötü gittiğinde, anne ve babamın beni rahatlatmaya ve yüreklendirmeye çalıştığını hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

13. Bana ailenin 'yüz karası' ya da 'günah keçisi' gibi davranılırdı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

14. Anne ve babam, sözleri ve hareketleriyle beni sevdiklerini gösterirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

15. Anne ve babamın, erkek yada kız kardeşimi(lerimi) beni sevdiklerinden daha çok sevdiklerini hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

16. Anne ve babam, kendimden utanmama neden olurlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

17. Anne ve babam, pek fazla umursamadan, istediğim yere gitmeme izin verirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

18. Anne ve babamın, yaptığım herşeye karıştıklarını hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

19. Anne ve babamla aramda sıcaklık ve sevecenlik olduğunu hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

20. Anne ve babam, yapabileceklerim ve yapamayacaklarımla ilgili kesin sınırlar koyar ve bunlara titizlikle uyarlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

21. Anne ve babam, küçük kabahatlarım için bile beni cezalandırırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

22. Anne ve babam, nasıl giyinmem ve görünmem gerektiği konusunda karar vermek isterlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

23. Yaptığım birşeyde başarılı olduğumda, anne ve babamın benimle gurur duyduklarını hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Baba	1	2	3	4
Anne	1	2	3	4

EK 3. KISA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ÖLÇEĞİ

	Hiç uygun değil	Uygun değil	Biraz uygun	Uygun	Tamamen uygun
1. Sıkıntılı zamanlardan sonra kendimi çabucak toparlayabilirim.	1	2	3	4	5
2. Stresli olayların üstesinden gelmekte güçlük çekerim.*	1	2	3	4	5
3. Stresli durumlardan sonra kendime gelmem uzun zaman almaz.	1	2	3	4	5
4. Kötü bir şeyler olduğunda bunu atlatmak benim için zordur.*	1	2	3	4	5
5. Zor zamanları çok az sıkıntıyla atlatırım.	1	2	3	4	5
6. Hayatımdaki olumsuzlukların etkisinden kurtulmam uzun zaman alır.*	1	2	3	4	5

EK 4. ÖZ-ELEŞTİREL RUMİNASYON ÖLÇEĞİ

Yönerge: Lütfen her bir maddeyi size en uygun olan seçeneğe göre işaretleyiniz.		Hiç Uygun Değil	Çok az Uygun	Kısmen Uygun	Tamamen Uygun
1	Dikkatim sıklıkla kendimde utandığım yönlerime odaklanır.	1	2	3	4
2	Daha önce söylediğim veya yaptığım aptalca şeyleri zihnimde tekrar tekrar yaşarım.	1	2	3	4
3	Bazen kendimle ilgili eleştirel düşünceleri durdurmakta zorlanırım.	1	2	3	4
4	Geçmişteki belirli durumlarda keşke şöyle davranseydım diye düşünmekten kendimi alamam.	1	2	3	4
5	Bazı alışkanlıklarımın niçin utanç verici olduklarıyla ilgili çok fazla düşünürüm.	1	2	3	4
6	Başkalarının yanında nasıl davrandığıma dair kendimi çok fazla eleştiririm.	1	2	3	4
7	Keşke kendimi eleştirmekte daha az zaman harcasam.	1	2	3	4
8	Yaptığım hatalar için sık sık endişelenirim.	1	2	3	4
9	Keşke farklı olsaydım diye düşündüğüm zaman çoktur.	1	2	3	4
10	Gerektiği kadar üretken olmadığım için sıklıkla kendime kızarım.	1	2	3	4

EK 5. ETİK KURUL ONAYI

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

Tarih: 28.11.2023

Sayı: 248

Konu: Etik Kurulu İzni

Sayın Özge Kılıç,

Yapmış olduğunuz başvuru Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından incelenmiş olup Dr. Öğr. Üyesi Fatma Kayım'ın danışmanlığında yürüteceğiniz "X ve Y Kuşağı Bireylerde Öz Eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkinin Algılanan Ebeveyn Tutumu Bağlamında İncelenmesi" başlıklı çalışmanız kurulumuzun 28.11.2023 tarihli toplantısında etik yönden uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunarım.

Prof. Dr. Melek Güneş Yavuzer
Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan
Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanı

Ek: Etik Kurulu Kararı

Güzeltepe Mahallesi, 15 Temmuz Şehitler Caddesi, No:14/12 34060 Eyüpsultan – İSTANBUL
Tel: (0 212)-924-24-44 | Faks: (0 212)-999-78-52
e-mail: etikkurul@halic.edu.tr www.halic.edu.tr

		T.C. HALIÇ ÜNİVERSİTESİ GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU		Yayın Tarihi : 10.12.2015 Revizyon Tarihi : 16.09.2020 Revizyon No : 02 Sayfa No : 1/1	
Tarih: 28.11.2023		Karar No: 248			
Toplantı Sayısı:		Özge Kılıç'ın Dr. Öğr. Üyesi Fatma Kayım'ın danışmanlığında yürüteceği "X ve Y Kuşağı Bireylerde Öz Eleştirel Ruminasyon ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkinin Algılanan Ebeveyn Tutumu Bağlamında İncelenmesi" başlıklı çalışması incelendi, yapılan inceleme sonucunda çalışmanın etik yönden uygun olduğuna karar verildi.			
Adı-Soyadı	Alanı	Kurumu	Araştırma ile ilişkisi	Toplantıya Katılma	İmza
Prof. Dr. Melek Güneş YAVUZER (Başkan)	Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Doç. Dr. Hatice İlhan Odabaş	Spor Yöneticiliği	Haliç Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Doç. Dr. Nevra Alkanlı	Biyofizik	Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Burcu Türk	Psikoloji	Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Gülcan Kendirkıran	Hemşirelik	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Seda Saka	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Çiğdem Yıldırım Maviş	Gıda Mühendisliği	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr.Öğr.Üy. Maral Törenli Çakıroğlu	Hukuk	Haliç Üniversitesi İşletme Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
Dr. Öğr. Üyesi Pınar Köroğlu Aydın	Histoloji-Embriyoloji	Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi	Var ☐ Yok ☒	Evet ☒ Hayır ☐	
ETKU:10					

EK 6. ÖLÇEK İZİNLERİ

Ölçek Kullanım İzni Hk.

Gelen Kutusu

Özge Kılıç

5 Oca Cum 16:59 (3 gün önce)

Hocam Merhabalar, Sizlere Öz Eleştirel Ruminasyon Ölçeği'ni kullanmaya dair izin almak için ulaşıyorum. "X ve Y Kuşağında Öz eleştirel Ruminasy...

Halil Emre KOCALAR

6 Oca Cmt 00:09 (2 gün önce)

Alıcı: ben

Özge Hanım merhaba,

Selamlar, Ölçeği elbette kullanabilirsiniz. Ölçek maddelerini ve künye bilgisini ekteki dosyada görebilirsiniz. Teziniz için de size başanlar diliyorum.

Saygılarımla

Arş. Gör. Halil Emre Kocalar

Ölçek Kullanım İzni Hk.

Gelen Kutusu

Özge Kılıç

5 Oca Cum 16:55 (3 gün önce)

Hocam Merhabalar, Sizlere Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'ni kullanmaya dair izin almak için ulaşıyorum. "X ve Y Kuşağında Öz eleştirel Ruminasy...

Tayfun Doğan

5 Oca Cum 21:52 (3 gün önce)

Alıcı: ben

Merhaba,

Ölçeği web sitemden indirerek kullanabilirsiniz.

İyi çalışmalar dilerim.

Tayfun Doğan

www.tayfundogan.net

Fwd: Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu Kullanım İzni

Gelen Kutusu

Alıcı: ben

5 Oca Cum 17:12 (3 gün önce)

Merhaba,

Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu'nu bilimsel amaçlarla ve kaynak göstererek kullanmanızda bir sakınca yoktur.

Ekte ölçeği ve makalesini gönderiyorum.

Ölçek 16 yaş üstü kişilere uygulanıyor. Yetişkinlerin çocukken ebeveynleri onlara nasıl davrandığı ile ilgili algılarını değerlendiriyor. Tüm bilgiler ölçek makalesinde mevcut.

İyi çalışmalar

Prof. Dr. Gülay DİRİK

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Özge KILIÇ HAWARNEH

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2019, Işık Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji İngilizce
- **Yüksek Lisans** :

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

FMV Işık Üniversitesi Psikoloji İngilizce lisans eğitim programını burslu olarak bir sene erken bitirmiş ve onur derecesi ile tamamlamıştır. Lisans eğitimi sonrasında Moodist Psikiyatri Hastanesi ve Mental Ofis'te stajyer psikolog görevi almıştır. Bilişsel Davranışçı Psikoterapiler Derneği'nden Hakan Türkçapar koordinatörlüğünde gerçekleşen Bilişsel Davranışçı Terapi Modül 1 eğitimini ve Klinik Görüşme eğitimini tamamlamıştır ve bu ekoldeki eğitimlerine devam etmektedir. Mindfulness Temelli Stres Azaltma Eğitimi'ni (MBSR) tamamlamıştır ve Mindoor Mindfulness App'te çeşitli farkındalık pratikleri ve meditasyon uygulamaları içerik yazarlığı görevini üstlenmiştir. Mental Ofis ve Well'n Work gibi şirketlerde psikolog ve danışman olarak çalışmıştır. Bu pozisyonlarda aldığı sorumluluklar sayesinde alanlarında lider olan Trendyol, KoçSistem, Sodexo, Faurecia, Entek, Anadolu Sigorta gibi şirketlerin çalışanları ile bireysel psikoterapi çalışmaları gerçekleştirmiş, şirketlere ruh sağlığının çeşitli konularında çevrimiçi ve yüzyüze seminerler düzenlemiştir. Afet bölgelerindeki şirket çalışanları ile afet bölgesinde yüzyüze psikolojik ilkyardım ve travma sonrası stres yönetimi çalışmaları gerçekleştirmiştir. İş psikolojisi alanında faaliyetiyle şirketler bünyesindeki çalışanlara danışmanlık görevine devam etmektedir. Motivasyon artırma, verimli çalışma, zorlukları yönetme, zor ilişkilerle başa çıkma gibi konularda çalışanlara destek vermektedir.

DİĞER YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER:

Cindik-Herbrüggen, E., Yavuz Sercekman, M., Ertas, Y., Kilic Hawarneh, O., & Demirkol, R. "Developing psychological resilience with mindfulness and managing ruminative thoughts created by the COVID-19 crisis without professional support" *Global Advances in Health and Medicine*. (R&R)

TEZDEN TÜRETİLEN YAYINLAR/SUNUMLAR